

העוֹלָם הַזֶּה

החברה בקיבוץ
רוצה להיות אשה

משבר

האשה

בקיבוץ

העולם הזה

רחוב גליקסון 8, תל-אביב, 1970 26785
ת. ד. 136. טען למברקים: "עולמפרסט".
המוציא לאור: העולם הזה בע"מ.
דפוס משה שדה בע"מ, ת"א, טל. 31139.
התפוצה: שדך טופל ובניה, תל-אביב.
המפדנת איננה אחראית לתוכן המודעות.

העורך הראשי:
אורי אבנרי

ראש המערכת:
שלום כהן

עורך משנה:
רוב איתו

צייר המערכת:
זקי

צלם המערכת:
אריה סרו

עורך כיתוב:
סילבי קשת

כתב בכיר:
אלי תבור

חברי המערכת:
מנשה ברדיצ'ו, שייע גלזר, לילי גלילי,
רויט תורוביץ, רותי רוד, אברהם חרמון,
ספאלה שניידר, אלכס סמס, אביבה סלון,
טמוס קינו, שלמס פרו.

העתון הנקרא ביותר במדינה

9.6.70

גמים את תוכנו לחבריהם ולאחיהם המבורים שאינם קוראים עברית.

כך קרה שמדי פעם הוצגתי השבוע במנינים מילה עברית — ואשר עיניהם נדלקו לשמע שם העולם הזה. ברחוב הערבי אין העולם הזה רק עתון מקובל — הוא ה' עתון העברי היחיד הקיים בו.

מדוע? לא רק בזכות מאבקו העקבי בתופעות השונות של עול גזעני — מאבק הידוע היטב לכל ערבי משכיל. אלא גם בשל יחסו החיובי לאידיאלים הלאומיים — צודקים של האומות הערביות — אידיאלים אשר דור חדש של ערבים ישראלים מתגאה בהם בצדק ושוואב מהם עידוד מוסרי. אמר לי קורא אחד בזמנו: "למדנו מן היהודים להיות לאומיים!"

★ ★ ★

סיוור אישני יכול להוסיף ארבה לדיעותינו בשטח זה. אנו עוקבים אחריה לא מאורעות בציבור הישראלי במשך 52 שבועות בשנה — וקשה להפתיע אותנו ביגורה זו. אולם יש וחריה אישית מלמדת אותך יותר ממאה מאמרים — אפילו כתבת אתה בעצמך מאמרים אלה.

בקטע אחד של סיוורנו נלחה אלינו צעיר ערבי מאחד מכפרי הגליל. דרכנו עברה בטבריה, וניצלנו הזדמנות זו כדי לבקר בפנינתה הגיונית החמודה שיצר מקסים סלומון, מי שהיה בשעתו צלם מערכת זו, על חוף הים. הקסם המיוחד של המקום משך אותנו. ביקשנו ללון בו, מתחת לכוכבים נוצצים של לילה יפה.

ואז נתעורר קושי שלא חשבנו עליו. ה' צעיר הערבי היה מצוייד ברשיון של ה' מממשל הצבאי, המרשה לו לשהות במקומות רבים של ארצו — אך לגבי כל מקום נקבע באופן שרירותי שעות מסוימות בו מותרת לו השהייה. השעות היו שונות ל' גבי כל מקום. בטבריה הותר לו לשהות עד שעה שבע בערב — אך לא בלילה.

קיפלטנו את שמיכותינו והמשכנו בדרכנו לנצרת. התביישתי. לרשיון חופשתי במחנה סיבה הגיונית כלשהי לרשיון המאפשר ל' אדם לשהות בטבריה דהקא בשעות מסוימות אלה. האוסר עליו את אותה השהייה בשעות אחרות. יכלה להיות רק סיבה אחת: להציק, להשפיל, להכעוץ.

השתדלתי ברוחי להיכנס לערוץ של בן' הארץ, צעיר גאה ונורמלי, אשר אסור לו לישון במקום המרוחק קלומטרים מעטים ממקום לידתו. לא הצלחתי. הבנתי רק דבר אחד: שדרושה אמונה רבה מאד כדי ש' צעיר כזה יאמין בעתיד של שלום, אחתה ושותפות.

אני מקחה כי למאות רבות של קוראים ערביים צעירים, עורך העולם הזה לשמור על מידה זו של אמונה.

אני מפקפק מאד אם אמנם ישלח ד"ר קפטנר, הודעה חריפה נגד קרומי לבית המשפט הגרמני, כפי שטוען יואל בראנד במאמרו.

החקירה הנערכת עתה נגד רוצחי ההמונים קרומי היא השלישית במספר. הקובלנה הפלילית הראשונה, שאיני יודע את מקורה, בוטלה. את השנייה הגשתי אנכי, וכתוצאה ממנה נעצר קרומי ומנית נפתחה נגדו חקירה בפראנקפורט. אולם עכבר כמה חודשים הודיעה לי החביבה הכללית הגרמנית שהיא נאלצה להפסיק את המשפט, אחרי שההגנה הגישה העתק של מכתב אותו כתב בשעתו קסטנר לקרומי.

בשביל קרוב משפחה, עשאוהו לו ארמות ליד אשקלון?
איני מתפלל על ראובן שילוח וחבריו. אנשים ישמעולם לא עסקו במחתרת רצינית, והרוקחים מכל רעיון לאומי צרות, לא יכלו מטבע מחותם לחוש את הכוח הרדי נאמי הכביר הנלום גם בחוג של 17 קצינים קטנים, במצב היסטורי מסויים. א. בן-ארי, תל-אביב

מי הסגיר את בראנד?

תודה על פרסום מאמרי על פרשת קרומי (העולם הזה 1094). אולם מאחר שציננתם בהקדמה כי נוסח, "מתוקן וסולף" של ספרי הופיע בישראל, הייתי רוצה להוסיף כי הדבר נכון רק לגבי ההוצאה העברית, לא לגבי ההוצאה הגרמנית, שהופיעה בארץ בשבוע שעבר בהוצאת "אור". האמת היא שכתבתי את ספרי במקור בשפה הגרמנית. אולם רציתי כי תחילה תופיע המהדורה העברית, וכי המהדורות בחוץ-לארץ יתקבלו כהרמונים מן העברית. על כך התמתי חווה עם הוצאת "עיינות", שהתייבה לפרסם את ספרי בעברית תוך זמן קבוע, ללא שום תיקונים, השמטות או הוספות. "עיינות" עינתה את הפרסום בי משך כמה שנים. אולי יעורר מכתבי זה את מנהלי ההוצאה להסביר את נימוקיה לכך. על כל פנים, המהדורה העברית הופיעה רק אחרי שהספר פורסם כבר בגרמניה ובארצות אחרות. כאשר פורסמה, הייתה זאת בשבילי אפתעה, כי איש לא הראה לי מראש את הטכסט העברי. מר שלום רוזנפלד פורסם ב"מעריב" מאמר ארוך על ספרי, מיד עם הופעתו בארץ. במקמר זה פנו כי המהדורה העברית שונה

הופעתה מכתבתם על הקיבוץ (העולם הזה 1094). ברנע שראיתי שהקדמתם מקום כה רב, ועוד הכמתתם המשכנים לחומר על המשבר בקיבוץ, הייתי כמות, שזה הסוף: אתם הולכים למנוח עם הקיבוץ. בסיפוק אני יכול, לעת-עתה, לציין, כי רשמיתם כמותה באובייקטיביות רבה ונכונה טובה. יעקב שרון, חיפה

אתם מתימרים לכתוב על המשבר בקיבוץ, אולם אחרי קריאת הכתבה נדמה לי כי אתם כותבים רק על המשבר בקיבוץ הארצי. מה עם שאר התנועות הקיבוציות? שאלו לויטה, תל-אביב

העולם הזה לקח את הקבוץ הארצי השומר הצעיר, שבו השתמר אופיו המיוחד של הקבוץ המקורי, כאב-טיפוס המאפיין את התנועה הקיבוצית. החומר על הקבוץ הארצי הוא בבחינת קל וחומר לגבי שאר התנועות הקיבוציות.

טוב שהזכרתם לי, שכתתי בכלל שקיים דבר כזה ששמו קיבוץ. יוסף פ., תל-אביב

תולדות נוח

בכתבה בה הכתרתם את עמוס חכם כאיש השנה וספרתם על הביוגרפיה שלו ושל משפחתו (העולם הזה 1093) תיארתם אך ורק את תולדות משפחת אמו, כאילו אביו ואמו היו בני משפחה ועם אחד, את קורות משפחת אביו אינכם מזכירים כלל, ואת עובדת היותו של אביו עולה מרומניה אתם מזכירים אנכ אורחא, כאילו לא היה שום תפקיד בהולדת הבן. בכתבתכם זו אינכם הולכים בד בבד עם סיסמתכם בלי משוא פנים, כיון שהוכחתם ברורות העדפת קובץ מסוים של יהודים על משנהו מארץ אחרת.

דוב רדיק הורגשטיין, קרית ביאליק
העולם הזה לא העלים את קורות משפחת הדיד נח חכם, הוא שמואל שכטר, בגלל היותו ממוצא רומני. הסיבה היחידה לאי-ספור קורות משפחתו, היא העדר מקורות מתאימים. אפילו עמוס חכם עצמו יודע מעט מאוד פרטים על משפחת אביו, בעוד של משפחת אמו קיים חומר ועדויות רבות.

כמעט כל העתונים כתבו אודות עמוס חכם ותולדות חייו. אף על פי כן היה בכתבתכם עליו משהו מיוחד, שזיעזע אותי ואת בני משפחתי. התמונה הכללית של גורל האיש שציירתם הייתה כה טראגית ומכאביה, עד שאני סבור שלעמוס חכם עצמו כבא לקרוא אותה. יהודה מלחי, ירושלים

האיש באולם?

רוב נכחריכם כאנשי השנה (העולם הזה 1093) היו אישים שלחמו בדעת הקהל או במשטר הקיים, ואשר התאימו לדעת עורכי העולם הזה ולא דווקא לצבור הרחב. במס' רה אחד, כשלא נמצאה אישיות מתאימה לאיש ה'יהדות', הושם רודי כגורוויץ במס' "פקק" כמטרה חזרת ונשנית להיציג הבן והלעג של העולם הזה. השבוע ישבנו בספר חברים, ולי כלירוב החברים, הייתה הרגשה שישותב המערכת הדנה על זכרוננו וצורתו של הנליון הרוב היא מקור העשוי הפורץ מהאש, או וערה נספרונטומית בבית-מלון המהבנת מאכלי השבוע שיהיו ערבים ל' חיכם של אורחיהם, אך סבולים בהאשתי מתקפת המכלה בהרדנה את סרביהם של האורחים, ויחד עם זאת מאלצים אותם לחזור ולתארת במלון זה. מנחם בארי, עין-גדי

מים וממון

נדמתה לקרוא במורעות כאילו אני מופי עה במיעודו-לילה חיפאי מסוים. מעולם לא פנה אלי איש בניני זה, ומיכל לא הסי' כמתי מעולם להופעה זו, והסותרת את תפי קוריה של מלכתמים ישראלית, כפי שאני מבינה אותם. אני מצטערת אם מישהו פותה על-ידי טכסיס-פרסומי זה, ומותה נגד ניצול מפי' הרי כוזב זה של תואר שזכה לאהדת הקהל. יהודית מזרחי, מלכת המים של ישראל, תל-אביב

נדמה לי שהמעפתם במקצת לספר על נערה אחת, שזכתה לפופולריות רבה בתח' רות מלכת המים. אני מתכוון לאסתר קובאץ', שזכתה בתואר הסגנית הראשונה. עצם העוב' דה שמועמדת זו נשואה והסכימה להציג את פינה לא עליוני אחרים הוא אות כבוד לה, לא כל שכן לבעלה שלא הפריע בעדה. לו בטח מניע איוה פרס שואו. יאיר לויך, רמת-גן

את הפרט הוא קיבל מסגנית המלכה. עוד בערב הבחירה (ראה תמונה).

סגנית-מלכה קובאץ' ובעלה

מן המהדורה הגרמנית ב'120 נקודות. הוא ציטט כתריסר דוגמות, תוך ציון מספרי העמודים. לרוע המזל, לא השיבה הוצאת "עיינות" מעולם על האשמות אלה. לעומת זאת, לא מעניתי מעולם בכפסר, או כמקום אחד, כי מר משה שרת מסר, אותי אישית ל'די האנגלים, כפי שציננתם בהקדמתכם. להיפך, מר שרת התנגד אישית ל'נסיעתי הרת-הגורל לחלץ כסרויה. נסיעה זו אורגנה על-ידי נציגים אחרים של הסוכנות היהודית והאינטליג'נצ'ה הבריטית. הפרטים תארת בפרוטרוט בכפר, "מל' המה נגד סחנות רוח" בכפרי הגרמני.

יואל בראנד, תל-אביב
האשמות המשתמעות מכתבת זו נגד ה' צאת עיינות המפא"ית ראיוות לתשומת-לב. דעתו של יואל בראנד, כאילו משה שרת לא היה שותף להסגרתו ל'די הבריטים, מטי' לה צל קודר עוד יותר על אהוד אבריאלי.

אני מפקפק מאד אם אמנם ישלח ד"ר קפטנר, הודעה חריפה נגד קרומי לבית המשפט הגרמני, כפי שטוען יואל בראנד במאמרו. החקירה הנערכת עתה נגד רוצחי ההמונים קרומי היא השלישית במספר. הקובלנה הפלילית הראשונה, שאיני יודע את מקורה, בוטלה. את השנייה הגשתי אנכי, וכתוצאה ממנה נעצר קרומי ומנית נפתחה נגדו חקירה בפראנקפורט. אולם עכבר כמה חודשים הודיעה לי החביבה הכללית הגרמנית שהיא נאלצה להפסיק את המשפט, אחרי שההגנה הגישה העתק של מכתב אותו כתב בשעתו קסטנר לקרומי.

ואשר מקורו נמצא בירי האמריקאים. במכי זה אמר קסטנר שהוא מוכן להגן על קרומי מפני תביעה פלילית. הוא ביקש את קרומי לספור לו את פרטי הענין, כי הוא יהיה תמיד אסיר-תודה לאנשים שעשו "לנו" טובות.

בשעת התביעה נגד קסטנר על שבועות-שיקר הגיש עורך-הדין תמיד מכתב זה ל' שופט פרץ, שהתעלם ממנו משום מה. גם בבית-המשפט העליון רצה תמיד להגיש מכתב זה, אך השופט העליון אולטן סירב לקבלו.

יש לקוות כי הקובלנה הפלילית השלי' שיה, עליו תתמו 500 מקרבנות הנאצים, תשא הפעם פרי. אולם אני פסימי, כי בית-המשפט הגרמני יוכל להסתמך שוב על אותו מכתב של קסטנר... על כל פנים נראה כי מר תמיד צדק באמרו כי פרשת קסטנר לא תסתיי עוד זמן רב.

מלכיאל גרינלד, ירושלים
יואל בראנד עומד על קביעתו שקסטנר העיד בכתב נגד קרומי, ימים מטעים לפני מותו, למרות מכתבו הקודם לטובת קרומי, שהקורא גרינולד מזכיר אותו. העתק עדות זו של קסטנר נמצא בידי בראנד.

האם נחויז בקיבוץ?

הופעתה מכתבתם על הקיבוץ (העולם הזה 1094). ברנע שראיתי שהקדמתם מקום כה רב, ועוד הכמתתם המשכנים לחומר על המשבר בקיבוץ, הייתי כמות, שזה הסוף: אתם הולכים למנוח עם הקיבוץ. בסיפוק אני יכול, לעת-עתה, לציין, כי רשמיתם כמותה באובייקטיביות רבה ונכונה טובה. יעקב שרון, חיפה

אתם מתימרים לכתוב על המשבר בקיבוץ, אולם אחרי קריאת הכתבה נדמה לי כי אתם כותבים רק על המשבר בקיבוץ הארצי. מה עם שאר התנועות הקיבוציות? שאלו לויטה, תל-אביב

העולם הזה לקח את הקבוץ הארצי השומר הצעיר, שבו השתמר אופיו המיוחד של הקבוץ המקורי, כאב-טיפוס המאפיין את התנועה הקיבוצית. החומר על הקבוץ הארצי הוא בבחינת קל וחומר לגבי שאר התנועות הקיבוציות.

טוב שהזכרתם לי, שכתתי בכלל שקיים דבר כזה ששמו קיבוץ. יוסף פ., תל-אביב

תולדות נוח

בכתבה בה הכתרתם את עמוס חכם כאיש השנה וספרתם על הביוגרפיה שלו ושל משפחתו (העולם הזה 1093) תיארתם אך ורק את תולדות משפחת אמו, כאילו אביו ואמו היו בני משפחה ועם אחד, את קורות משפחת אביו אינכם מזכירים כלל, ואת עובדת היותו של אביו עולה מרומניה אתם מזכירים אנכ אורחא, כאילו לא היה שום תפקיד בהולדת הבן. בכתבתכם זו אינכם הולכים בד בבד עם סיסמתכם בלי משוא פנים, כיון שהוכחתם ברורות העדפת קובץ מסוים של יהודים על משנהו מארץ אחרת.

דוב רדיק הורגשטיין, קרית ביאליק
העולם הזה לא העלים את קורות משפחת הדיד נח חכם, הוא שמואל שכטר, בגלל היותו ממוצא רומני. הסיבה היחידה לאי-ספור קורות משפחתו, היא העדר מקורות מתאימים. אפילו עמוס חכם עצמו יודע מעט מאוד פרטים על משפחת אביו, בעוד של משפחת אמו קיים חומר ועדויות רבות.

כמעט כל העתונים כתבו אודות עמוס חכם ותולדות חייו. אף על פי כן היה בכתבתכם עליו משהו מיוחד, שזיעזע אותי ואת בני משפחתי. התמונה הכללית של גורל האיש שציירתם הייתה כה טראגית ומכאביה, עד שאני סבור שלעמוס חכם עצמו כבא לקרוא אותה. יהודה מלחי, ירושלים

האיש באולם?

רוב נכחריכם כאנשי השנה (העולם הזה 1093) היו אישים שלחמו בדעת הקהל או במשטר הקיים, ואשר התאימו לדעת עורכי העולם הזה ולא דווקא לצבור הרחב. במס' רה אחד, כשלא נמצאה אישיות מתאימה לאיש ה'יהדות', הושם רודי כגורוויץ במס' "פקק" כמטרה חזרת ונשנית להיציג הבן והלעג של העולם הזה. השבוע ישבנו בספר חברים, ולי כלירוב החברים, הייתה הרגשה שישותב המערכת הדנה על זכרוננו וצורתו של הנליון הרוב היא מקור העשוי הפורץ מהאש, או וערה נספרונטומית בבית-מלון המהבנת מאכלי השבוע שיהיו ערבים ל' חיכם של אורחיהם, אך סבולים בהאשתי מתקפת המכלה בהרדנה את סרביהם של האורחים, ויחד עם זאת מאלצים אותם לחזור ולתארת במלון זה. מנחם בארי, עין-גדי

מים וממון

נדמתה לקרוא במורעות כאילו אני מופי עה במיעודו-לילה חיפאי מסוים. מעולם לא פנה אלי איש בניני זה, ומיכל לא הסי' כמתי מעולם להופעה זו, והסותרת את תפי קוריה של מלכתמים ישראלית, כפי שאני מבינה אותם. אני מצטערת אם מישהו פותה על-ידי טכסיס-פרסומי זה, ומותה נגד ניצול מפי' הרי כוזב זה של תואר שזכה לאהדת הקהל. יהודית מזרחי, מלכת המים של ישראל, תל-אביב

נדמה לי שהמעפתם במקצת לספר על נערה אחת, שזכתה לפופולריות רבה בתח' רות מלכת המים. אני מתכוון לאסתר קובאץ', שזכתה בתואר הסגנית הראשונה. עצם העוב' דה שמועמדת זו נשואה והסכימה להציג את פינה לא עליוני אחרים הוא אות כבוד לה, לא כל שכן לבעלה שלא הפריע בעדה. לו בטח מניע איוה פרס שואו. יאיר לויך, רמת-גן

את הפרט הוא קיבל מסגנית המלכה. עוד בערב הבחירה (ראה תמונה).

שני יחידות במחלת

הגילוי המדהים ביותר שפורסם על-ידי קבוצה מחתרתית עיראקית, שקמה לפני עשר שנים כדי לגרש את האימפריאליזם הבריטי ולחסל את משטרו הרקוב של נורית אל-סעיד. בחפשה אחרי שותף אפשרי פסלה הן את האמריקאים, שותפי האימפריאליזם הבריטי, והן את הסובייטים, הנושאים בחובם אימפריאליזם חדש. תחת זאת בחרו בברית עם ישראל.

כמו כל החלטה מדינית חשובה, היתה גם זו מודרכת על-ידי שר-קול כפול — המעשי והרעיוני.

דבר זה צריך להרתיע את מעצבי המדיניות הישראלית מלהושיט לה עזרה?

התשובה היא: לא. היתרון הגדול של מובצע זה היה בכך שאי אפשר היה להפסיד בו. אפילו הווינו מושיטים עזרה לנסיכוניפול מהפני כני, היה הדבר כדאי לישראל.

גניח שהמחלת היתה מחוללת מרד בלתי-מוצלח לפני חמש שנים. גניח שאו היה מתגלה שקיבלה עזרה מכרעת מידי ממשלת ישראל. מה היה קורה במרחב?

היה קורה שכל ערבי לאומני ממוסל ועד מארוקו היה נוכח לפתע לדעת שקיים במדינה חב גורם ישראלי. הוא היה נוכח לדעת שישראל אינה ראש-גשר אימפריאליסטי, כפי שהיה נדמה לו עד כה, אלא שותף אפשרי

להיפגש עם אדם מארץ-ישראל, אפילו היה חבר המשלחת העיראקית.

אין הסבר הגיוני לגישה זו. כל רכושו של אותו פליט לא הגיע אלא כדי מחירו של כסף אחת של מטוס-סילון, ואילו ההצטרף לקטנה ביותר של ההתקשרות עם העיראקים יכלה לחסוך למדינה כמות בלתי-משוערת של נשק יקר, ודם יקר עוד יותר.

כאן אין הגיון. כאן יש משהו אחר. כאן יש המצפון השחור של שודדי אדמות, תסביך תתי-הכרתית עמוק, המונע בעד האחראים למעל מלפועל באופן הגיוני, כהתאם לי אינטרסים של המדינה. זכר העוול שנעשה, זכר האדמה שנשדדה מבעליה, מכרסם בלב הצמרת הי

מיוחד בממשלה. אולם עתה מתגלה שלא זו בלבד שתפקיד היסטורי זה נתון בידי קומץ זעיר של פקידים ממדרגה שלישית, חסרי מעמד ואמצעים, אלא שפקידים אלה הם גם מסוג מסויים מאד.

סיפורו של בן-אפרים אינו משאיר צל של ספק כי ראובן שילוח חיבל בשליחות במזיד ובהכרה צלולה, למן הרגע הראשון. עוד בערב הראשון, כשאך שמע לראשונה על ההצעה העיראקית, ולפני שיכול היה לעשות את הצעד הקטן ביותר לביורו העובד, דחה, ביטל את השיבות ההצעה במחיידי, ייחס לבעליה כחנות בלתי-ישרות והחשיד את השליח עצמו. לאחר מכן הוליד שולל את ראשי המחלת, נעדר מן הפגישות שקבע להם בעצמו, ניתק בכות את הקשר בינם לבין שליחים בישראל, ועשה כל מעשה אפשרי אחר להכשלת המיבצע.

ומתעוררת השאלה: מודע עשה זאת שילוח?

אפשר למצוא כמה סיבות אישיות. שילוח נרגז מפני שהועקק באופן בהול ירושלימה, אחרי שיתחו של בן-גוריון עם ידיו של שליח המחלת. סיבה שניה היתה נעוצה באי-רצונם של פקידים ישראליים לס' בול יוזמה אישית פרטיזנית בשטח הנתון למרות הפיאורולית. מאותה סיבה הוכשלה בשעתה שליחותו של אורח ישראלי אחר, שהוזמן לביקור על-ידי גמאל עבד אל-נאצר, וגם שליחותו של חנוס גולדמן, שבא במגע עם כמה אישים ערביים חשובים באמריקה. אך נדמה שחבלתו של ראובן שילוח נבעה ממקור עמוק עוד יותר. שילוח עלה לגולה כאיש הש"י של ההגנה — בימים שהש"י היה קשור קשר הדוק עם האינטלי-ג'נס הבריטי והבולשת הפלשתינאית. לאחר מכן היה שילוח ראש מנגנון-החושך ביש-ראל. אין הוא רק איש הש"י מבחינת המקצוע וההכשרה, אלא גם מבחינת הפסיכולוגיה האישית שלו. אל תאמר שילוח, כי אם ש"י-לוח.

איזו יד אנחנו מושיטים?

מבחינה מעשית סברו ראשי המחלת כי השותף הישראלי רצוי מפני שיש בכוחו להושיט את העזרה המוחשית הדרושה (בסיס צבאי, משדרי, נשק וכסף) ומפני שאינו די חזק כדי לשעבד את עיראק, מבחינה רעיונית עמד לנגד עיניהם האידיאל השמי, אותו ינקו מספריהם של היסטוריונים ערביים כמו מיליפ ח'ת'י, ואולי בעקיפין גם מפרסומים מסויימים שהופיעו בישוב העברי בארץ-ישראל ערב מלחמת תש"ח.

שליחותו ההיסטורית של בן-אפרים נכשלה. ליתר דיוק: היא הוכשלה. אין טעם לבכות על החי לב שנשפך, אפילו מחירו דם. אולם חובה היא לברוק מודע קרה מה שקרה. אף שהיינו עדים לפרשה זו מקרוב, ואף שנצטבר בלבנו זעם של שנים, נשתדל לעשות זאת ללא טינה אישית.

בצדיקו המכשירים יכולים לשאול: מנין לכם כי אמנם יכלה מחלת זו לחולל מהפכה בעיראק? שמא לא ייצגה אלא פלג קטן של התנועה הלאומית העיראקית? הם מהסתיאים את המטרה. מעולם לא טען איש כי אמנם היתה הצלחתה של מחלת זו מובטחת. ידענו כי הצמרת שלה כללה כמה מבעלי השמות המפוארים ביותר של עיראק. ידענו כי ראשי המחלת ניהלו גם מפלגה חוקית, בעלת 80 אלף חברים, והי ציאו עתון יומי, בן-אפרים עצמו נבחר בכינוס של 150 אל, שהוצגו כ"ראשי תאים". אך יתכן כי כל זה היה מעט מדי.

אולם ההאשמה המוחצת נגד ממשלת ישראל היא אחרת לגמרי: שמעולם לא עשתה שום נסיון אף לברר מה כוחה של המחלת.

ראשי המחלת, שהודיעו מראש על נכונותם לבוא בחשאי אפילו לישראל כדי להיגש כאן עם ראש-הממשלה, לא הוזמנו. הולינו אותם שולל פעם אחרי פעם, קבעו עמם פגישות בארצות שונות שבוטלו ללא הודעה מוקדמת, שלחו להם שליחים בלתי-מוסמכים וחסרי מעמד, התיחס אליהם בבוז ובזלזול עוד לפני שהיה מגע ממשי.

למקרא סיפורו של בן-אפרים מתגבב ללב החשד שהפקידים האחראים בישראל לא חששו שמא התנועה קטנה מדי, אלא להיפך, הם חששו שמא התנועה כה רצינית שאי אפשר להתעלם ממנה ולשללה במחיידי.

הם פחדו לברר את האמת על ממדי המחלת, למען לא יצטרכו לגשת לפעולה רצינית. והסיבה לפחד תתי-הכרתית זה, היא המפתח לסוד כולו.

אולם אפילו גניח לרגע כי מחלת זו לא היתה מסוגלת לחולל בהצלחה את המהפכה המקחה בעיראק — האם היה

למלחמת-שיחורו. גם בכשלונה היתה המתרת העיראקית מסוגלת לגשור מעל לתהום הפעורה כיום בין שתי התנועות הלאומניות הגדולות של המרחב השמי — הערבית והערבית. היא היתה בפעם הראשונה קובעת עובדה קיימת של שותפות בין שני העמים. האם סיכוי זה לא היה שווה כל מאמץ, כל קרבן? ומה גם שכל אשר נרש לא הגיע אפילו למחיר ציודו של גודר אחד של צה"ל?

אחד הפרטים המפליאים ביותר בסיפורו של בן-אפרים הוא שמעולם לא טרח איש להכניס לענין את משה שרת — או שרה-חזק המוסמך של ישראל. ואילו מנהל משרד-החוץ, חלטר איתן, הודיע בצער גלוי שאין לאל ידו לספל בפרשה.

מתוך הפרשה כולה מתגלה כי בשטח החיוני ביותר של מדיניות החוץ הישראלית — הפעולה במדינה הערבי — אין למשרד-החוץ הרשמי דריסת-רגל. במקומו קיים פיקוד אחר לגמרי, בראשותו של ראובן שילוח, הקשור במישרין עם דיור בן-גוריון. זהו גילוי חשוב. הצבענו לא פעם על העובדה המזעזעת כי למען התפקיד המכריע של דורנו — שבידת טבעית-חזק מסביב למדינה — אין שר מיוחד, אין מיניסטרויון מיוחד ואין תקציב

טרגויה היא שכל המגע בין ישראל ועמי ערב מסור לטיפולם הבלעדי של חתיקי הש"י, הרואים את העולם מבעד לחור המגן עול של מרגלים קטנים, שלחמו כל חייהם נגד הערבים, שאינם מסוגלים להתקשר עם מנהיגים לאומיים ערביים אלא רק עם סוכנים, מרגלים שכירים וקוילינגים. מי שמטיל על אנשי הש"י לעצב את המדיניות הישראלית, כמוהו כמטיל על רב-סמל של שרות בתי-הסוהר לפקד על צבא ההגנה לישראל.

ישנו טיפוס מנוכש של איש מודיעין: חדון, צר-אופק, זהיר, צמוד לעובדות הקטנות. ישנו טיפוס מנוכש של מדינאי: בעלי מעוף, נועז, רחב-אופק, רואה את הנולד, צמוד לרחשי העתיד. זהו דבר והיפוכו. אוי למדינאי השקוע כולו בעסקי מנגנון-החושך, ואוי למדינה הנותנת לאנשי ש"י למלא את מקומם של מדינאים.

אחד הפרטים הקטנים אך האופייניים של הפרשה הוא פחדו הכולל — החלול כמעט — של שילוח מפני "שירותי-המודיעין של המערב". פחד זה ביצבץ בכמה שיחות עם שליח המחלת וידידו. מתוך פחד זה ביטל פגישות, שלח שליחים חסרי-מעמד, ונמנע בכלל מלל פעולה חשובה. זוהי דרך המחשבה העקומה של איש מנגנון-החושך. מעצב לחשוב שדיור בן-גוריון, האדם היחיד במדינה המסוגל (כפי שמוכח ב"פרשה זו) לקבל כל החלטה מדינית שהיא מודרך על-ידי אנשים מסוג זה, ולמעשה משועבד כולו לדרכי-מחשבתם. אך מותר לשאול: האם מקרה הוא?

או שמא הפקיד ביוני כווננה את (המשך בעמוד הבא)

החמיצה הודמנת היסטורית שלא תשוב לעולם. כאשר ניצחה סוף סוף המהפכה בעיראק, היה זה בלי עזרת ישראל. אולם למרות שינוי גדול זה במצב, לא השתנה הסיכוי היסודי הטמון בפרשת המחתרת העיראקית. קית: הסיכוי של התקשרות ישירה עם תנועת השיחורר הערבית, או לפחות עם פלג אחד ממנה.

★ ★ ★

י זוהי הבשורה העיקרית המבצעת מבין השורות של ציון בן-אפרים. רוב רובם של אורחי ישראל משוכנעים בדבר אחד: כי מאז ומעולם הושיטה ישראל את ידה לעולם הערבי, אלא שמעולם לא נמצא אף לא מנהיג ערבי אחד שהיה מוכן ללחוץ את היד המושטת.

פרשת בן-אפרים מוכיחה שזוהי אמונה כוזבת. כל פניה ערבית לישראל היא מטבעה סודית ביותר, ואינה ניתנת לפרסום אף ברמז. פרשת בן-אפרים נודעה רק במקרה לקבוצה קטנה של אורחים ישראלים, שהיה לי הכבוד להשתייך אליה. ורק בגלל נסיבות מיוחדות-במיוחד ניתנה לפרסום, גם אחרי שנים ארוכות.

אולם אין זו פרשה יחידה במינה. שילוח עצמו הודה באחת משיחורר תיו עם שליח המחתרת שהיו פניות ערביות רבות אחרות — נוסף על הזמנת עבד אל-נאצר ושיחותיו של גולדמן. יש להניח שכולן נדחו מאותן הסיבות.

השאלה אינה, איפוא, שיש ערבי אינו מוכן להתקשר. השאלה היא כי ההתקשרות קשורה בשינוי-ערכים יסודי ביותר במדיניות הישראלית, שהיא תובעת הכרעות מכאיבות וקרבות יקרים.

★ ★ ★

הו הלוקח של פרשת בן-אפרים: אין כל טעם לדבר על שלום עם הערבים, אם אין הוכחות לחיבי את התנועה הלאומית הערבית, להתייצב נגד האימפריאליזם המערבי והשתלב במחנה העמים האפרו-אסיאתיים הניטראליסטיים.

כפוף לנכונות היסודית הזאת, מחייב כל ניסיון רציני של התקשרות כזאת שינוי יסודי במבנה המנגנון הישראלי. פרטי ה' פרשה מצביעים על המסקנות הבאות: **הוצאת כל העניינים הערביים מידו קבוצת אנשי-השיי, המתחבאים בחלקם מאחורי השלט של משרד-החוץ, שגדלו על ברכי שיתוף-הפעולה עם הבריטים והאמריקאים.**

● הוצאת עניינים אלה גם מידו משרד-החוץ עצמו, שכל מרצו מרוכז בזירה אחרת לגמרי — רכישת ידדים בבירות העולם, ובעיקר במערב. **הקמת מיניסטרוון מיוחד — משרד-המרחב — בעל שר מיוחד, מנגנון מיוחד ותקציב מיוחד. מני גנון כזה, שיוצג בחשיבותו ובי ממדיו אמצעיו למשרד-הבטחה, חייב להיות מורכב כולו מאנשים המאמינים בכל נימי נפשם ברעיון היסודי של השתרשות ישראל במרחב.**

★ ★ ★

ק אדם נאיבי יכול להאמין כי שינוי זה יתכן ללא שינוי יסודי במבנה הצמרת הישראלית. על כן לא יבוצע בהקדם.

אולם ישנו לקח קרוב יותר של פרשת בן-אפרים. מנהיגי המחתרת העיראקית לא שלחו את בן-אפרים כדי לפתוח במגע עם ממשלת ישראל. הם הטילו עליו לבוא במגע עם חוגים פרטיים בישראל, על מנת לפתח כאן תנועה ציבורית המקבילה לתנועתם. הקשר בדרך ממשלתית היה צריך להימנע בשלב הרבה יותר מאוחר.

אולם כאשר בא בן-אפרים לארץ, לא היה קיים שום חוג כזה. שום מפלגה, שום תנועה, שום קבוצת-אנשים לא דגלה בכנות ובכל שלם בהתקשרות מסוג זה עם חוגים לאומניים ערביים. לכן נאלץ בן-אפרים לפנות במישרין אל ממשלת ישראל. השליחות נכשלה, למעשה, לפני שהחלה.

יתכן שהכל היה קורה אחרת, יתכן ששליחות בן-אפרים יכלה להניב פירות היסטוריים, אילו היתה קיימת אז בישראל תנועה גדולה בעלת מסגרת רעיונית דומה לזו של המחתרת העיראקית, שי היתה מסוגלת להפעיל לחץ ציבורי רציני או סודי, והו לקח המעורר למחשבה.

הטיפול בשטח זה בידי הסוכנים הקטנים של הש"י, מפני שהיה מנוי וגמור עמו מראש שלא לנקוט בשטח זה בשום יוזמה מדינית עצמאית?

וכן אנו מגיעים אל העיקר.

★ ★ ★

מ עבר לכל התקוות הקטנות — רובנו האישי של שילוח, מותם העיקר של וותיקי הש"י, מצפונם השחור של שודדי-קרקעות ועצלנותו הטבעית של מנגנון בלתי-מוכשר וחסר-מעוף — מסתמנת התקלה העיקרית. היא לא היתה אישית או כיתתית. היא היתה כרוכה בהכרעה יסודית, בעלת ממדים היסטוריים. הלאומנים העיראקיים העמידו את ממשלת ישראל בפני ברירה פשוטה: לתמוך בתנועה הלאומית הערבית נגד האנגלים, או באנגלים נגד התנועה הלאומית הערבית.

דבר זה היה ברור מן הרגע הראשון לזויד בן-גוריון ולראובן שילוח — למרות כל דבריה-הנועם, טכסיסה-הסחבת וה' אקרו-בטיקה האידיאולוגית.

המחתרת העיראקית פתחה בפני ישראל פתח היסטורי: להיכנס ישר לתוך זירת ההכרעות של המרחב, להתקשר עם הכוחות הדינאמיים ביותר, ובעלי הסיכויים המדיניים ביותר באומות הערביות, לפרוץ את המצור החונק את המדינה ולהכטיח לעצמה עמדת-מפתח כל-מרחבית.

אולם המחתרת דרשה תמורה כל אלה מחיר יקר: ניתוק מוחדי למשלי ישראל ממהנה האימפריאליזם האליזם הבריטי, התנגשות עם האינטרסים האמריקאיים, וממילא קו נייטראליסטי קפדני.

כך עמדה הברירה. היא לא הובאה מעולם בפני הממשלה — שחבריה שמעו לראשונה על קיום הפרשה כולה מעל דפי העולם הזה. ההחלטה נקבעה למעשה על-ידי שני אנשים — ראובן שילוח בדרג נמוך, וזויד בן-גוריון בדרג גבוה.

אחד מן השניים, איש מנגנון-החושה, שיתף במיטב שנות חייו פעולה עם האנגלים, וקשר עמם בזכרונות האפלים של תקופת הסיוון, שמעולם לא נתגלו עדיין עד תור-מם. ההתקשרות היחידה שהאמין בה היתה זו עם המלך עבדאללה והאמיר עבד אל-אליה, משרתי הבריטים במרחב. אולם האנגלים ושותפיהם סברו כי המשך הסיכסוך העברי-הערבי יבטיח שלטונם במרחב.

השני, המדינאי, יבטיח את כל משטרו על הזרם הבלתי-פוסק של הון אמריקאי. אילו ניצחה המהפכה העיראקית בעזרת ישראל, ואילו החרימו המהפכנים למחרת היום את שדות-הנפט של מוסול וקירקוק, היה ההון האמריקאי מתקומם נגד ישראל. הוא לא היה שולח מארינס למפרץ חיפה — אך יתכן והיה מפסיק את המענקים.

שיקול זה עמד לנגד עיני בני-י ויתר מן הסיכוי של חידוש זרם הנפט ממוסול לחיפה.

★ ★ ★

י שנו דמיון פראגטי בין שליחותו של בן-אפרים לבין השליחות ההיסטורית השנייה שנודעה בשנים האחרונות: שליחותו של יואל בראנד בימי השואה הגדולה.

גם בראנד וגם בן-אפרים הגיעו מלב ארץ אויבת. שניהם נתקלו באותה קבוצה של וותיקי הש"י — ראובן שילוח, אהוד אבריאלי, טדי קולק וחבריהם — שכולם שיתפו פעולה עם הבריטים בשם הסוכנות. **השליחות של שניהם הוכשלה על-ידי הצמרת הצינונית שהיתה משועבדת כגופה וברוחה לאינטרסים בריטיים. וכשלונום של שניהם עלה דבם.**

כאן נגמר הדמיון. שליחותו של יואל בראנד, האיש שהוסגר לידי הבריטים על-ידי אנשי הסוכנות היהודית, בעזרת משה שרת ואהוד אבריאלי, שייכת לעבר. היא נגמרה כאשר נזנק היהודי האחרון בתארי הגאונים של אושתיץ. ואילו שליחותו של בן-אפרים שייכת להווה — ולעתיד.

אמנם, גם שליחות זו נבעה ממצב בלתי-חוזר. היא נוצרה בימים כשכל מדינות ערב היו משועבדות לאמפריאליזם המערבי, כא-שר לא יכלו המהפכנים הערביים להיעזר בשום ממשלה מרחבית, כאשר ישראל נרי אתה לפחות למסתכל הערבי הגאובי) כאי עצמאי בים השיעבור. ברגע שעלה לשלטון גמאל עבד אל-נאצר, ברגע שהניף את דגל המהפכה הלאומית, נוצר בסיס טבעי אחר לכל המהפכנים בשאר הארצות הערביות. באותו רגע אפשר היה לומר: ישראל

סיפלון
החדשה

עם אריזה כפולה

היחידה בארץ עם אריזה השומרת על טריות הטבק ועל מלוא האדומה של הסיגריה

20 סיגריות וק 220 פ"י

מקצועיות ואדיבות

הן התכונות בהן מצטיין "פוטו ברנר". עתה נוסף גם מיווג אויר למעלותיו. הדרכה מקצועית ושרות אדיב בחנות הצילום הראשונה בעלת מיווג האויר בחיפה. מכירה קניה, פיתוח, הגדלת והעתקי מסמכים

פוטו-ברנר
חיפה, רחוב החלונן 31

האמן שר העצבר

סקרנות הפעולה השמית

חיק פטל חיק ליחון

מנותק וטבעי

הארדי

6/100 - 310 - 310

6/100 - 310 - 310

6/100 - 310 - 310

הארדי

צועד נראש

קוניאק סוברין

קבי שופרדמן וברני

97808 ריבלין

שליחות במחתרת - הפרק האחרון בסידרה כיצד נותק המגע

הענין. הוא כתב את המכתב על גירי המכתבים הרשמי שלו, בכתב ידו ובחתימתו המלאה. היתה זאת הפגנה עליונה של אומץ לב מצד אדם שידע היטב שאם יפול מכתב זה לידי הצנזורה העיראקית או אפילו של הארץ הניטרלית, הרי פירושו פסקידין מוות. הוא עשה זאת כדי להוכיח בפשטות עלילת שחיתו מסורים לרעיון - וכדי לשכנע בזאת את דויד בן גוריון.

צעדי יאוש זה מרמו לנו משהו על מצב רוחו של איש דגול זה, הפליט מארץ ישראל, שעיזב במר ידיו את רעיון שיתוף הפעולה בין התנועה הלאומית הערבית הכל-מרחבית לבין ישראל החדשה. בראותו כיצד נהרס רעיון זה בידי ממשלת ישראל, ביקש להצילו במאמץ אחרון.

מכתב זה היה כמעט זהה בנוסחו למכתבו האחרון לציון. הוא פנה למצפנו של ראש הממשלה ולרגש החרות שלו, וסיים שרק אם תערוך ישראל את חשבון הנפש ותכשיר את לבה לגישה החדשה, יהיו ראשי המחתרת נכונים מ' צדם לבוא לפגישות נוספות.

כשקיבלתי מכתב זה, היססתי אם להעבירו למשרד החוץ. לא היתה לי עוד האמונה שמשרד זה מסוגל לטפל במכתב המסוכן בצורה זהירה ואחראית. הבעתי פקפוקים אלה ב' גלוי לאבו שוקרי, אך תשובתו היתה: "כבר הסתכנתי עד כדי כך, ששוב אין מכתב אחד נוסף משנה את מידת אחריותי למעשה". מסרתי את המכתב לידי עוזרו של ראובן שילוח.

כעבור זמן מה הומנתי למשרד החוץ. הפקיד הודיע לי שמפאת טרדותיו המרובות לא יכול שילוח לעיין במכתב בטרם יצא לחוץ לארץ, ועל כן ביקש מעוזרו להעביר לו את תוכנו לשם. חוץ מזה ביקש שילוח כי ציון, שעדיין שהה באותה ארץ ניטרלית, יתקשר עמו בקונסוליה הישראלית. שלחתי מברק לציון, והלה פנה לקונסוליה. אך שם לא ידעו מאומה על הוראה כלשהי של שילוח, וגם לא על עצם הימצאותו באותה ארץ.

מן הראוי להזכיר כאן פרט אופייני קטן. בכמה משיחתי תי עם מיכאל אסף ואנשים אחרים שטיערו בעיני, ביצבץ הרעיון שאולי כדאי לפתוח בפעולה בשטח הכלכלי. אם נצליח, בעזרת העיראקים, לשבור את החרם הערבי וליצור קשר מסורתי בתירשמי עם מדינה ערבית כלשהי, כך טענו הטוענים, יהיה קל יותר להביא את הצמרת הישראלית לרעיון שיתוף הפעולה. התקוממתי נגד הערכה זו, כי אילו מנהיגי ישראל הם סותרים ולא מדינאים, וכאילו יש צורך לזרוק להם פתיון מסחרי, אך ראיתי מחובתי לעשות ניסיון גם בשטח זה.

באחד ממכתבי רמותי על כך לציון, ויעצתי לו להתקשר עם המשלחת המסחרית הישראלית, ששהתה באותו רגע בארץ הניטרלית. אחרי מגע נתקבלה מעיראק הצעה שהיתה נמוכה ממחירי הבורסה העולמית, אולם היא לא זכתה לתשומת לב רצינית מצד הצגים הישראלים, שרכשו את אותה הסחורה, במחיר גבוה הרבה יותר בארץ אחרת.

לאן אנו נ' אב ט' נ'

במשך כמה שנים לאחר מכן נשאר הקשר בינינו לבין בגדאד רדום. העמדה הכללית של מרכז המחתרת, שנעל במרץ ההכשרת הקרקע למרד הגדול, היתה כי ידיה של ממשלת ישראל כבולות כנראה על ידי שיעבוד הרוחני והכלכלי למערב, ועל כן אין היא חופשית להתקשר עמו. הוא קיווה כי במרוצת הזמן יקומו בישראל כוחות ציבוריים שיכשירו את הכבולות למפנה נפשי בישראל עצמה, אשר כתוצאה ממנו תגיע ממשלת ישראל למסקנה המקוהה. אגתנו מצדנו השתדלנו שלא לנתק לגמרי את המגע עם ממשלת ישראל. לצורך זה פנינו מפעם לפעם למשרד ראש הממשלה ולמשרד החוץ בהצעות שונות, שמטרתן לא היתה אלא למשש את הדופק ולהוא אפילו לא חלה תווה מסוימת בגישה הכללית. בתשובה לאחת הפניות האלה קיבלתי, למשל, מכתב בחתימת נחמיה ארגוב המונה, שתצלומי מר' פיע בעמוד זה.

סופית נותק המגע עם ממשלת ישראל רק בסוף 1955, זמן קצר אחרי אותו מכתב. באותם הימים התחזרו היחסים בין ישראל ומדינות ערב, ובעיקר עם התנועה הלאומית הערבית, שקיבלה עתה את השראתה העיקרית מקאהיר. פעולות התגמול הגדולות ומיצע סיני הסתמנו באופק. פנים ממשלת ישראל לא היה עוד חשק להעמיד אפילו פנים כאילו יש בעיניה ערך כלשהו להתקשרות עם חוגים לא-מיים ערביים.

סמוך לאותה תקופה קיבלנו מבגדאד את המכתב שפירר שו היה ניתוק היחסים. במכתב זה הביעה אומגא את תקוותה כי עוד יבוא יום לחדש את המאמץ לשיתוף פעולה בין שני הלאומים, אך לפי שעה אין כנראה לקחת לדבר מצד ישראל.

יתכן כי נימת הסיום התבטאה בצורה הקולעת ביותר בדבריו של ראובן שילוח, אותם אמר לי זמן רב לפני כן. בשיחה ממושכת בין ארבע עיניים, במשרדו במרתף בקריה, מצד ישראל.

(המשך בעמוד 13)

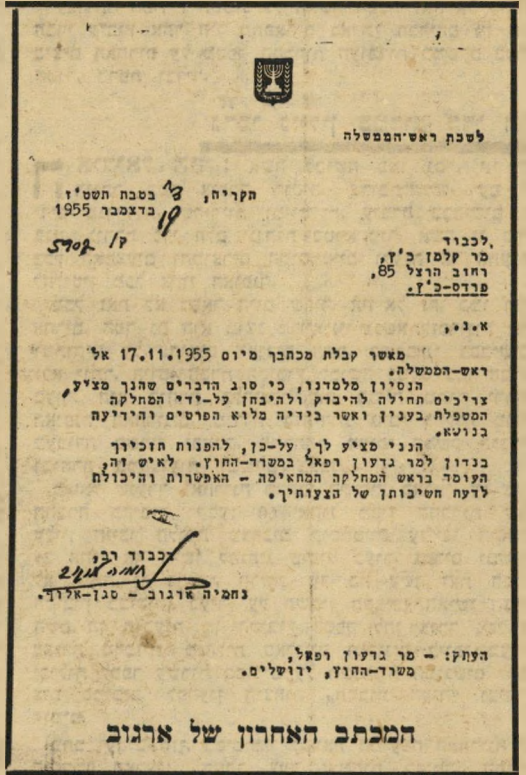
מאת קלמן כץ

כמה דרכים ממשיות, שעדיין אין אפשרות לגלותן ברבים. סיכם אבו שוקרי: "תוך שנתיים של טיפול בבית החולים שלכם נוכחנו לדעת כי שום דבר לא זז מצדכם, ולא קיבלנו מכם שום עזרה לבריאותנו, בו בזמן שאנו פעלנו לביטוח עניינינו ויצרנו מגע בסוריה ובירדן". לזכותו של ציון יש לציין את עקשנותו. הוא לא הרפה גם אחרי מכתב זה, ודרש שוב את בוא חברי המחתרת אליו. תשובתם - השלישית בסידרה - הייתה מעין סיכום של כל הפרשה. הנה גוססה:

בגדאד, 29.9.52. יקרי אבו סאלים, ברכות חמות. קיבלנו את מכתבך וקראנו אותו פעמיים ושלוש וארבע, והבינונו מה שיש בו, ועל כך אנו משייבים:

אנו מעריכים מאד את אשר עשית ומוקירים את עצותיך ואת מאמצייך העילאיים, בהקריב את הכל למען הצלחת הרעיון. אלא שהפקפוקים של בעלי-החפץ וחוסר אמונתם במוסד הסחרי שלנו, עוררו ספקות גם בלב כל השותפים כאן ביחס לרצון הטוב ולמצפון הישר של בעלי המפעל, במידה כזאת שהאמון בהם אבד לחלוטין.

עשיתי את כל אשר לאל ידי כדי לשכנע את שותפי ב' רצונם הטוב של בעלי המפעל, אולם אחרי ניסיונותיהם, ו' אחרי מה שקרה בשנתיים האחרונות, הם משוכנעים כעת כי הם עומדים מול חוסר רצון של בעלי המפעל. וכל עוד לא יבואו הוכחות חדשות אשר ישכנעו את שותפי ברצונם

הטוב של אנשיך, לא תתכן, בכל צורה שהיא, קבלת טוכ' נות מפעלכם או קיום קשר עם נציגיו בחוץ לארץ. אני אישית הוכחתי את רצוני הטוב, כי לא היה דבר שלא עשיתי ולא היה מאמץ שנראה לי כבד מדי. אך דבר זה היה ללא תועלת, מול חוסר האמונה והרצון של בעלי המפעל. אילו היה הדבר תלוי בך או בי, הרי היינו מוצ' אים לו פתרון ומסלקים את כל המכשולים שבדרכו, אך הדבר אינו נתון בידינו. למען האמת יש לציין כי הצדק הוא עם שותפינו כאן, והאחריות לכשלון תלויה בצווארם של בעלי המפעל שלכם. האחיס כאן רואים כי למרות כל מאמצייך לא הצלחת להניע את בעלי המפעל לראות את המצב באור הנוכח. אתה מילאת את תפקידך הרשמי והתרת את נדרך, ועל כן אין לנו כל טענה אליך".

מכתב שמחירו מוות

באותו זמן שלח לי ציון ארצה מכתב אחר של אבו שוקרי, אותו נתבקשתי להעביר לראש ממשלת ישראל. מיסמך זה היה היסטורי מכמה בחינות. אבו שוקרי שם את נפשו בכפו כדי להדגיש את רצינות

הכשרת שליחותו של מיכאל אסף הנחיתה את מכת' המוח לנסיון ההתקשרות של המחתרת העיראקית עם ממשלת ישראל. אולם הרעיון לא מת לגמרי. אנו מצדנו, בארץ, המשכנו לקיים קשר כלשהו עם ראובן שילוח, להטריד אותו מדי פעם בדרישותינו. לבסוף סחטנו ממנו הסכמה מפורשת שבתנאים מסוימים עלולה אפילו אישיות מרכזית מישראל לבוא לפגישה עם ראשי המחתרת. אולם אחרי נסיונו המר, לא ייחטנו חשיבות רבה להבטחה זו.

בניתיים נתקבלו בארץ מכתבים תכופים מראשי המחתרת מבגדאד. שליחותו של אסף השאירה אותם במבוכה, מבלי שידעו מה ביוק המצב בישראל. לאור מכתבים אלה החלטנו - ציון ואני - כי עליו לצאת שוב לבירה הג'י טראלית ולהבהיר להם את מצב העניינים. ציון יצא לארץ הניטרלית בראשית ספטמבר, 1952, כי חודשיים אחרי שהתחוללה במצריים המהפכה שנשאה אז עדיין את שמו של מוחמד נאגיב, ושלא ניפנה עדיין בגלוי דרגל הלאומי הכל-ערבי. את מחיר הנסיעה כיסה ציון מאמציו הפרטיים הדלים.

בבואו לבירה הניטרלית, התקשר ציון מיד עם מרכז המחתרת בבגדאד וביקש להיפגש עם הראשים לשם מסי' רת דויה. בהודעתו השתלל לתאר את המצב בצבעים אופ' טימיים יותר מכפי שהיה באמת. עצם יציאתו מן הארץ, אחרי שבמשך זמן כה רב היה למעשה שבוי בידי שילוח ונאסר עליו לצאת מישראל, יכנה להיראות כסימן למפנה בעמדה הישראלית. בסוף מכתבו הציע ציון לשגר שוב משלחת רצינית, מתוך תקווה שהפעם ישגר שילוח לפגישה כזאת אדם מרכזי.

אולם הפעם היתה התגובה מבגדאד זהירה ומסויגת מאד. לא שרד עוד זכר מן ההתלהבות הקודמת, שהביאה את ראשי המחתרת פעם אחרי פעם לארצות זרות, לפגישות שאליהן לא הופיעו מן הצד הישראלי אלא אנשים חסרי חשיבות וחסרי-מכות. בימה תקיפה כתב אבו שוקרי: "אנו מתפלאים שיש בצד השני העזז לדרוש מאתנו לבוא רוב חברינו מאמינים כי ראשי בית החולים* מהתלים בנו, ואינם רוצים אלא להעביר את הזמן ללא תועלת. ואילו למענו, כל רגע יקר". היה זה ההבדל בפסיכולוגיה בין פקידים השותפים תה בקריה הלאומית, לבין אנשים ש' פעלו תוך סיכון מתמיד של חייהם, בתנאי המחתרת של משטר דיקטטורי חמור.

סיים אבו שוקרי: "למרות הכל, עליך לדעת כי כאן אנו מתקדמים, אם בחזיה ואם בריצה, בעוז ובאמונה בצדקת רעיונונו". מכתב זה, השמור בידינו, נושא את התאריך 19.9.52.

אנו ונאט' ז'גו א'

ציון לא הרעיון עמד על דעתו שיש הכרח בפגישה נוספת בארץ הניטרלית. כעבור שבוע קיבל מכתב שני של אבו שוקרי, בו נאמר: "אלה הן המלים של קיים עצמו: החולה בעיראק נצטר ממונו לצאת כעת מעיראק לשם ריפוי. במשך השנתיים שנעדרת מעיראק וטיפלת בבריאו' תך בבית החולים, התפתחו העניינים כאן בצורה כזו שיציאה לחוץ לארץ אינה אפשרית. אולם בית החולים שלך יכול לשלוח אלינו שליח או ועדת-רופאים על מנת לערוך בדיקה כללית של החולה ולקבוע יחד עמנו את האבחנה". לדעתי היו שני שיקולים לררישה זו. קודם כל, הכעס שהצטבר בלב העיראקים על משגי-הסרק שקיימו בי' איתם בארץ הניטרלית, ואשר לשני שיקולים אחרים בוואם. שנית, העניינים בעיראק עצמה התחממו, והבולשת של גורי אל-סעדי החלה כנראה להתחזק על עקבותיהם של ראשי המחתרת, ובמיוחד על קיים.

כאן המקום להזכיר כי מצד ישראל נעשו מעשים תמוהים שהחמירו סכנה זו בהרבה. כבר הוזכר בפרק קודם של סיד' רה זו כי נספח ישראלי בארץ הניטרלית העז להופיע לאור היום בבית של התאכסנו ראשי המחתרת, דבר שעלול היה למשוך את תשומת לבם של סוכני-הריגול של ארצות הברית, בריטניה ואותה ארץ ניטרלית - שכולם שיתפו פעולה עם הבולשת של אל-סעדי.

בפעם אחרת אירע מקרה חמור עוד יותר. אחד ממכתביו של ציון נמטר למשרד החוץ הישראלי, שהבטיח להעבירו בדרכים משלו לארץ הניטרלית, ומשם לשלחו בדואר רגיל. בגלל טפשותו (ואולי כתוצאה מזימה) נשלח מכתב זה בדואר הישראלי. כאשר הגיע הדור לבית המקשר העיראקי בארץ הניטרלית, הכריז בקול-יקולות: "יש מכתב מיש' ראל' אותה שעה ישב. בדירת המקשר השגריר העיראקי בכבודו ובעצמו. רק בנס לא שמע את קריאת הדור - דבר שהציל את ראשי המחתרת מתיבה בטוחה. אך אין להוציא מכלל אפשרות כי הדור עשה פרסומת לענין במקום אחר.

העיראקים לא הטילו ספק שיש ביכולתה של ישראל לשלוח שליחים לבגדאד עצמה, ובזאת צדקו כמובן. יתכן כי קיה גם שליחי ישראל שגייע לבגדאד עצמה ויכל ל' עמוד מקרוב על מהות המחתרת והיקפה, ולפזר בצורה זו את החששות (האמיתיים או המדומים) שהושמעו עליידי שילוח. ביחס לצורת שיגורו של השליח לעיראק הציעו

* בית החולים היה כינוי-חפזן לישראל.

האגודה

עקרת הבית השיתופית

זהו, למעשה, תפקודה של החברה בקיבוץ היום. עובדות החיים הוכיחו כי האשה היא ככל זאת אשה, ואין זה טבעי — או משתלם מבחינה משקית — שהיא תעסוק בעבודות הקשות, "הגבריות". על כן החל עולמה של

הדקים של חדר המשפחה, החלו לנסר בחללו של חדר האוכל הקיבוצי. במטבח, בקוממונה ובגן הירק החלו לדבר על הבעיה הכאובה, סיפרו על עובדות ועל מעשים, הפכו אותה לאחת הבעיות החשובות ביותר של הקיבוץ. גל העויבות שגאה הכול בחובו עויבות לא מעטות על רקע מצבה של החברה במשפחה העובדת. ההנהגה שוב לא יכלה לעמוד מנגד. המציאות טפחה על פניה.

בתוך אווירת המציאות כזו, הטילה מזכירות הקיבוץ הארצי על כמה מתבריה לערוך סקר מקיף, שמסקנותיו היו צריכות לשמש בסיס לניתוח המציאות ומציאת הדרכים לשיפורה. הסקר, שרק 45 אחוז מתוך החברות והחברים שנתבקשו להשתתף בו השתתפו בו למעשה, צפן בתוכו הפתעה גדולה לעורכיו: 81 אחוז מן המשיבות ענו, כי יש להן סיפוק בעבודתן במשק.

הידיעה על תוצאות הסקר היתה בבחינת סנסציה ברחבי הקיבוץ הארצי. היא עוררה מורת-רוח וביקורת כמעט בכל מקום. "מי ענה על השאלון? כנראה שרק החברות המרוצות, וגם מתוכן כ-20 אחוז שאינן מרוצות", אמרה רינה, מן החברות הצעירות בקיבוץ שריד, לכתב בחטיבה, עתון החטיבה הצעירה של בני הקיבוץ הארצי. "שישאלו את המחצית השנייה ואני מניחה שוהי המחצית הממוררת. הם יכתו או בעצמם מה הן הבעיות האמיתיות של החברה. שאלון כזה שחיי קליפת השום. הוא איננו משקף את האמת כולה, וממילא לא יביא לפתרון הבעיות."

עורכי הסקר, ברורה הריס, סטטיסטיקאית וסוציולוגית אמריקאית, ושמואל גולן, נושא הכתר של הפסיכולוגיה וחיי המין בקיבוץ הארצי, הודו בקדומה לסקר: "... אין הוא מתמר להיות מדעי ואינו רואה את עצמו כחלף לעבודה מדעית... בעיבודו נתגלו גם ליקויים מרובים, פרי חוסר נסיון ושיטות עבודה פרימיטיביות."

העבודה שרק 45 אחוז מן הנשאלים ענו על שאלות הסקר מעידה כאלף עדים על צדקת הודאתם של בעלי הדבר. הנשאלים לא התייחסו ברצינות לסקר שהוגש להם מטעם ההנהגה, שהיתה מעונינת לבסס את ממצאיה האופטימיים בכל מחיר. לעורכיו ולחברי מזכירות הקיבוץ הארצי לא נותר אלא לערוך סקר שני: מדוע לא ענו נשאליהם על שאלותיו?

בישול למען כל הקיבוץ

קר אחר שנערך מטעם המחלקה הסטטיסטית של הקיבוץ הארצי בחמישים קיבוצים, לפי בקשתו של יעקב חזן, מסר מימצאים מענינים ומדויקים יותר: 18 אחוז מן החברות במשקים הוותיקים עובדות בענפי המשק החקלאיים והתעשייתיים, בשעה ש-82 אחוז עוסקים בענפי משק-הבית: במטבח, בקוממונה, בחינוך, בטיפול בילדים ובמבכסה.

בקיבוצים הקיימים 15 עד 20 שנה, אחוז העובדות בענפי המשק הוא נמוך יותר. רק ארבעה-עשר וחצי אחוז עובדים בענפים אלה, בשעה ששמונים וחמישה וחצי עוסקים בשירותי הבית. בקיבוצים הצעירים, המצב דומה מאד: 15 אחוז במשק החקלאי, 85 אחוז בשירותים.

מספרים אחרים באותו סקר: בתעודות הקיבוץ מהחברות 35 אחוז, בשעה שרק 25 אחוז ממרכזי התעודות הן נשים. גם בתעודות בהן משתתפות חברות, הרי אלה הן בעיקר חודות "נשיות" לפי אופיין: חינוך, בריאות, חידות חברים או קשר עם הבנים החיילים. מספר החברות בתעודות ה"גבריות" — חודות המשק, החכנון, הוועדה הפוליטית או המזכירות — הוא מועט ביותר. בעסקנות ציבורית ושלוחות בתנועה או במפלגה, תופשות החברות רק 18 עד 20 אחוז.

על רקע זה אפשר להבין את דבריה של אחת מצעירות מרחביה, לכתב בחטיבה: "הקיבוץ רצה להעלות את החברה ולתת לה תפקידים ציבוריים ולהפעיל אותה, לגאול אותה מן האפרוריות שבחיה במטבח ובחדר הילדים. הוא רצה להעלות את רמת השכלתה ואת התענינותה בסביבה. כל זה לא בוצע. במקום בישול במטבח למען בעלה וילדיה — הביא הקיבוץ את החברה לבישול למען כל הקיבוץ. במקום טיפול בילדים שלה, מטפלת החברה בהמון ילדים שאינם שלה. במקום עבודה מרחיבת אופקים, נתן לה הקיבוץ עבודה מעצבת בעיקרה, חברתית, הכרוכה במתן עבודה שהיא קבלנית וקשה מבחינה פיסיית. נוסף לכך, מוטל עליה, גם כעת, עומס של סידור החדר, כביסה קטנה וטיפול יעקרי בילדים, ביחוד כשהם קטנים. החברה בקיבוץ אינה פעילה יותר מן החברה בעיר; היא ממורמרת יותר. אחד הפתרונות הוא: הורדת שעות העבודה."

מסקנת הסקר השני היתה, איפוא, פשוטה ובהירה: החברה בקיבוץ, חוזה למקצועות המסורתיים המאפיינים את עיסוק האשה גם בחברה הלא-קיבוצית. השוני היחיד, אך המהותי, שנוצר: מן החברה בקיבוץ נשלל היחס האישי לעבודתה.

מכאן נבעו בהכרח כמה תופעות: חברת הקיבוץ לא

ברפת ובכל שאר העבודות המסורתיות. עבודתה הפיזית הקשה של האשה הפכה לאידיאל קיבוצי. חברי קיבוץ אחד היו מתפארים באוזני חברים מן הקיבוץ בוצים האחרים על מספר החברות העובדות במשקם בטרם יקטרו, ברפת ובדי.

גרבי נילון במקום כרי חלב

האידיאל היה: אשה לבושה כמו גבר, או לכל היותר כמו איכרה רוסייה, צרובת-שמש, עם זוג ידים מגויירות, שריריות ומיובלות, עובדת בכבישים ובנין, גוררת כרי חלב ונוהגת בטרקטור. אשה זו בחלה בכל האמצעים והמוצרים הקוסמיים ולעגה או התעלמה לחלוטין מכל ציחי האופנה.

מכל זאת לא נשאר היום שריד. אידיאל זה, כמו רבים אחרים, הפך גם הוא מוצג מוזיאוני ונושא לזכרונות יפים ומתוקים על "הימים הטובים ההם, כשעבדנו בכבישים", ולא יותר. היום, חברת הקיבוץ לבושה כמעט כמו חברתה בעיר. היא בוחרת בלהיטות את בגדיה מתוך ירחוני האופנה האחרונים. מודת בזהירות גרבי נילון, סולדת מעבודה בשמש ובאבק, מתרחקת מענפי המשק הגבריים ובוחרת במקצועות הנשיים בלבד.

משאל שנערך לאחרונה ברחבי הקיבוץ הארצי, על בעית החברה בקיבוץ, קבעו: 60 אחוז מבין החברות שענו עליו, חייבו חלוקת מרכזים קוסמיים על-ידי הקיבוץ; 25 אחוז אף דרשו להנהיג טיפול בעור, בפנים ובשיער. לא היתה זו דרישה חדשה. עד כה עשו זאת חברות הקיבוץ בביקורן בעיר, על חשבון תקציבן האישי הזעום. היום הן תובעות מן הקיבוץ לספק להן צורך נשי זה, בצורה מרכזית. מהלוח סאלונים ומכונים ליופי בערים, יכולות לספר עשרות ספורים על חשבונות המוגשים לקבר ציפיים, סמוכים, לפרעון הוצאות "תרבות העור" וכינויים דומים.

כתב יעקוב חזן, בסיכומיו לקראת המועצה האחרונה של הקיבוץ הארצי: "החבר צעד בטוחות קדימה. החברה, אשר חיי הקיבוץ הביטחון לה שתייכיות מוחלטת, החלה להאבק בשאלות חיים ששיבשו את הנחותינו הפשוטות. מסקנתו של חזן התבססה על עובדות פשוטות: ילדי האשה, חברת הקיבוץ, מתחנכים אמנם בבית הילדים, ואת ארוחת הצהרים לגבר מכין הקיבוץ במרוכז, במטבח המשק. הכביסה נורקת לתאים הציבוריים שליד המקלחת, ובחולה מטפל "טיפול חולים" ואחות הקיבוץ. האשה בקיבוץ הפכה אמנם להיות חברה שותף-זכויות וחובות. היא יכולה להבחר לכל מוסדות הקיבוץ המשקיים והחברתיים, לצאת לשליחות תנועתית, או לקבל על עצמה את ריכוז הענף החשוב ביותר. הכל התגשם כמעט כמו שקיפו שיתגשם, אך למרות הכל דורכת עדיין חברת הקיבוץ במקומה. משהו שיבש את מהלך הענינים התגזיז. החברה לא השתחררה מן העבודות המסורתיות שכל חברת הטילה על הגשם שבתוכה, לא הצליחה להגיע למלוא ביטחונה המקוה במכלול הפעילות הקיבוצית. היא גם לא הגיעה לאותה דרגת סיפוק מחיי הקיבוץ, כפי שהגיע אליה החבר."

לאן נעלמו 55 אחוז?

ענות ומענות הפכו להיות מנת חלקה של החברה בקיבוץ בשנים האחרונות. התלונות חדרו מבעד לקירות

ר פעמון הקיבוץ היה בימים הטובים תפקיד כפול. הוא היה מעיר את החברים לעבודה בבוקר, לתפיסת עמדות בעת אזעקת-תפוע או לגיוס כללי בשעת שריפה. תפקידו השני: חבר שרצה לעזוב את הקיבוץ היה מצלצל בפעמון, שופך את ליבו בפני החברים, לוקח את מטלטליו המועטים ויוצא. היום מצלצלים הפעמונים בקיבוץ לעיתים רחוקות יותר. חברים עוזבים מעדיפים לעשות זאת בשקט. לפעמון נשאר רק תפקיד אחד: להזעיק את החברים בעת שריפה, להעיר אותם בבוקר לעבודה או להודיע להם על מועד תחילתה של שיחת קיבוץ. וכשמצלצל הפעמון לשיחה, כמעט תמיד משתורת בה באופן ישיר או עקיף בעית החברה. החברה כאשה, כאם וכשלעצמה.

ישנם עדיין חברי קיבוץ כסופי-בלורית, היכולים בשעת רצון לספר סיפורי נפלאות על הימים ההם. הם יזכרו בחיוך בתקופה בה הותרו בקיבוצים הנישואים, ובעת בה הונג שרצה להנשא לא הלך אל הרב אלא הודיע על החלטתו למוזכר הקיבוץ ונכנס מיד לחדר המשפחה. המרי ראל היה גבוה והמצב הכלכלי קשה. שתי משפחות ואפילו יותר היו מתגוררות בחדר אחד, מחוץ ל"פרמיוס" האגלי, אותו רחק אומלל שהיה אף הוא מתגורר אתן יחד. לידת ילדים היתה אסורה בתכלית. "התקציב לא מרשה", היו חוזרים ואומרים או בשיחת הקיבוץ.

אנשים שחיו בתנאים כאלה מתוך התלהבות, וחלמו את חלום הקמת החברה החדשה והנפלאה, אך טבעי שהיו מלאי בטחון כי בין שאר בעיות העולם תבוא על פתרונה גם בעית האשה. בטחונם זה נבע לא רק מן ההנחה, כי במסגרת החברה החדשה אפשר יהיה, בעזרת ההתלהבות והרצון הטוב, להתגבר על כל בעיה. בטחון זה התבסס גם על כמה גורמים ממשיים יותר, שהביאו למסקנה כי שחרורה ושיחיונה המלא של האשה, לא רק שיהיה אפשרי, כי אם יהיה כמעט אוטומטי.

הבנין המשקי והחברתי, שהם עמדתו להקים, היה שונה בתכלית מכל מערכת משקית או חברתית, שהיתה קיימת או ברחבי העולם. מערכת זו היתה צריכה, מעצם טבעה, להשמיט את הקרקע מתחת לאי-שיחיונה של האשה. בקיבוץ, סברו מייסדיו, תהיה האשה משוחררת מהצורך לספל בילדיה ובמשק ביתה. בניה ומשפחתה יזכו לבטחון כלכלי וסוציאלי, ולכל השירותים אשר ינתנו על-ידי החברה. תנאים ראשונים אלה יאפשרו לאשה בקיבוץ לפרוץ את המעגל הסגור והמנוון בניסוחו הגרמני האופיני: "כנסיה, מטבח וטיפול בילדים", בו היא נעה מאות שנים. אז תוכל האשה להיקלט בענפי-העבודה היצרניים, מה שיעלה וישפר את מעמדה החברתי. האשה תוכל גם להתמסר לפעילות ציבורית או למקצועות רווחניים; היא תשיג את שחרורה ושיחיונה מבחינת המעשה, ההרגשה ויצוב מהלך-החיים.

חברי הקיבוץ הניחו שמערכת-חיים זו אף תשמיט את הקרקע מתחת לדעות הקדומות, ביחס לאשה ויכולתה — דעות אשר הם עצמם השתחררו מן קודם לכן. דעותיהם ביחס לאשה היו כה קיצוניות, עדן אשר התעלמו כמעט כליל מן ההבדלים הנפשיים והגופניים אשר בין הגבר לאשה. הם סברו כי מגבלותיה הטבעיות והמסורתיות של האשה, הן מורשת המשטר הבורגני ממנו יצאו הם עצמם. ואמנם, חברות הקיבוץ של אז שיתפו את עצמן לא רק בעיצוב השקפה זו וביצירת חלום הקיבוץ, אלא אף במימושו הלכה למעשה. הן עבדו בסלילת כבישים, בבנין,

חברה או שוואכה

מרחב התענינותה של החברה בקיבוץ חורג בהכרח מן התחום הצר של הפתיליה במטבח, הבגד או הילד. החברה בקיבוץ נהנית משירות מסודר של קורסים והשתלמויות, ואף בקורסים רעיוניים וחינוכיים המוציאים אותה משיגרת העבודה היומיומית מבלי שתצטרך לדאוג לביתה, לילדיה ולסעודותיו של בעלה. שלא כמו האשה בעיר, המרותקת כמעט תמיד לביתה ולמטבחיה, יכולה חברת הקיבוץ להתפנות גם להרחבת אופקיה בענפים בהם היא מתענינת, ללא הפרעות ודאגות.

הקיבוץ אינו יכול לפתור את בעיית האשה באופן יסודי, כפי שחלמו על כך מיסדיו לפני ארבעים וחמישים שנה. התנאים בהם פועל הקיבוץ אינם מאפשרים זאת. ההקלות שהקיבוץ יכול לעשות כדי להיטיב את מצבה של החברה בתוכו ושחלק מהן כבר נכנס לשלב בצדדן; הוא יכול להפחית את שעות העבודה של החברה, להקדיש יותר תשומת לב להתפתחותה הרעיונית והרוחנית, להכניס מיכון יתר בענפי השירותים, לפתח מקצועות נשיים נוספים בחק-

לפי השעון. תקלה בכיריים שבמטבח, ילד חולה, פרובלימי מאטי או פצוע במרפאה, מחייבים את העובדות בענפים אלה לשעות עבודה מרובות נוספות. המטבח הוא בית-חרושת לאוכל, המכסהה היא מפעל-ענק של קיטור. העבודה בענפים אלה מפילה מן הרגלים אפילו בחורים חסונים, הנקראים אליהם ליום עבודה של "חור", היות וביצוע העבודה בהם הוא קבלני ועל החברה לבצע מספר עבודות רב ובזמן קצוב. אף הבחורה החסונה ביותר ובעלת הרצון העז ביותר, תעמוד בקושי רב בפני דרישות אלה.

אולם הקשה מכל, בענפי עבודתה של החברה, הוא המפגש היומיומי עם החבר בקיבוץ, עם דרישותיו וטעמו האישי ועם הצרכים שביחס אליהם רגיש חבר הקיבוץ ביותר. החברה העובדת בענפים אלה צריכה לעמוד מול החברים שדרישותיהם אינן מתמלאות בלחץ התקציב. החברה נמצאת תמיד מול גל בלתי-פוסק של טענות-קיפוח ומרירות. החברות עושות כמיטב יכולתן, אך העבודה בתנאים אלה משפיעה מאד גם על יחסן שלהן למשק ולחברה, למשפחתן

מצאה את סיפוקה בעבודה, בעוד שלא יכלה גם לחדור למקצועות אחרים ומענינים יותר. העובדה שהיא עוסקת באותן עבודות בהן עוסקת גם חברתה בעיר, אך ללא הפיצוי הנפשי הניתן לעקרת-הבית הנורמאלית המסתפלת במשפחתה, הרבתה את מרירותה והולידה אף דרישות חזונית-חברות קיבוץ רבות, ובעיקר הצעות ובנות הגיל הבינוני, היו רוצות לבשל לבעליהן או לכבס להם, כמו כל אשה אחרת בעולם.

איך התחוללו הדברים עד כדי כך, שאותה חברה שעבדה ברפת או בכביש והיתה מלאת שאיפות לשחיין עם הגבר, מסתפקת במטבח או בקומונת? כיצד קרה שחברה, שהיתה פעם מראשי הקיבוץ ומנהיגו, השתקעה עתה בחדר המטבח ומסתפקת בביקור שבועי בשיחת הקיבוץ? מדוע בתה, שגולדה והתחנכה בקיבוץ, רוצה עתה להוציא את ילדה מבית התינוקות ולהעביר את מיטתו אל חדרה? כיצד נוצר מצב, שאחד מראשי התנועה הקיבוצית, בדברו על גל העיונות הפוקד עתה את הקיבוצים, קבע: "בכל מקרה של עיונה, חפש את האשה?"

★ ★ ★

בחזרות חסונות למטבח

רצון טוב והתלהבות רומנטית לא יכלו להתגבר על מכלול שלם של מציאות וסיבות אובייקטיביות, שדחקו את החברה בקיבוץ למצבה הנוכחי.

בשנים שאחרי הקמת המשקים הראשונים, כשהתלהבות ההתחלתית של מיסדי הקיבוץ ורוקמי חלומותיו החלה קצת לפוג, נעשה חזון הקיבוץ למציאות של חיי יום-יום. רק אז התבררו כמה אמיתות, מהן אי-אפשר היה להתעלם: המשק הקיבוצי חייב להיות משתלם, על מנת לפרנס את חבריו-בעלי-רעיונותיו. כל מה שנראה קודם, לפחות מבחינה משקית, כ"דעות ריאקציוניות", נראה עתה כדברי אמת. כל התעלמות מהן, טענו פעילי המשק בשיחות חיכוכים, סופה להביא נזק בלי-ישוער לאשה עצמה, לחברות הקיבוץ ולקיבוץ כולו.

שוב הוברר כי לאשה מגבלות פיזיות וביולוגיות, ושאינן היא יכולה לעמוד לאורך ימים בתחרות עם הגבר בעבודות המשק השונות. בקיבוץ הפסיקו החברות להתבייש בנטייתן הסבעיות של האשה, הסתגלו אליהן במרוצת השנים, הפכו אותן בשנים האחרונות לדגל הנישא ברמה. עובדות אלה, בשילובן עם תהליכי המציאות, הביאו לכל מה שנראה עתה לחברי הקיבוץ המפוכחים כמציאות-חיים בלתי נמנעת.

כך, באירצון, מתוך לבטים רבים והתנגדות פנימית, חלה ההתפצלות הבלתי נמנעת: החברות למשק הבית, החברים לענפי היצור.

שום סדרן עבודה, עם הרצון הטוב ביותר ועם הכשרונות הגאונים ביותר, לא יוכל להחליף את הפלחים, עובדי מחסן התבואה, הרפתנים או עובדי המספוא בבחורות חמודות, ואפילו תהיינה החסונות והחרוצות ביותר. זוא יאלץ לסדר אותן לעבודה לענפי השירותים, שגם אחרי שהם שואבים את כל מלאי הידים העובדות הנשיות הנמצאות במחזור, סובלים הם עדיין ממחסור בכח אדם. לא אחת קורה שבחורה תעבוד שבועיים, או אפילו יותר, ללא שבת.

מובן שגם ההיפך הוא בלתי-אפשרי. הסדרן לא יסדר לעבודה בחורים לתפקיד בקומונת, במטבח או בבית הילדים. קודם כל, משום שהם אינם מתאימים לעבודות אלה, ושנית משום שהם דרושים בענפי החקלאות וה-תעשייה.

★ ★ ★

בית חרושת לאוכל

קיצור יום העבודה לא יפתור את בעיית החברה בקיבוץ. אם במקום שמונה שעות עבודה, שהן יום העבודה הממוצע הרשמי של החברה בקיבוץ, יונהג יום עבודה של שבע שעות לחברות מגיל 35, כפי שמציעים עתה, לא ישנה מעשה-מעט זה את המצב הקיים בקיבוץ.

כי בעיית העיקרית והראשונה של החברה היא לא אורכו של יום העבודה, אלא מקום העבודה עצמו. ברוב ענפי העבודה של הגברים במשק מוכנס יום העבודה לתוך מסגרת קבועה. ברוב הענפים עובדים לפי השעון; בבוא הרגע אפשר לכבות את המכונה, להניח את המכשיר או להוריד את המפסק וללכת הביתה. הנושאים בהם עוסקים בענפים אלה הם מקצועיים ומשקיים סהורים. אין בהם כמעט מגע אישי בין חבר לחבר, פרט לבעיות העבודה המשותפות להם.

לעומת זאת, בענפי העבודה של החברות, מתמשך יום העבודה לא-פעם מן השעות הקטנות של הבוקר עד השעות המאוחרות של הערב. לעיתים קרובות מופצל יום העבודה לכמה חלקים. החברה צריכה לצאת לעבודה, ופועלים ואפילו שלוש פעמים ביום אחד. בענפים אלה אי-אפשר לעבוד

גם היא מושכת בחבל

האשה כשותפה מלאה ושוות-זכויות, ככל הי מוכנים והשטחים — מושכת בחבל בצד הגבר. רעיונות אלה נקברו מזמן לאור המציאות.

לאות ובתעשייה, ולהקל על קשייה בשטח טעמה האישי ורצונה, בשטחי הלבוש והשיתוף באמצעי הצריכה. בעיותיה של החברה בקיבוץ נעשות חריפות יותר וקיצור ניות יותר, כשהמדובר הוא בבת הקיבוץ, שלא הגיעה לקיבוץ מתוך אידיאל, אחרי שעלתה מפולין או מדרום אמריקה, אלא "במקרה", אחרי שגם אביה וגם אמה היו כבר חברי קיבוץ. בשביל בת הקיבוץ, המשק הקיבוצי הוא מציאות טבעית ורגילה. היא חורה אליו מן הצבא, אחרי שטעמה את טעמו של העולם הגדול. בעיתה, חמורה יותר משום שבעיותיה כאשה בקיבוץ משתלבות עם בעיות הדור הצעיר ויחסו ליצירת הוריו.

ולחיי הקיבוץ בכללם. לכן הן מתמלאות מרירות ואי-סיפוק. הנהגת התנועה הקיבוצית חוותה ומדגישה את הצד הבהיר יותר בחיי האשה במשק. ניהול מטבח ל-500 חברים, למשל, או הנהלת בית ילדים גדול, שונים במהותם מעבודתה היומיומית והמונוטונית של עקרת-הבית בעיר. עבודה במסודות כאלה וריכוזם מענינת הרבה יותר, פותחת פתח בלתי-מוגבל להתפתחותה האישית, הרוחנית והמקצועית של החברה בקיבוץ. העובדות בענפים אלה חייבות לתת את דעתן לבעיות אירגון, בעיות תקציב וכספים או עניני טעם, צורה ואיכות — וכמובן בעיות פדגוגיות, פסיכולוגיות ואחרות.

י. מזכירות ספורים

החדשים הקרובים יעמדו בסימן ההתמודדות בין שתי נטיות עקרוניות במחנה הלאומי הערבי. הדחתו של עבד אל-סלאם עארף מתפקידו בצבא עיראק היא רק סיבוב ראשון במאבק זה.

בצד אחד עומדים הדוגלים באיחוד מלא של כל הערבים במדינה יחידה אחת, בנוסח רעים. בראש מחנה זה עומדת מפלגת אל-בעת הסוציאליסטית, שמרכזה בסוריה, ואשר עם חבריה נמנה גם עארף בעיראק ואל-נבולסי בירדן. הקומוניסטים במרחב תומכים בנטייה זו.

בצד שני עומדים הדוגלים בפדרציה ערבית, שתשאיר לכל מדינה קיימת מידה רבה של עצמאות פנימית. מחנה זה כולל במיוחד את עמי המיעוטים העדות הבלתי-מוסלמיות, הרוצים לשמור על צביונם העצמאי גם תוך הזדהות עם התנועה הלאומית הערבית הכוללת. למחנה זה שייכים לא רק מנהיגי המאורנים והדרוזים בלבנון, מטוגם של פואד שיהאב והפטריארך מעושי, אלא גם הכורדים ושאר השיעים בעיראק. סילוקו של עארף בעיראק על-ידי עבד אל-כרים קאסם בא כדי לפייס חוגים אלה ולצרפם לקואליציה השלטת מאז המהפכה.

שני המתחנות מכירים בהנהגתו של גמאל עבד אל-נאצר, ועל כן יש חשיבות רבה לעמדתו האישית בשאלה זו. עד כה לא נקס עבד אל-נאצר בקו ברור, אך יתכן כי קשיי האיחוד עם סוריה, שנובע מרצון הסורים יותר מאשר מרצון המצרים, ישכנעו אותו כי פדרציה בלתי-הדוקה עדיפה על מדינה אחדותית. נימוק נוסף: פדרציה כזאת תהיה מושכת יותר בעיני היסודות הלאומיים בכמה מארצות ערב, עלולה להחיש את הצטרפותן של סעודיה, כוויית, טוניסיה ומארוקו, אם בדרך של הסכמה ואם בדרך של הפיכה פנימית.

ישראל תצביע נגד קבלת סין העממית באו"ם. נוסף להחלטה העקרונית, להיצמד לעמדה האמריקאית בשאלה זו, נתקבלה גם ההחלטה שלא להצביע בעד ההצעה ההודית, כדי להפגין את מורת-רוחה של ישראל מן הגישה האדישה של הוודו אליה.

חברות צרפתיות ממי לכתיות-למחצה יקבלו מי ידי ממשלת ישראל את ביצוע התוכנית להנחת מוסלמית ברזל באר-שבט - אילת, והעמקת נמל אשר דור. ההון לפימון מיפעלים אלה יגויס בחלקו על-ידי הפצת מניות בישראל ובצרפת, כשי-לבעליהן הצרפתיים יתוארו עבודות הפיתוח בנגב כמצויאת אלטרנטיבה לתעלת סואץ.

הקונגרס היהודי הי-עולמי יפרסם בקרוב חזר מריהאשמה נגד ממשלת בריית-המועצות, על פער לות אנטר-יהודיות. בין שאר ההאשמות: לאחורנה מבי ליטה העתונות הסובייטית את עובדת יהדותם של פועלים או עבריינים; נעשות פעולות זרסי טיות להכריח יהודים לעבור לאיזור בירובידגיאן.

לעומת זאת, נראה כי ימשיכו להתפרסם מאמרים אנטי-ישראלים בעתונות הסובייטית, במסגרת המדיניות הרשמית, אותה רואים הסובייטים כ"פעולת תגמול" על המאמרים האנטי-סובייטיים המתפרסמים בישראל. שלושת מאמריו של התייר גרנווי פולטקין היו פרק ראשון בפעולות התגמול.

בחורף זה תהיה ער לפידרת משפטים גדולים, בקשר להשתמטות מתשלום מס הכנסה. תהיה זו אחת הפעולות העיקריות, במסגרת נסיון קצפני של שלטונות המס למנוע השתמטות מתשלום מס-אמת, בעיקר בקרב התעשיינים.

צפויים חיכוכים גלויים בין הרב הראשי יצחק נסים, לבין המפלגה הדתית-הלאומית. בזמן האחרון נקס הרב נסים קו תוקפני כלפי נסיונות המפלגה להחזיר כמה מעסקניה למנגנון הרבנות הראשית. כמוקד למחמתה, יתרכז הרב נגד הנהגת קו מפלגתי בפעולות של היכל שלמה.

צפה להקמת מוסד מיוחד כמינו: מועדון של חוטפים. כמה צעירים ערביים יוזמים עתה את הקמתה של אגודה, אשר חבריה יתחייבו להעניק אסף ליי לכל זוג ערבי שיתחתן בניגוד לרצון הוריו, ותוך התעלמות מן הנוהג המסורתי המונע בעד חתן להכיר את כלתו לפני הנישואין. שיקול שני של היוזמים: הצעיר ש"חטוף" את כלתו (בהסכמתה) יחסוך לעצמו את המוחר, המגיע עתה לכמה אלפי לירות, והמונע בעד צעירים רבים להתחתן כרצונם. בעלי הרעיון בטוחים ליי בכל מקרה ישלימו הוריים עם העובדה המוגמרת ויערכו "סולחה" לאחר-מעשה.

יתכן כי שר הפנים ישראל בריהודה יבקש מהיועץ המשפטי להגיש תביעה נגד עתון המפלגה הדתית, "הצופה", על שכינה אותו ראש הייבסקים כמדינה. בריהודה השמיע באזני מכרים כי יש בידו להוכיח שהוא נאסר ועונה בידי הייבסקציה ברוסיה.

סניף מפא"י בתל-אביב ילחץ על גולדה מאיר להציג את מועמדותה לראשות העיר, בבחירות הבאות. במקרה שגולדה תמאן לעשות זאת, יוצע כנראה שר העבודה מרדכי נמיר, כמועמד לתפקיד זה.

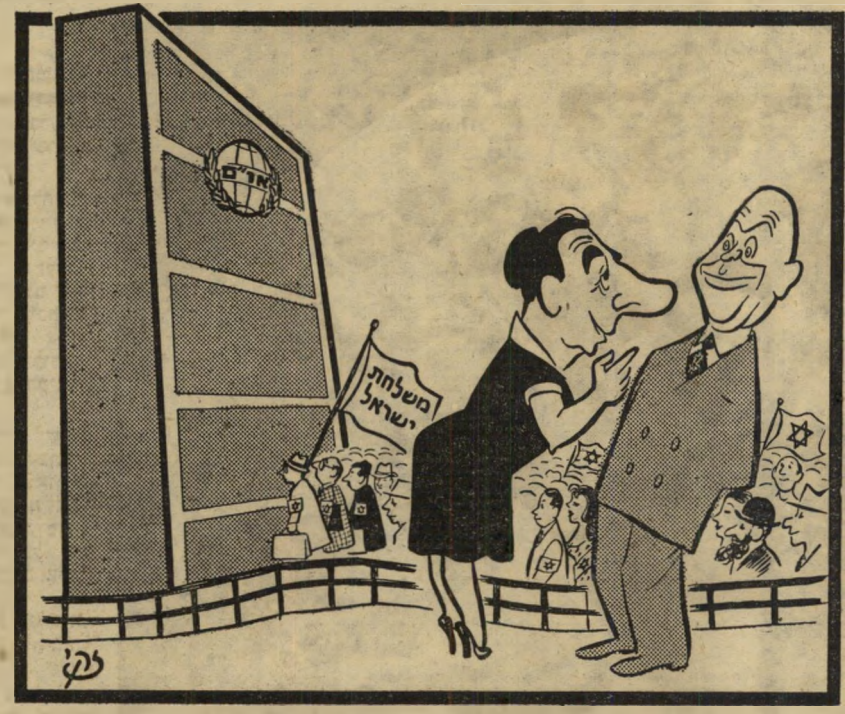
העם

הגדולה במשלחת תבל

סילון של עשן שנפלט ממנוע של מטוס, כמעט והעיב השבוע על מדיניות ישראל. למרבית המול עלה בידי הטייס לצבור את המטוס הבורע, לשחרר את נוסעיו לפני ש-קרה האסון. הנוסעת מספר 1, שרת-החוף גולדה מאיר, ניצלה.

סכנה פתאומית זו בדרך לניר-יוק, שי-נוספה על הסכנות הכרוכות בעצם מצב בריאותה הרופף של גולדה, גרמה לרגע הר-דרמתי היחיד במחנה השיגרתי שהוצג הי-שבוע על-ידי המשלחת הישראלית באו"ם. 27 שי-צאו... כל שאר חלקי המחנה היו בגדר קומדיה תפלה. גרם לכך עצם הרבך המשלחת הישראלית. לא פחות מ-אשר 27 איש ואשה השתייכו לעוצבה קר-בית זו, שאיש לא ידע בדיוק מה היעד שלה. מלבד גולדה עצמה, השתתפו במשל-חת הרשמית 5 נציגים, 2 נציגי-משנה, 6 יועצים פרלמנטריים, 2 קציני עתונות, 7 יועצים, 1 מזכירה.

גם כאשר אבא אבן עומד לבדו במשלט זה, נראית דמותו לעתים כמבובזת. אבן, חבר הכנסת הרביעית מטעם מפא"י, הוא גואם מצויין (באנגלית), בעל הופעה משכי-נעת. אולם כפי שכלו אורחי ישראל להיות-כח מנאומו ששודר לא מכבר בקול ישראל.

"ברוך השם! הם לא ישאירו מקום לסינים!"

מכובזו כשרון ריטורי גדול זה לריק: לא לאבן ולא לשולחיו יש משהו לומר העשוי לגרש לרגע את השיעמום העמוק האופף את עצרת או"ם בישיבותיה הפומביות. בי-קנקן הנוצץ אין יין רעיוני.

המשלחת האיריה שהצטרפה השבוע בי-כניסה לבנין או"ם רק הגדילה ביובו זה פי 27. גולדה עמד ביחס הפוך למסקלה הרעיונית. בשום בעיה העלולה לעמוד על-סדר היום - מאלג'יריה ועד סין - אין לצמרת המדינית הישראלית להוסיף אף לא מילה חדשה אחת. כדי ללכת בתלם החרוש של אמריקה וצרפת, היה די גם במזכיר שלישי אחד.

שדל מ'עופף. אולם איש לא השלה את עצמו כי גודל המשלחת הישראלית קשור קשר כלשהו בתפקידה. הוא היה רק תוצ-אה של תופעה חדשה בישראל.

השלטון הישראלי הוא פורציה של מפל-גות. הוא מבוסס על חלוקת השלל בין עסקני המנגנונים המפלגתיים, לפי מפתח מסויים. לקופה המשותפת נכנסים תקציבי הסוכנות והממשלה, רשיונות מסחריים ומאה ואחד פריטים אחרים.

השנה, זו הפעם הראשונה, הוכנסה גם נציגות ישראל באו"ם לקופה זו, במימדים מפלגתיים כאלה. ששה עסקני מפלגות, חבי-רי שש מפלגות שונות בקואליציה ובאופר-י ציניה, זכו לכבוד לאומי, לסיול-חינם על-חשבון משלה-מסים ולהוצאות אש"ל גר-בות בעיר מגרדי השחקים, כדי "ליעק" למשלחת מה לעשות. לרוע המול, הוכיח

היוכח המדיני האחרון בכנסת כי ששה יועצים אלה עדיין אינם יודעים בדיוק מה הם רוצים בעצמם. אם תתפתח תופעה זו למדיה זהוגיוניים, תהיה נציגות ישראל הקטנה באו"ם, בשנים הבאות, הגדולה במשלחת תבל.

צבא

מסדר כניסה

"מי שמשלם את שכר התזמורת, רשאי להזמין את המנגינה!" יתכן כי אימרה עתי-קה זו עלתה בלבו של החון לימבל גלא-ן, כאשר בא ארצה לביקור ממולדתו הי-אמריקאית, לפני שש שנים. גלאן, איש-מפא"י ופעיל המבנית, ביקש ממארחיו הי-מפא"יים לאפשר לו להופיע לפני חילי צה"ל.

אחרי שמיסטר גלאן אסף כסף כה רב למען הבויס של הארמי הישראלי, אי-אפשר היה לסרב לבקשת צנועה זו. משרד-הבטי-חון העביר את הבקשה לרבנות הצבאית, וזו הזוררה לארגן תפילה ציבורית חגיגית, באחד המחנות הגדולים של צה"ל. לטכס הוזמן גם הרב הראשי, אייזיק הלוי הרצוג. כאשר הופיעה ההודעה על התפילה ההמו-נית על לוחות המודעות באותו מחנה, לא התנגדו החיילים. בעיניהם הייתה זאת הופעה אמנותית ככל הופעה אחרת, והם ידעו ש-הכניסה להופעותיו בעיר עולה בלירות יק-רות, לכן זרמו בהמוניהם לקונצרט החונות.

מצנח וארבע-כנפות. בכך היה הי-ענין מסתיים, לולא מצא המעמד חן בעיני הרב הצבאי הראשי, אלוף-משנה שלמה גר-רן, שדתו קרובה למצנח לא פחות מאשר לארבע-כנפות. הוא החליט לייסד מסורת חד-שה.

כעבור שבוע נערך טכס דומה במחנה השני, אך הפעם כבר בלי נוכחות הכוכב גלאן. לא היה קשה למצוא שם למיבצע, כי הדבר היה בימי אלול, שהם ימי ההת-עוררות לפי המסורת היהודית. כך גולד-"מסע ההתעוררות" הראשון של צה"ל.

מאז נכנס הענין למסלול. יחידה מסויימת היתה מדי פעם מקבלת הודעה רשמית מי-טעם הרבנות הצבאית, על ניירה-מכתבים של המטה הכללי של צה"ל, כי "טכס מסע ההתעוררות" נקבע על בתאריך מסויים. הי-מפקדים, שרבים מהם זכרו את "מיסדרי הי-כנסיה" של הצבא הבריטי, שהיו בגדר חר-בה, לא טרחו לבדוק את הענין בפקודות-הקבע של המסכ"ל. הם הבינו את הדבר כהוראה, חייבו את חייליהם לצעוד בסך ל-תפילה, יכמו לכל מיסדר אחר.

"במספרים - התיעורר!" כך נמ-שך המסע חמש שנים, ויכול היה להימשך עד ליום הדין, אלמלא קרא שרהפנים יש-ראל בריהודה בבוקר בהיר אחד, שנערך מסע-התעוררות בצה"ל. הוא חקר בדבר, הגיש שאלתא בממשלה: מדוע כופים על חיילי צה"ל להופיע לתפילות דתיות?

אילו אירע הדבר בשנה שעברה, היתה הממשלה הופכת מגרש כדורגל: מול הקבר-צה החילוני היתה מתייצבת הקבוצה הי-דתית, ודויד בן-גוריון היה שופט את הי-מישחק. אולם הפעם נעדר השוער הדתי מן המגרש, הכדור של בריהודה נכנס ישר לשער. החליט ביגיי, מחוסר ברירה: תינתן הוראה חדשה לצה"ל, לפיה תהיה השתתפות החיילים במסע ההתעוררות בגדר התנדבות בלבד.

ברגע האחרון קפץ גורן לשער הריק. הוא איים בהתפטרות. ביגיי, המאמין כי גורן יהיה באחד הימים לרב הפרטי שלו, ואולי אפילו מכשיר בידי נגד המפלגות הדתיות, נרתע.

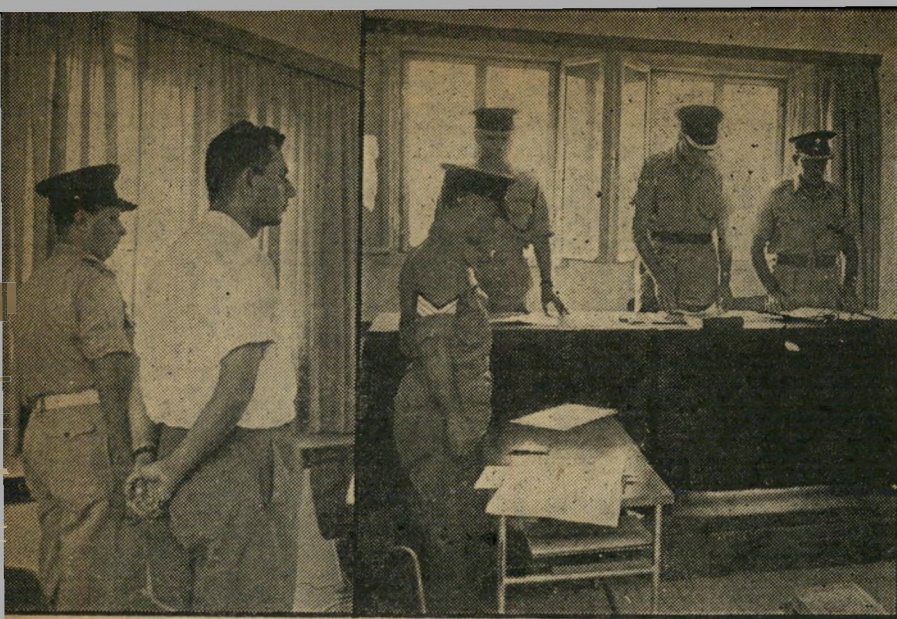
השבוע יצאה הוראה חדשה: אמנם בי-שנים הבאות יהיה מסע ההתעוררות בגדר התנדבות, אולם השנה תהיה התעוררותם של חיילי צה"ל בגדר חובה. ליצני צה"ל אף המציאו פקודה חדשה: "במספרים התי-עורר!"

הממשל הצבאי

הפגנה כפולה

אין זה רגיל שאדם, המציע בכנות הצעה מסויימת לזולתו, יודיע בפירוש שהוא מק-וה שהלה לא יקבלנה. אולם כך נהג לפני

"ההתעוררות צמודה לפוסק, אני לדודי ודודי לי, מתוך שיר השירים. גדולי הי-יהדות, שלא ראו בשיר-האהבה העברי הי-קדום אלא יצירה סמלית שכוונתה לאהבת התורה, טברו כי "דודי" בפוסק זה תתכוון לאזרחים.

בית-הדין המשפטי ונאשם חובאן

תוארים נוצצים ועדויות שקר

מיירי המיטצה המשפטית: "בתשובה ל- מכתבך, הריני להודיעך כי המועצה המשפטית מצאה את עורך-הדין אשם בהתנהגות שאינה לפי כבוד המקצוע והטילה עליו סנקציה כחוק."

הידיעה שמחה את רוזנברג. הוא הראה את המכתב לכל מכריו, הגג את נצחוני וישב לכתוב מכתב נוסף אל המועצה הי- משפטית: במכתבו הדרש ביקש להשיב לו, מה היא הסנקציה שהטלה על תוקפו. הפ- תעתו של רוזנברג היתה גדולה, כשקיבל את תשובת מוכיר המועצה: המועצה הי- משפטית אינה מוסרת לאזרחים הפוגים אליה את מידת עונשם של עורכי-הדין, הי- מובאים אליה לדין משמתי.

"עורך-הדין שהרביץ לי ממשיך עדיין ל- הופיע במשפטים נגדי", התלונן רוזנברג, "אני עדיין לא הורשעתי והוא כבר הורשע, ובעבירה פלילית. מדוע אסור לי לדעת מה הוא העונש שהוטל על עורך-הדין?"

משפט

ת'קון טעון

כמעט בסתר, בלי תרועות שופרות הי- פרסומת המקובלים, הגיש היועץ המשפטי חיים כהן כתב-ביקשה מענין, באחד מימי הי- חודש שעבר, אל שולחנו של נשיא בית- המשפט העליון, השופט יצחק אולשן. הי- יועץ המשפטי ביקש מנשיא בית-המשפט הי- עליון לצאת על משפט חוזר, בתיקו של בן-ציון דוד, חרש-אילם מיפו, שהראשם הי- הורשע באשמת מעשה מגונה בגופה של ילדה קטנה, בשטח הגדול ביפו.

"רפאל הגיב הודה בביצוע מעשה פשע זה", הודיע היועץ המשפטי לבית-המשפט העליון, בהזכירו את פרשת "השודד בתח- תונים" שהודע בביצוע מרבית מעשי הפשע המיניים הבלתי-חוקיים באיזור תל-אביב, "בית-המשפט הנכבד מתבקש להורות על שחרורו של בן-ציון דוד."

סיפור המעשה היה פשוט מאד: בן-ציון דוד נעצר אחרי ביצוע המעשה המגונה בי- גופה של הילדה הקטנה, כשימטאות השטח הגדול ביפו. על בגדיו נמצאו כתמי-דם, שחיים בסוגם לסוג דמה של הילדה. בחקירה המשטרית שנערכה בידי הסמל אבנאי, שי- הציג את עצמו כמומחה לשפת אילמים- חרשים, הכחיש בן-ציון דוד את ההאשמות נגדו. אולם אחרי התערבותו של אחיו, שי- השפיע עליו להודות, סיפר דוד כי אמנם הוא שביצע את הפשע המתועב.

בפסק דינו, קבע או הנשיא התורן של בית-המשפט המחוזי בתל-אביב, השופט מר- דכי קנת, אחרי ששמצא כי התביעה המציאה לו הוכחות מספיקות להוכחת אשמתו של החרש-אילם: "אין צורך שאקבע מה היתה כוונת הנאשם בשעת המעשה... בקחים כל- ליים הוכח שהנאשם עשה את המעשה." החלטתו הסופית של קנת: בן-ציון דוד יאושפו בבית-חולים לחולי רוח.

הטלפון הגורלי. שנתיים ימים ישב בן-ציון דוד בבית-חולים לחולי הרוח, בו אושפו, והיה בחדאי ממשין להיות מאושפו בו עד יום מותו, לולא צלצול הטלפון הי- גורלי של הגיב, למטה משטרת תל-אביב. אחרי שהורשע הגיב במעשה עליו הודה גם בן-ציון דוד, היה החוק מוכרח לצאת מ- קסאונו, לעשות את המוטל עליו כדי ל- שחרר את אחד המודים באותה אשמה.

היועץ המשפטי ביקש להעביר אליו את

הוונן לחקירה. הוא נשאל מה הם יחסי עם רתק ומדוע הציג את עצמו כקצין בי- פניו. "להלתי לרתק כסף", חזר וטען בי- חקירה, "אולם אף פעם לא הצגתי את עצמי כקצין."

לאט-לאט התברר גם ממקורות אחרים, כי חובאן מציג את עצמו כקצין בדרגות שר- נות: פעם כעוזר מפקח מחוזי, פעם כמפקח ראשון. התברר גם שחובאן מלחה כסף בי- ריבית לטוחרים שונים, מהם כאלה הנמ- צאים בפיקוחה של המחלקה הכלכלית. חר- באן נעצר. בחקירה טען כי רתק משקר. זה סיפר כי חובאן דרש ממנו שוחז, תמ- רת סגירת התיק. חובאן הועמד למשפט משמתי.

עדות שקר ושופטים. קציני המש- טר המתיחו ("ארי") סלע, יהודה לייב פראג ושמואל בראחד, שישבו בדינו של משה חובאן, הקשיבו להוכחות וטענות התביעה שיוצגה בידי הקצין הרושע הלפסון, ולת- שר בות ההגנה שנמסרה לידי של עורך-הדין אריה מרינסקי. המשפט היה רבי-מתה. מפעם לפעם נתבקש מרינסקי לקצר את חקירתו, או להמנע משאלות אחרות. חובאן המשיך לשקר בלי הרף, שיקר בכל הפרטים, כולל גילו, יצבו המשפחתי ופרטים אישיים אחרים. השופטים היו חסרי-סבלנות. בכמה מקרים טען מרינסקי שהם חרגו בהחלט- רתם מתהליכי הדין הרגיל, הנהוג גם בבית-הדין המשמתי.

לבסוף הוצא פסק-הדין: חובאן נמצא אשם. גזר-הדין היה חמור במיוחד: שנת מאסר. קציני המחלקה הכלכלית, שאחדים מהם יכולים למצוא את עצמם במקומו של חובאן, מיהרו להסתלק מן המקום. לחובאן ניתנה שהות לסדר את עניניו האישיים ו- להתכונן למאסר. הוא פנה לפרקליטו, וזה יעץ לו לפנות לבית-הדין הגבוה לצדק.

אך עוד בטרם הספיק בית-הדין הגבוה לצדק לפעול, פעלה המשטרה: אחרי שלש שנים, בהן הצליח חובאן להוסיף אותם שר- לל בתעודות מזויפות, גילו לפתע מפקדיה כי הוא איננו משפטן כלל וכי השכלתו היא השכלה תיכונית בדוחק. גם אם יש- ר חזר חובאן ממעצר, בתוקף החלטת בית- הדין הגבוה לצדק, יהיה מצבו רע מאד: העונש הצפוי לו בבית-המשפט המחוזי, אליו יועבר דינו באשמת זיוף והונאה, הוא עשר שנות מאסר.

דרכי חיים

מותר הפרקליט מן האדם

את עניניו המשפטיים עם עורך-הדין התל- אביבי החל מרדכי רוזנברג (60) מיד אחרי שהתגרש מאשתו השנייה. הפרקליט הזרני נשכר על-ידי אשתו של רוזנברג כדי להגן על עניניו, למנוע מבעלה לשעבר להשכיר או למכור את דירתם המשותפת שבגבעת- הרצל בתל-אביב.

"הספקתי להשכיר את הדירה ולעבור ל- גור במלון עוד לפני שעורך-הדין של אשתי התחיל לספק בענין", סיפר השבוע רוזנברג, "הוא בא לבקרני במלון ודרש ממני כל מיני דרישות שלא יכולתי לעמוד בהן. כי- שסירבתי למלא את דרישותיו, התנפל עלי והיכה אותי."

רוזנברג, יליד גרמניה שואף-סדר, פנה מיד למועצה המשפטית, התלונן על עורך- הדין התוקפני, מסר את רשימת עדי, בי- קש להענישו בכל חומר הדין. הוא לא צריך היה לתכות זמן רב לתשובה. כתב לו

חוקר ותעודת הצלחה בכחיות המועצה הי- משפטית, טען הסמל, שביקש את שופט השלום יהודה טרייביש לעצור את חובאן ולשחררו בערבות עד למשפט, "הוא נאשם התוספת האקדמית למשכורתו הרגילה כי- שוטר."

בבית-הדין העליון לצדק בירושלים הופיע חובאן באותו שבוע, הפעם כמבקש: פרק- ליטו, עורך-הדין מתחיהו לינדרמן, ביקש מ- בית-הדין להוציא צו על תנאי נגד המפקח הכללי של המשטרה יוסף נחמיאס ושר הי- משטרה בכור שיטרית, שיבואו וינמקו מדוע לא ישחררו את משה חובאן ממאסר של תשעה חודשים, שהוטל עליו על-ידי בית- הדין המשמתי של המשטרה, במושבו בי- סלמה, בתחילת חודש זה. בבית-הדין המש- מעתי נדון אמנם חובאן למאסר שנה, או עונשו הומתק לתשעה חודשים. "נעשו שגי- אות פרוצדוראליות במהלך הדין", טען עורך-הדין לינדרמן, "מן הצדק הוא לבטל את פסק הדין."

הלוראה לחשוד. המתמחה, העציר, הי- נאשם והמבקש משה גורגי, חובאן עלה ל- ישראל מפסד לפני שמנה שנים. אחרי ש- עבר שנים אחדות בעבודות שונות פנה אל לשכת הגיוס המשטרית, הציג את תעודו- תיו המשפטיות. הוא נתקבל לעבודה במחל- קה הכלכלית של המטה הארצי, סופח כי- מועמד מתאים לקורס הקצינים הקרוב של המשטרה.

במשטרה עלה חובאן מחיל אל חיל. השכ- לתו המשפטית, אותה טרח להפגין לפני כל מי שלא היה לו מושג במקצוע זה, רכשה לו את אמון מפקדיו הגבוהים, ברובם חסרי השכלה תיכונית. לטיפולו של חובאן נמסרו תיקים כלכליים חשובים, בהם טיפל בשעות שהיה פנוי מעבודתו כמתמחה בי- פרקליטות המדינה, לשם הומלץ לעבודה בי- חתימת מפקדיו.

אחד התיקים בהם טיפל חובאן היה תי- קו של הסוחר ישעיהו רתק. האחירה בה יגלה חובאן את החקירה נגד רתק, שנחשד בהברחת סרדינים, היתה ידידותית ביותר. כשסיים חובאן את החקירה, פגש באחד הי- ימים את החשוד ברחוב, שוחח על צרותיו האישיות. רתק התלונן שהוא חסר מזומנים. השוטר חובאן התנדב לעזור: "אשתי קיב- לה פיזויים ממשרד הבטחון", סיפר לסוחר הדחוק, "אני יכול להלחץ לך."

רתק היה מוכן ללוות. הוא סבר, בצדק, כי יחסים מסחריים בינו לבין חוקר המש- טר

שבועיים הפרופסור (למאתימטיקה) ערי ז'בו- רי טינסקי. ההצעה היתה פשוטה. ז'בוטינסקי, בנו של המנהיג הרביוניסטי המנוח, פנה ל- אנשי הפעולה השמית: "הבה נשנס מתני- נו וננסה להחזיר את האיכרים המארוניים של כפר ברעם לאדמתם!" אולם מיד ה- רי טיף שאינו מאמין שההצעה התקבל, וגם מקחה בפירוש שלא התקבל, מאחר שאינו מסכים לקו הפעולה. ההבדל העיקרי: בעוד שהפעולה דוגלת בברית בעיקר עם התנו- עה הלאומית הערבית, דוגל ערי בברית עם עמי הממוצעים במרחב, בחזית משותפת נגד הלאומיות הערבית.

ששה ימים אחרי פרסום פניה מוזרה זו בחרות (בתוספת הערה מסתייגת מטעם המערכת) השיב נתן ילין-מור לערי באותו מקום. "אני מצטער שעלי להפריך את ניחושו של מר ערי ז'בוטינסקי ולהכניב את תורתיו. הפעולה השמית מוכנה לשנס את מותניה וננסת להחזיר את האיכרים המארוניים של כפר ברעם לאדמתם. אנו מוכנים לכך לא מפני שהנפגעים הם מארו- ניים, אלא מפני שהם שייכים לסוג הנפק- דיס-הנוכחים", שהעל שנועשה להם הוא משמע ביותר."

פצצות ודגלים. התוצאה של חליפת- דברים הימית-למחצה זו על רקע טראגי, היתה הזמנה מטעם הכומר המארוני יוסף אסטפאן ונכבדו כפר ברעם הגולים בכפר גישי, שני הצדדים — חברי מרכז הפעולה השמית וערי ז'בוטינסקי — הוזמנו לבקר בכפר ביום אכלו השנתי. ב-16 באוגוסט 1953 הופצץ הכפר המארוני על-ידי מפציצי צה"ל ונהרס בידי חבלנים, למרות שבית- הדין הגבוה לצדק חייב בפירוש את החזרת בניו לכפרם.

כך נערך באותו יום מיפגן כפול. בעוד שמשלת הפעולה השמית הבטיחה לכפריים הגולים שמעתי יהפוך מאבקם לענין עברי- ערבי שמתוך התנופה הרגלים הלאומיים מעל לטכס שנערך במרחק כמה קילומטרים. שם התנחל המושב החדש דוב"ב, בשם הי- אידיאליים הימים של סוציאליזם ועבודת- כפיים, על כמה אלפי דונאמים מאדמת כרעם.

משטרה

אוכף התוארים

עוד לפני חודשים אחדים היה משה גיר- רג' חובאן מתמחה חשוב בפרקליטות מחוז

כומר אסטפאן וחברי המשלחת **

אידיאליים יפים ולבני-חבלה

רה הכלכלית יוכלו רק לעזור למצב תיקיו במחלקת המטה הארצי. חובאן קיבל בתום מועד ההלחאה את כספו בחזרה, הלחה ל- רתק כסומים נוספים, קיבל אותם בחזרה, וחזרו תלילה.

שוחד לחוקר. במטה הארצי החלו ל- צוץ ולפרוח החשדות נגד חובאן ומעשיו, כשנפגשו הסוחר רתק עם קצין המחלקה הכלכלית משה שרף: "הקצין חובאן תובע ממני סכומי כסף ואומר שהוא הלחה לי אותם", סיפר רתק לשרף, "אני אתלונן על כך."

שרף העביר את הידיעה לממונים עליו. הוא סיפר גם, כי הוא חושד בחובאן, הי- מעביר ידיעות לחשוד בתיק אחר. חובאן

** נתן ילין-מור, אורי אבנרי וערי ז'בוטינסקי.

תל-אביב. חובאן, חוקר המשטרה הכלכלית, הציג בפני פרקליט המחוז את התעודה הי- מעייה, כי עמד בהצלחה במבחן עורכי- דיין זרים במועצה המשפטית בירושלים, ואת התעודות המעידות על כהונתו כשופט-חוקר בכפר, וכפרקליט בטהרן. הוא התקבל לעבר- דה, לידו של עוזר פרקליט מחוז תל-אביב איתמר לפלל, הממונה על התיקים הפליליים במחוז. לצד פלפל הופיע חובאן בתביעה נגד בני משפחת אבר-ערמם, נאשמי רצח רעונה, ובתיקים חשובים אחרים.

השבוע הופיע שוב חובאן בבית-המשפט — הפעם כנאשם. "משה חובאן נאשם בי- זיוף תעודות רישמיות, תעודה של שופט

* אנשים שיש להם תעודות-זהות ישראליות, אך שהם "נפקדים" מבחינה חוקית בגלל טיבה סנינית, כך שאפשר לשלול מהם את רכושם מול עיניהם.

הזמרת הפופולארית, שהיא גם אם ומורה,

אל תהרס

מאת ריקה זראי

לפני ימים אחדים הוזמן לי להיות יחד עם יעל, בתי בת השנה, בבית רופא אחד. בשעה שחיכיתי בתור שיבה מולי אשת הרופא והשתדלה להיות ידוור תחת. תוך כדי שיחה סיפרה לי כי היא מורה. היתה לה ילדה נחמדה בת שנה וחצי, ששיחקה לפנינו. כרגיל בין אמהות צעירות התחלנו להחליף רשמים ודעות. האשה, אשה נאה כבת 25 עם פנים חמודות, החלה מיד להסביר לי כמה קשה לה לספל בכיתה, המתרוצצת כל היום ואינה נותנת לה מנוחה לרגע. "אם לא ארוץ אחריה", הסבירה לי, "היא תהפוך את הבית ותוציא כל דבר ממקומו". הצעתי לה לסלק את הדברים שאינה רוצה שהילדה תגיע בהם, תיתן לה לשחק ביתר חופש ובכך תפסור את עצמו מעול מיותר של התרוצצות. כשק אמרתי זאת הסתכלה עלי האשה במבט האומר: "אה, את מאלה?". היא אמרה בטון מורתי מאוד ובסנקות מוחלטת: "אני בהחלט לא בעד חנוך מודרניסטי". מתוך נימוס הפסקתי את השיחה. לפתע נגישה ילדה לעצמי יפה שעמד בפניה חדר. לפני שהספיקה הילדה לגעת בעצמי זינקת האם, שהיתה עד כה שלחה ורוגעת, בצוחה, ובקפיצה הצליחה להסוף את הילדה מעם העצמי, הכיתה אותה כראוי בעכווה והסבירה לה, בצעקה: "כמה פעמים אמרתי לך לא לגעת בעצמי?". מיד כשניפנתה להסביר לי שוב כמה קשה ילדה, הצליחה הילדה להגיע לפינה השנייה של החדר, ובעטה בעצמי השני. אותו המחזה, עם הקפיצה האולימפית, גיש נה. אצא גררה את הילדה בשמלתה עד אמצע החדר, בלחית מכות על המקום הרך, עד שהפעוטה פרצה בכי. ואו, בלי שום שינוי בקול, אמרה לה האם: "עכשיו תגידי בובה בובה ותנשיקי את אמה'לה". כש הילדה עשתה תנועת סירוב בשתי הידיים, קיבלה שוב את מגת המכות במקום הרך. הסיפור נשמע אולי נורא, כשקראים אותו על הנייר. אבל הוא מחזה רגיל בכל בית שיש בו ילדים קטנים. יתכן שחלק מכם לא ימצא בסיפור זה שום דבר חדש: כך נהגו אמהות מאז ומעולם בילדיהן. איך אפשר אחרת לחנך ילדים קטנים לא להשחית ולהרוס עצמם?

מונעת ממנו את האוכל, מכיון שמחוג השעון לא הגיע לשעה היעודה. אולם אמהות רבות עדיין תהססנה להגיש לילד את האוכל כל אימת שהוא מבקש אותו. ברוב המקרים נובעת גישה זו, באופן בלתי מודע, מיצר הנוחיות של ההורים. לו אותם הורים היו מרחיקי ראות, ויודעים כי תמורת כמה חושי אינוחיות בהם יקבל הילד את מזונו בכל זמן שהוא רוצה, ביום ובלילה, היו מקנים לילד יכולת ויסות עצמי של תחושת הרעב שלו. וגישה חיובית לחיים בכלל, אני בטוחה שהיו מוכנים לשאת בסבל זה.

רבות מידידותי הטובות ביותר הפסיקו את ארוחת הלילה כעבור ששה שבועות מזמן לידת ילדיהם, בטענה שאם לא יתרגלו לישון 12 שעות בלילה, ירצה לאכול ארוחת לילה אולי עוד גיל שנתיים. הן שכחו של אחר שקיבת הילד מסוגלת להחזיק כמויות גדולות יותר של מזון, הוא שמח בעצמו לישון לילה שלם מבלי להתעורר.

יחס הילד אל המזון בתקופת חייו הראשונה יקבע את יחסו לחיים בכלל. משום כך, אם נדבר מבחינה מעשית, הטרחת את עצמי ואת בעלי במשך שלושה חודשים רצופים והאכלתי את בתי כל אימת שרצתה — בלי לחשוש שמכיון שיצר לב האדם רע מנעריו, לפי החיך בכל אופן, הנצל זאת יעל גם להבא. ואמנם, לאחר שלושה חודשים, כשהסתדרה מערכת העכול שלה, הגיעה יעל פחות או יותר למזני אוכל קבועים עם מקרים יוצאים מהכלל.

איתו הדבר קרה גם בקשר לסוגי האוכל.

להשתמש בשיטת חינוך הנקראת שיטת הייסות העצמי. במלים יותר פשוטות, זוהי שיטה בה הילד מכוון לעצמו את חייו.

אימפולס הרעב

הייתי מנסה להביע דעה ולנסות לשכנע אחרים, רק על סמך קריאה ב"ספרו של גיל וספרים אחרים באותו נושא. אבל לאחר שנת נסיון אחת, בחינוך בתי, אני מעזה לומר ואף לזעוק באוזני כל אלה המוכנים לשמוע אותי: "אל תהרסו את ילדכם, לימדו להיות הורים!"

יתכן שרובכם תעקמו את האף ותאמרו כי שנת נסיון אחת, עם ילדה אחת, אינה ולא כלום. אני דוחה טענה זאת, מאחר שקיימים הורים רבים בעולם, המחנכים כבר כיום את ילדיהם לפי שיטת הייסות העצמי, וכן קיים מספר בתי-ספר נאורים המשתמשים בשיטה זו. מלבד זאת, סבורה אני כי השימוש בשכל הישר, אחרי סילוק דעות קדומות, מוכרח להביא להזדקת שני סה זו.

אני יודעת שכל אשר אוכל להביא בר"ש ימה זו אינו אלא טיפה מהים הגדול, גיל עצמו אומר את הדברים הרבה יותר טוב ממני בספרו. הצרה היא שלא הרבה אנשים קוראים את גיל, או מוכנים לקרוא איוה ספר שהוא על בעיות חינוך, ללא דעות קדומות. אבל נעזב את ההקדמות ונגיש לענין באופן מעשי.

99 אחוז מבין ההורים שאני מכירה אינם נוהגים בילדיהם כשורה. רבים מהם אינם מבינים ששנותיו הראשונות של הילד מטביעות את חותם אופיו ואישיותו. מתוך אלה, החשובה ביותר היא שנת החיים הראשונה. כמעט כל תופעות הנוכחיות וה"תסביכים" השונים בחיי האדם נובעים מטיפול לא נכון בילד, בתקופת חייו הראשונה.

הצרה היא שרוב ההורים אינם מתיחסים אל הילד בגיל זה כאל יצור אנושי, המסוגל להחליט בעד עצמו (מחייבים, מה?), אלא כאל חפץ שיש להחליט עבורו את כל ההחלטות. כך, למשל, אין ההורים סומכים על כוח שיפוטו של הנוול בהתחלה בקשר לאכילה. אני פותחת דוקא באכילה, משום שהאכילה היא אמצעי הקשר הראשון של הנוול עם הסובב אותו.

כמו בכל יצור חי, אימפולס הרעב הוא דחף חזק שהשבעתו גורמת תענוג לחינוך. לפיכך יודע הוא באופן טבעי מתי וכמה עליו לאכול — כמובן, כל זמן שאינטינגט זה עדיין לא סולף. אולם מרגע בו מנסים רופאים, טיפות חלב למיניהן, אחיות, ה"שכנים והדודות, לכפות על הילד משטר אכילה המתאים לנוחיותם, כמו שעות אכילה קבועות וכמות אוכל קבועה, הם מסלפים ומפריעים את הסיפוק הטבעי של דחף הרעב.

מאחר שכמו בין המבוגרים יש ילדים בעלי תיאבון רב ותיאבון מועט יותר, ילדים הדורשים את מזונם בשעות קבועות או בשעות בלתי-סדירות לחלוטין, ילדים המ"עדיפים דיסת סולת על דיסת קורנפלור, לכן הטיפול בילד חייב להיות אינדיבידואלי, ורק כזה.

כיצד מטבג'לת האחות בתחנת טיפוח'חלב לדעת באילו שעות ירעב ילדך? כיצד יכולה השכנה מהקומה השנייה להשחית את ילדה בעל התיאבון הבריא כשלה, עם ילדך בן אותו גיל, האוכל מעט כמו אביו למשל? האם ניסיתם פעם לחשוב מה היתה הרגשתכם, לו ביום בו אתם חסרי תיאבון לחלוטין, היתה מופיעה יד ענקית, סותמת את אפכם ודוחפת לכם את דיסת תפוחי האדמה לתוך הפה?

בעיניכם זה נראה כתיאור של סיפור זרעה דמיוני, מאחר שטבעי בעיניכם שאתם יודעים בעצמכם להחליט מתי לאכול ומתי לא. מדוע תשללו זכות זאת מילדיכם. המסוגלים להחליט בדיוק כמוכם מתי, כמה ואיך הם רוצים לאכול — כמו כל גור של חיה אחרת? ועדיין לא אירע שאיוה גור של חיה מת ברעב, מחוסר תיאבון.

יעל מוכן כן הבנה של טוב מא שנה, קורנן לדה. לחלון עלוב אנשים יניקה יעל דבר אף תפסי או ש לו ת נפש, ודאי דעת הן

לא נכון

לעולם אל תכריחו את ילדיכם אכול בכה, כשאינם רוצים זא הילד הוא בעל אינסטינקטים מפותחים למדי, היב לחלליט בעצמו מה, מתי ואיך הוא רוצה לאכו

אל תחני לה לבכות!

מבדידות. אם המניחה לילדה לבכות, מבלי לגשת אלי

מאחר שידעתי שיעקב יבוא לביקור נוסף ויתאכזב כשהודע לו שלא קראתי את הספר, החלטתי לעיין בו בריפוף ולומר לו שהספר באמת נחמד מאוד ומ"שעשע. לקחתי את הספר והתחלתי לקרוא. כאן קרה משהו מוזר. לא הנחתי אותו עוד מידי — המשכתי לקרוא בו ברציפות, אפילו בשעות בהן הנקתי, עד אשר סיימתי אותו.

הספר פשוט המם אותי. וזה יראה פתיטי לומר שהיתה לי הרגשה כמו ארכי"מס שצעק: "מצאתי! הרהור מספר שניים היה כזה של תמיחה" — על שלא ידעתי אודות הספר ולא נגנו לי אותו כספר מספר אחד בסמינר בטיפת החלב, או בבית-החולים לילודות.

כי ספרו של ל. ס. גיל, העוסק ביחסים בין הילד להוריו, ביהוד בשנים הראשונות בחייו, הוא הרבה יותר מאשר ספר חינוך להורים צעירים. זהו ספר שעליידי תכנו המיוחד כולו לעזור לכל אדם, באשר הוא אדם, להבין את עצמו ולהיות מאושר יותר. גיל, לידיעתכם, הוא מתנדב כבן שבעים ומעלה החי באנגליה, כשמאחוריו ארבעים שנות חינוך מעשי. בית-הספר הפרטי שלו, הנקרא סמרה'יל, ידוע ומפורסם בין המחנכים המתקדמים כאחד ממוסדות החינוך הראשונים שניסו, בהצלחה ניכרת,

יעל והדייסה

אמנם רחוקים הזמנים בהם הילד היה יכול לצחח עד שפניו הכחילו, בעוד שאמו — ואל נעז לכנותה אכזרית —

ואת ילדיכם

ההורים להגיב מיד. סיבות כמו מצב-רוח רע, או בדידות, אינן נראות בעיני ההורים מספיק נכבדות כדי לעורר אותם לתגובה. הם סבורים שאם יגשו לילד קטן הבוכה, כשאינו רעב או חולה, הם יפנקו אותו ויטביעו בו הרגלים גלויים שיפריעו לו מאוחר יותר כפרט בחברה.

אילו העזית לומר לאחת מהמהות האלה, שעל-ידי זה שהיא נותנת לילדה לבכות זמן רב היא מתנקמת בו, היא היתה מנקרת את עיני, או מסתכלת עלי בהתמים גדולים. ואמנם נכון הוא, שאותה אם תבלה לילות מכל גזירות חמרות מינימלית כדי לאפשר לו כל טוב, לימוד גאות, בגדים מתאימים ואף תענוגות. אבל אותה אם תמצא תילי תילים של הנמקות מדוע היא מניחה לילד לבכות, כשהיא בטוחה שאין טובת הילד לגור עיניה. למעשה, כפי שאמרת, היא מתנקמת בילד. וכי כיצד לא תעשה זאת, כשהיא בעצמה תוצאה של אותה שיטת הינון נפסדת בה היא מנסה לחנך עתה את בנה?

עוד בבית-החולים, אחרי שקראתי את ניל, החלטתי שבתי יעל לא תבכה אצלי. החלטתי להיות כמו כל אם פרימיטיבית, בעלת אינסטינקט אמנה, הניגשת אל ילדה בכל עת שהוא בוכה. החלטתי לא להתפלסף לפני שאני ניגשת אל בתי הבוכה. ביום החמשי לחייה של יעל, כשרק הבאתי אותה הביתה, באה לבקרני וידיה טובות, שחקנית ידועת-שם בארץ. היא טענה שאין ממש

יכולה לשמש בשום אופן מודל לדים בגיל שנה. את רוב הדברים ציחה עליה לאכול. היא אינה זוכרת תקופות של שבועות המטפלת של יעל, היתה מבשלת ל למיניהם, כדי שאחר כך יישפ" שכחתי, חלק מהם נשפך גם על הסאות שבתור. זה היה בתקופות ה, כשהאמנתי שאני יודעת יותר עצמה מה טוב בשבילה.

החלטתי שבתי יעל לא תבכה אצלי. החלטתי להיות כמו כל אם פרימיטיבית, בעלת אינסטינקט אמנה, הניגשת אל ילדה בכל עת שהוא בוכה. החלטתי לא להתפלסף לפני שאני ניגשת אל בתי הבוכה. ביום החמשי לחייה של יעל, כשרק הבאתי אותה הביתה, באה לבקרני וידיה טובות, שחקנית ידועת-שם בארץ. היא טענה שאין ממש

בכל השיטה הזאת, ולא אוכל לעמוד בה בתור אשה עובדת. מה רצה השטן, אם לא שבדיק או החלה יעל לבכות. ניסיתי את כל השיטות של החלפת היתול רטוב, הצעת אוכל וכדומה. היא המי שיכה לבכות. הדבר הנורא הזה רק עזר ליודתי להוכיח לי כביכול, שטבע הילדים הוא לבכות. כשהמשיכה יעל לבכות נטלה אותה יודתי מזרועותי, הניחה אותה במיטה והזהירה אותי שלא אעז לגשת אליה, "משום שכל מתחילה השתלטות ילדים על ההורים." מאחר שאשה זו היא אם לשני ילדים, שאלתי אותה בעונה מה היא היתה עושה בהזדמנויות חגיגות מעין אלה. היא ענתה לי: "הייתי סוגרת אותם. סוגרת בחדר רחוק והולכת. הרי אינני יכולה לחתור על עצמאית וחי הפרטיים, מאותו רגע שהילד נולד."

עברה עלי שעה איומה, כשאני נקרעת בין הרצון לאחוז את הילדה או לקרוא לרופא, לבין הבושה להראות את חולשתי בפני חברתי המנוסה. אני אוהבת את אותה חברה נורא, אולם נשמתי לרחוה כש"ס" תלקה, כרי שאתמחר לחולשתי ואאחוז את בתי בזרועותי. אולם היא המשיכה לבכות. חיכיתי עד שעה שתיים בלילה והילדה לא הפסיקה לבכות. קראתי לרופא. הוא קבע כי הילדה סובלת מקדחת צמאון, ולולא קראנו לו היתה ודאי מתה עד הבוקר. מארע זה ריפא אותי אחת ולתמיד מי הפחד לאחוז את הילדה. משוחררת מהפחד הטפשי של קילקול מידותיה של בתי בעוד עשר או עשרים שנה, אני ניגשת אל יעל כל פעם שהיא בוכה. מצב-רוח רע או בדידות זוכים לתשומת לב מידית מצדי, ואני משתדלת או להרגיעה במשחק או בנשיאה על הידיים.

אל תעזבונו לבר

עזבונו לבר זה ענינה ליעל הרגשה של שלווה ובטחון כאלה, המאפשרים לה להשתעשע לבה שעות אחדות ביום ול- השתעשע בחברתנו ביתר שעות היום. היא בטוחה שחמי שתזדקק לנו נימצא לידה. אני בטוחה שליחם מעין זה זכאי כל תינוק ותינוק. הוא זכאי להרגיש אהבה מלאה ובטחון מוחלט. כי האהבה בונה את נפשו, כשם שהיטימינים את גופו. תינוק שזכה באהבה ובטחון יגדל ויהיה בעל שחי משקל נפשי מלא יותר, שלוו ומסוגל לעמוד בפני הכרעות, מאשר תינוק חזי מתוך חרדה מתמדת וחוסר בטחון. וזהו גם התשובה האלה הטוענים כי יחס טוב מדי ילקל את הילד, בעוד שההפך הוא הנכון. כמה מחברתי הטובות, ואיני חולה מלר-

עוד בבית-החולים, אחרי שקראתי את ניל, החלטתי שבתי יעל לא תבכה אצלי. החלטתי להיות כמו כל אם פרימיטיבית, בעלת אינסטינקט אמנה, הניגשת אל ילדה בכל עת שהוא בוכה. החלטתי לא להתפלסף לפני שאני ניגשת אל בתי הבוכה. ביום החמשי לחייה של יעל, כשרק הבאתי אותה הביתה, באה לבקרני וידיה טובות, שחקנית ידועת-שם בארץ. היא טענה שאין ממש

בכל השיטה הזאת, ולא אוכל לעמוד בה בתור אשה עובדת. מה רצה השטן, אם לא שבדיק או החלה יעל לבכות. ניסיתי את כל השיטות של החלפת היתול רטוב, הצעת אוכל וכדומה. היא המי שיכה לבכות. הדבר הנורא הזה רק עזר ליודתי להוכיח לי כביכול, שטבע הילדים הוא לבכות. כשהמשיכה יעל לבכות נטלה אותה יודתי מזרועותי, הניחה אותה במיטה והזהירה אותי שלא אעז לגשת אליה, "משום שכל מתחילה השתלטות ילדים על ההורים." מאחר שאשה זו היא אם לשני ילדים, שאלתי אותה בעונה מה היא היתה עושה בהזדמנויות חגיגות מעין אלה. היא ענתה לי: "הייתי סוגרת אותם. סוגרת בחדר רחוק והולכת. הרי אינני יכולה לחתור על עצמאית וחי הפרטיים, מאותו רגע שהילד נולד."

עברה עלי שעה איומה, כשאני נקרעת בין הרצון לאחוז את הילדה או לקרוא לרופא, לבין הבושה להראות את חולשתי בפני חברתי המנוסה. אני אוהבת את אותה חברה נורא, אולם נשמתי לרחוה כש"ס" תלקה, כרי שאתמחר לחולשתי ואאחוז את בתי בזרועותי. אולם היא המשיכה לבכות. חיכיתי עד שעה שתיים בלילה והילדה לא הפסיקה לבכות. קראתי לרופא. הוא קבע כי הילדה סובלת מקדחת צמאון, ולולא קראנו לו היתה ודאי מתה עד הבוקר. מארע זה ריפא אותי אחת ולתמיד מי הפחד לאחוז את הילדה. משוחררת מהפחד הטפשי של קילקול מידותיה של בתי בעוד עשר או עשרים שנה, אני ניגשת אל יעל כל פעם שהיא בוכה. מצב-רוח רע או בדידות זוכים לתשומת לב מידית מצדי, ואני משתדלת או להרגיעה במשחק או בנשיאה על הידיים.

אל תעזבונו לבר

עזבונו לבר זה ענינה ליעל הרגשה של שלווה ובטחון כאלה, המאפשרים לה להשתעשע לבה שעות אחדות ביום ול- השתעשע בחברתנו ביתר שעות היום. היא בטוחה שחמי שתזדקק לנו נימצא לידה. אני בטוחה שליחם מעין זה זכאי כל תינוק ותינוק. הוא זכאי להרגיש אהבה מלאה ובטחון מוחלט. כי האהבה בונה את נפשו, כשם שהיטימינים את גופו. תינוק שזכה באהבה ובטחון יגדל ויהיה בעל שחי משקל נפשי מלא יותר, שלוו ומסוגל לעמוד בפני הכרעות, מאשר תינוק חזי מתוך חרדה מתמדת וחוסר בטחון. וזהו גם התשובה האלה הטוענים כי יחס טוב מדי ילקל את הילד, בעוד שההפך הוא הנכון. כמה מחברתי הטובות, ואיני חולה מלר-

עזבונו לבר זה ענינה ליעל הרגשה של שלווה ובטחון כאלה, המאפשרים לה להשתעשע לבה שעות אחדות ביום ול- השתעשע בחברתנו ביתר שעות היום. היא בטוחה שחמי שתזדקק לנו נימצא לידה. אני בטוחה שליחם מעין זה זכאי כל תינוק ותינוק. הוא זכאי להרגיש אהבה מלאה ובטחון מוחלט. כי האהבה בונה את נפשו, כשם שהיטימינים את גופו. תינוק שזכה באהבה ובטחון יגדל ויהיה בעל שחי משקל נפשי מלא יותר, שלוו ומסוגל לעמוד בפני הכרעות, מאשר תינוק חזי מתוך חרדה מתמדת וחוסר בטחון. וזהו גם התשובה האלה הטוענים כי יחס טוב מדי ילקל את הילד, בעוד שההפך הוא הנכון. כמה מחברתי הטובות, ואיני חולה מלר-

עזבונו לבר זה ענינה ליעל הרגשה של שלווה ובטחון כאלה, המאפשרים לה להשתעשע לבה שעות אחדות ביום ול- השתעשע בחברתנו ביתר שעות היום. היא בטוחה שחמי שתזדקק לנו נימצא לידה. אני בטוחה שליחם מעין זה זכאי כל תינוק ותינוק. הוא זכאי להרגיש אהבה מלאה ובטחון מוחלט. כי האהבה בונה את נפשו, כשם שהיטימינים את גופו. תינוק שזכה באהבה ובטחון יגדל ויהיה בעל שחי משקל נפשי מלא יותר, שלוו ומסוגל לעמוד בפני הכרעות, מאשר תינוק חזי מתוך חרדה מתמדת וחוסר בטחון. וזהו גם התשובה האלה הטוענים כי יחס טוב מדי ילקל את הילד, בעוד שההפך הוא הנכון. כמה מחברתי הטובות, ואיני חולה מלר-

עזבונו לבר זה ענינה ליעל הרגשה של שלווה ובטחון כאלה, המאפשרים לה להשתעשע לבה שעות אחדות ביום ול- השתעשע בחברתנו ביתר שעות היום. היא בטוחה שחמי שתזדקק לנו נימצא לידה. אני בטוחה שליחם מעין זה זכאי כל תינוק ותינוק. הוא זכאי להרגיש אהבה מלאה ובטחון מוחלט. כי האהבה בונה את נפשו, כשם שהיטימינים את גופו. תינוק שזכה באהבה ובטחון יגדל ויהיה בעל שחי משקל נפשי מלא יותר, שלוו ומסוגל לעמוד בפני הכרעות, מאשר תינוק חזי מתוך חרדה מתמדת וחוסר בטחון. וזהו גם התשובה האלה הטוענים כי יחס טוב מדי ילקל את הילד, בעוד שההפך הוא הנכון. כמה מחברתי הטובות, ואיני חולה מלר-

עזבונו לבר זה ענינה ליעל הרגשה של שלווה ובטחון כאלה, המאפשרים לה להשתעשע לבה שעות אחדות ביום ול- השתעשע בחברתנו ביתר שעות היום. היא בטוחה שחמי שתזדקק לנו נימצא לידה. אני בטוחה שליחם מעין זה זכאי כל תינוק ותינוק. הוא זכאי להרגיש אהבה מלאה ובטחון מוחלט. כי האהבה בונה את נפשו, כשם שהיטימינים את גופו. תינוק שזכה באהבה ובטחון יגדל ויהיה בעל שחי משקל נפשי מלא יותר, שלוו ומסוגל לעמוד בפני הכרעות, מאשר תינוק חזי מתוך חרדה מתמדת וחוסר בטחון. וזהו גם התשובה האלה הטוענים כי יחס טוב מדי ילקל את הילד, בעוד שההפך הוא הנכון. כמה מחברתי הטובות, ואיני חולה מלר-

עזבונו לבר זה ענינה ליעל הרגשה של שלווה ובטחון כאלה, המאפשרים לה להשתעשע לבה שעות אחדות ביום ול- השתעשע בחברתנו ביתר שעות היום. היא בטוחה שחמי שתזדקק לנו נימצא לידה. אני בטוחה שליחם מעין זה זכאי כל תינוק ותינוק. הוא זכאי להרגיש אהבה מלאה ובטחון מוחלט. כי האהבה בונה את נפשו, כשם שהיטימינים את גופו. תינוק שזכה באהבה ובטחון יגדל ויהיה בעל שחי משקל נפשי מלא יותר, שלוו ומסוגל לעמוד בפני הכרעות, מאשר תינוק חזי מתוך חרדה מתמדת וחוסר בטחון. וזהו גם התשובה האלה הטוענים כי יחס טוב מדי ילקל את הילד, בעוד שההפך הוא הנכון. כמה מחברתי הטובות, ואיני חולה מלר-

עזבונו לבר זה ענינה ליעל הרגשה של שלווה ובטחון כאלה, המאפשרים לה להשתעשע לבה שעות אחדות ביום ול- השתעשע בחברתנו ביתר שעות היום. היא בטוחה שחמי שתזדקק לנו נימצא לידה. אני בטוחה שליחם מעין זה זכאי כל תינוק ותינוק. הוא זכאי להרגיש אהבה מלאה ובטחון מוחלט. כי האהבה בונה את נפשו, כשם שהיטימינים את גופו. תינוק שזכה באהבה ובטחון יגדל ויהיה בעל שחי משקל נפשי מלא יותר, שלוו ומסוגל לעמוד בפני הכרעות, מאשר תינוק חזי מתוך חרדה מתמדת וחוסר בטחון. וזהו גם התשובה האלה הטוענים כי יחס טוב מדי ילקל את הילד, בעוד שההפך הוא הנכון. כמה מחברתי הטובות, ואיני חולה מלר-

עזבונו לבר זה ענינה ליעל הרגשה של שלווה ובטחון כאלה, המאפשרים לה להשתעשע לבה שעות אחדות ביום ול- השתעשע בחברתנו ביתר שעות היום. היא בטוחה שחמי שתזדקק לנו נימצא לידה. אני בטוחה שליחם מעין זה זכאי כל תינוק ותינוק. הוא זכאי להרגיש אהבה מלאה ובטחון מוחלט. כי האהבה בונה את נפשו, כשם שהיטימינים את גופו. תינוק שזכה באהבה ובטחון יגדל ויהיה בעל שחי משקל נפשי מלא יותר, שלוו ומסוגל לעמוד בפני הכרעות, מאשר תינוק חזי מתוך חרדה מתמדת וחוסר בטחון. וזהו גם התשובה האלה הטוענים כי יחס טוב מדי ילקל את הילד, בעוד שההפך הוא הנכון. כמה מחברתי הטובות, ואיני חולה מלר-

עזבונו לבר זה ענינה ליעל הרגשה של שלווה ובטחון כאלה, המאפשרים לה להשתעשע לבה שעות אחדות ביום ול- השתעשע בחברתנו ביתר שעות היום. היא בטוחה שחמי שתזדקק לנו נימצא לידה. אני בטוחה שליחם מעין זה זכאי כל תינוק ותינוק. הוא זכאי להרגיש אהבה מלאה ובטחון מוחלט. כי האהבה בונה את נפשו, כשם שהיטימינים את גופו. תינוק שזכה באהבה ובטחון יגדל ויהיה בעל שחי משקל נפשי מלא יותר, שלוו ומסוגל לעמוד בפני הכרעות, מאשר תינוק חזי מתוך חרדה מתמדת וחוסר בטחון. וזהו גם התשובה האלה הטוענים כי יחס טוב מדי ילקל את הילד, בעוד שההפך הוא הנכון. כמה מחברתי הטובות, ואיני חולה מלר-

החשוב אינו דוקא ביתם האמון עצמו, אלא כמה שהאמון בהורים גורם לילד מבחינה נפשית. האמון בהורים הוא הגורם העוזר לילד לזכות את שחימשקלו הנפשי. ברגע שהוא מאבד אותו, הוא מאבד את האמון בו עצמו, וכשיגדל יהיה אדם מבוגר חסר שחימשקל נפשי. זוהי רק דוגמא קטנה כיצד מארע קטן מימי הילדות המוקדמים, מארע שלא ספק יישכח מלב ההר רים, או שבכלל לא ישי- מו לב אליו, עלול לק- בוע את דמות הילד ב- התבגרו.

אפשר אף להרחיק לכת ולומר, כי אותם מאורעות קטנים וגשכחים עלולים, בהתפת- חם לתכונות-אופי, לחרוץ את דרך-עמיתו של הפעוט.

השטח המסוכן

כשני אני יודעת שאני הולכת להעמיד אתכם במבחן קשה. אם הצלחתם ל- קרוא את דברי עד כה בקלות פחות אני יותר, בהסתייגויות אלו או אחרות, אני כמעט בטוחה שחלק ניכר מכם, יפסיק, או יחס לקרוא מה שאני עומדת לספר מ כאן. משום שאני עומדת לטפל בנושא ששמו מין.

לפני זמן קצר נתתי את ספרו של ניל לאחת מקרובות המשפחה המבוגרות שלי. רציני שהיא תקרא אותו, משום שיש לה גישה פחות או יותר אל יעל, ויעיל יותר היה לדעתי, שגם לה יהיה מושג רחב מה- שיטה בה אני נוהגת לחנך את בתי. נתתי לה את הספר והמלצתי עליו כעל ספר פדגוגי טוב. האשה קראה רק כמה דפים והחזירה לי אותו בצירוף ההערות: "זה לא ספר פדגוגי, זה ספר מושחת." מה קרה? פשוט מאוד. אחרי כמה עמרי דים ראתה האשה כי הספר עוסק בין ה- שאר גם במין, ומדבר על בעיות מין בחפ- שיות רבה. זה הרס את האמון המועט ש- היה לה בספר לגמרי. כי גם בדורגו, דור של חופש יחסי לעומת הדורות שקדמו לה. עדיין נשאר המין בשטח הסטאבו או נמה בין המידות המגוננות. מי שמדבר היום על מין באופן חפשי, מי שמוכיר בחברה טובה מונחים משטח יחסי המין, יראה ב- דרך כלל כמופקר, מושחת מידות, או סתם מופרע.

האמת היא שכיום כמעט אין כבר צורך להסביר להורים שחי המין של ילדם מתחילים מהרגע בו הוא בא לאור העולם. כל ספרי החינוך כבר לימדו אותם זאת. אלא שבאופן מעשי, מועטים הם ההורים המבינים הלכה ומעשה כיצד באים הדחפים המיניים החזקים של ילדם לידי ביטוי, ו- עוד מעטים מהם הם ההורים המסוגלים ל- תפוס כי הם כמו ידיהם הופכים את ילדי- הם לאנשים מופרעים מבחינה מינית. על ידי גינוני צניעות מופרזים ומיותרים, הם טבועים כבר בנות הכרתם של ההורים, ה- מוכאים את יצרי המין הטבעיים של הפעוט.

החשוב אינו דוקא ביתם האמון עצמו, אלא כמה שהאמון בהורים גורם לילד מבחינה נפשית. האמון בהורים הוא הגורם העוזר לילד לזכות את שחימשקלו הנפשי. ברגע שהוא מאבד אותו, הוא מאבד את האמון בו עצמו, וכשיגדל יהיה אדם מבוגר חסר שחימשקל נפשי. זוהי רק דוגמא קטנה כיצד מארע קטן מימי הילדות המוקדמים, מארע שלא ספק יישכח מלב ההר רים, או שבכלל לא ישי- מו לב אליו, עלול לק- בוע את דמות הילד ב- התבגרו.

אפשר אף להרחיק לכת ולומר, כי אותם מאורעות קטנים וגשכחים עלולים, בהתפת- חם לתכונות-אופי, לחרוץ את דרך-עמיתו של הפעוט.

זרע הכורענות

חמש השנים הראשונות בחייו של הילד הן הקובעות את דמותו ואפיו בעתיד. העולם היה טוב יותר והאנשים החיים בו מושלמים יותר, לו ידעו ההורים להתחיל אל בניהם כאל בני-אדם בעלי רצונות ומאויים משלהם, המסוגלים להחליט החלטות. מכות ההורים לילדיהם הן אמצעי-ניקמה.

תוצאות דיכוי זה מתבטאות רק הרבה שנים אחר-כך.

הפרוודור לדת

דרך גידולו הטבעית, בד בבד עם גילויי התעניינות בשטחים ובעצ- מים שונים, מגיע הילד אל אברי המין שלו. התעניינות זו מתבטאת בדרך כלל באופן טבעי בנגיעה באברים אלה. אולם ההורים הרואים כיצד ילדם עושה תנועות מעין אלה, והמעלים בדעתם מה היו אמותיהם או שכנותיהם אומרות לו ראו את הילד במצב כזה, נחרדים ומודועים, וכל נגי- עה באברי המין מצד הילד מלחה תמיד מיד בסטירה מתאימה. אולם הסטירה אינה יכולה לעצור את התעניינותו המוגברת של הילד באברי המין שלו. הוא אינו יכול להתגבר על הדחפים המיניים, ואז נוצר קונפליקט חזק בנפש הפעוט.

התעניינותו באברי המין נעשית מלחה רג- שני אשם כבדים. הוא אינו יכול להחליט בליבו מה חזק ממה, דחפיו הטבעיים או הפחד מפני ההורים. בדרך כלל הדחף ה- פנומי הוא המנצח. הילד אינו מספיק את פעילות המינית, אלא שמעתה הוא ברגשי אשם ובושה. רגש אשם זה הוא ה- דחף במוקדם או במאוחר את הילד המת- בגר וההפך לגבר להזדקקות לדת. הוא מתחיל להאמין באמת שיצר לב האדם רע מנעוריו, הוא חושב שהוא זקוק לכפרה ומחילה על עונותיו בשטחי המין. אצ אפי שר לדרוש מילדים שגדלו מתוך ההתע- שמין הוא דבר רע, אסור ומתועב, שחיהם המיניים והאמוציונליים יהיו סדירים!?

ההורים המעוניינים שילדם לא יהפך ל- מופרע מבחינה מינית, צריכים להתחיל ב- שחינוך נפש, שלפעמים מנוגד למושגים ש- החידור להם בילדותם, לכל תופעות ההתע- נינות והמגע באברי המין. הם צריכים להבין שבמוקדם או במאוחר ישתנה גישא ההתע- נינות המינית של בנם, ואין כל חשש שהוא עשוי להלבין את פניהם ברבים, כשימשיך לגעת באברי המין שלו בפומבי גם כש- יתבגר.

או, אתם ודאי נושמים לרחוה שהצלחתם איך שהוא לעבור את השטח הבלתי נעים הזה הנקרא מין. אבל אפתח עוד נחזור אל גורם זה וגורמים נוספים בחינוך הילדים ברשימה הבאה.

הילד שלא כופים עליו זמני ארוחות וסוגי מזון שאינם לרוחו, ימצא באוכל תענוג המשביע את דחף הרעב שבו. אפילו חוש התיאבון שלול קר, גם אז לא ימות כתוצאה מכך.

הטובה לא תניח לילדתה לבכות, מבלי לגשת אליה. בוכה כשרע לה, כשהיא במצב-רוח רע או סובלת רק מתאכזות אליו ללא צורך, גורמת לו רעה גדולה.

במדניה

(המשך מעמוד 9)

תיקו של בן-ציון. הוא עיין בו ארוכות, פנה בסופו של דבר אל בית-המשפט ה' עליון, ביקש להמנע מלהעביר את התיק לדיון חוזר בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב, מפחד פן יתבקש בית-המשפט לתת או את דעתו על הדרכים בהן הוצאה בשעתה הודאתו של בן-ציון. לפי אחד הסעיפים ב' תקנות הדיון החוזר, התאפשרה משאלתו של היועץ המשפטי. השבוע הוציאו שלושת שופטי בית-המשפט העליון, השופטים אול"שן, חישין וזילברג, את פסק-דינם הסופי: "... הננו מזכים בזה את בן-ציון בדין-סוף דוד מן ההאשמות בהן הואשם, ומבטלים את צו האישון שניתן נגדו". שנתיים ושלושה חודשים אחרי שנכלא, יצא בן-ציון דוד לחופשי, חזר להיות כאחד האדם.

תזכיר

עכרים ויהודים

להכריל רשמית בין יהודים ועברים הציע עורך העולם הזה (1084) במאמרו "גוי עברי", בו דרש לקבוע כי "יהודי" הוא אדם השייך לדת היהודית, ואילו "עברי" הוא אדם השייך לאומה העברית. השבוע פנה נציג האפיפיור בארץ-ישראל, מונסיניור אל-ברטו גורי, במכתב רשמי בשם הכנסיה הקתולית לראש-הממשלה, דרש את אותה הדרישה עצמה, הציע אף-הוא להגדיר כחוק כי "יהודי" יהיה מעתה מונח דתי בלבד, בעוד ש"עברי" יהיה מונח לאומי. דו"ח ראשון על הקרע המתרחב בצמרת העיראקית פורסם לפני חודש בהעולם הזה (1091) מפי אישיות זרה, שערכה סיור מקיף במרחב, נפגשה עם רוב המנהיגים החשובים. בין השאר כתב האיש: "השלטון בי-עיראק מחולק לשתים קבוצות. בצד אחד עומדים הקצינים הצעירים, כולם ערבים, כי הנהגת עבד אל-סלאם עארף... עבד אל-כרים קאסם עומד באמצע, קרוב יותר למדי נאים המתונים". ארבעה ימים אחרי שהעורר לס הזה (1093) בחר בקאסם כבאיש-המרחב של השנה והדגיש שוב את ההבדל בינו לבין עארף, הודיעה ממשלת עיראק כי עארף הודח מתפקידו כסגן הרמטכ"ל... **הנאשמים במנהיגות** מחתרת טרוריסטית, שמטרתה למגר בכוח את המשטר הנוכחי במדינה, ד"ר ישראל ("אלדד") שייב

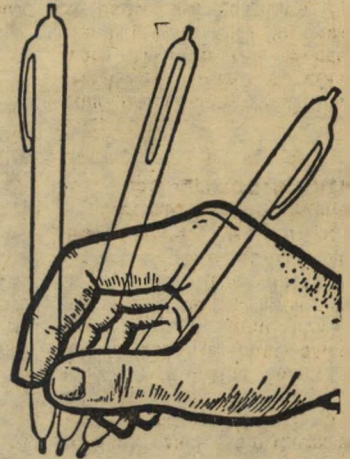

חרש-אידם דויד
לא אנט

וראובן ("רומק") גרינברג, לא יועמדו לדין. כפי שגילה העולם הזה (1043), בנתחו את טענות התביעה הכללית ובהוכיחו את קלני שותף וחוסר רצינותו, הודיע השבוע היועץ המשפטי כי החליט לבטל את גליון האישום נגד השניים, אחרי שהתחמק במשך יותר משנה מקיום המשפט. כזכור זיכו שני הרכבים שונים של ששה שופטים מחוזיים בתל-אביב את יוסף מנקס, זאב אקשטיין, דן שמר ויעקוב חירותי מאשמת חברות באותה מחתרת, שלדברי השופטים לא היתה קיימת כלל... **שערוריית הפיצויים** מגרמניה המערבית הגיעה השבוע לשיאה, אחרי שהגרמנים הודיעו כי אינם מאמינים לכתבי-ההצהרות והתעודות המועברים אליהם במכתים נוסטרוניים ישראלים. מדור תצי-פית (העולם הזה 1084) ניבא התפתחות זו מראש.

מכלל כל מכלל כליות מלוי גלובוס כותב תאיר

המלוי FINE — מתחיל מיד בכתיבה
המלוי FINE — לכתיבה רהוטה וחלקה
המלוי FINE — לכתיב נקי וברור
המלוי FINE — מנוצל עד סופו
המלוי FINE — מתאים לכל עט כדורי אחר

הכל תלוי בטיב המלוי!

גלובוס

אנו מאחלים לכל ידידינו, לקוחותינו וספקינו
שנה טובה
שנת ששון ושמחה שנת פירון ושגשוג

חברת קרגל
מפעל יצוא המשרת יצואים בישראל
אפריקה ואזור ים התיכון

תצלום: כל אוני המפליגה מנמל אילת מייצאת מיכלי קרגל. התמונה לעיל, שצולמה בדצמבר 1956, מראה משאיות נעות בערבה כשהן עמוסות מיכלי קרגל. זהו המשלוח הראשון שיצא מאילת מאז ימי שלמה המלך.

התיאטרון הקאמרי מציג:

הקיסר ג'ונס בגלל חגורה

מאת
בן ו. לוי

מאת
יוג'ין אונייל

בקרב:
מלאך האבן

מאת
קטי פרינגס

דעות

המוצא היחיד

לפני שלושה חודשים בדיוק, בעת שפרשת חרפת סוקי התגלתה בכל כעורה בכל ש' נדמה היה כי אין מוצא מן המשבר אליו נחתך הכדורגל הישראלי, הציע העולם הזה מספר הצעות יסוד להבראת ענף הספורט הפופולרי במדינה. כתב העולם הזה (1082):

רק אחרי שייקבע באופן הברור והמעשי ביותר של הכדורגל הוא שחצי-פעולה מל" כתי, חינוי לא פחות מן העיתות הצבאית, יונח הבסיס לבנין חדש... הגיע הזמן ש' נותני התקציבים בעיריות ובממשלה יראו כספורט שחצי-פעולה חינוי, הוקפו לטי פחה, לעידוד ולהשגחה ממלכתית. הגיעה ה' עת למסור את הניהול המעשי של הספורט לאנשים שצמחו מתוך הספורט, ולא התח' שבות בהשתייכותם המפלגתית.

כדורגל

זה נשאר בעדה

למאות תושבי כרם התימנים התלאביבי, שנהרו השבת בשירה לירושלים, כדי לראות בהתמודדות קבוצתם שמשון עם אלופת המדינה מכבי תל אביב, על גביע המדינה, לא היו אשליה רבות. אך גם רואי השחורות שביניהם לא חזו כי קבוצתם עלולה להפסיד למכבי בתוצאה 6:0.

למרות שמכבי תל אביב עלתה ברמת משקלה ובכוחה שחקניה בשלוש דרגות ל' פחות על שמשון, לא נראה הדבר במיוחד במשחק. יחס הקרנות הראה על מאזן של 2:1 לטובת שמשון. המשחק הנהנה על שני המגרשים ברוב הומן במידה שהה, ובדקות האחרונות של המשחק היו אלה דוקא אני שי מכבי שנראו סחוטים. מספר ההודמנו' יות לבקעת שעינים היה שחה לחלוצי שתי הקבוצות. היה רק הבדל אחד: חלוצי מכבי ניצלו את ההזדמנויות ברובן הגדול, חלוצי שמשון אף לא אחת מהן.

חמשה שערים + אחד. אחרי הפס' קה ארוכה במאורעות כדורגל מסעירים, היה זה תענוג לראות את מכונת ההתקפה של מכבי פועלת. מעודדים על ידי אנשי ירו' שלי, שברובם היו חסידי בית"ר ירושלים — שהפסידה לפני שבועיים לשמשון תור' צאה 1:0, בשער שהובקע בדקה האחרונה של המשחק — הדגימו המכבים יכולת מר' היבה. אולם בעיקר היה זה יומם הגדול של הקיצוני השמאלי שלהם, רפי לוי.

ארבעה שוכנים מגנים את התנהגותו של אנהל בתי המשפט 85 נקמה בישיש בן

צו הפינוי. הוא הסתמך על מספר טענות יבשות, הנובעות מחוק בתי המשפט, פסק כי מוננו של מורנו ניתן לו בהרשאה בלבד ולא בשכירות ומשום כך הוא איננו מוגן כיתר השוכרים במדינה. צו הפינוי הנקמני קיבל חוקף חוק.

שר המשפטים אינו מתערב

פרקליטיו של מורנו, עורכי הדין ששאל תמיד ודב לוי, לא היה ספק כי אחרי פסק דינו של השר המשפט, פסק כי בית המשפט המחוזי בחיפה את ההרשאה לקיום מוננו של מורנו. ההערות החריפות שבתוך פסק הדין, חייבו פעולה כזו לכל הדעות. אולם השר המשפט אינו צריך פנים פנחס רוזן, סברו אחרת: "בדיוח של המשטרה נאמר כי המתלונן הגו בעל מידות מושחתות, שחקן קלפים וכיוצא באלה." נימק השרפט אינו צריך פנים פנחס רוזן, סברו אחרת: "בדיוח של מורנו לבית המשפט, אחרי שפרקליטיו פנו אל שר המשפטים: 'אנו מפנים בקשתנו לכבודו להתערב אישית בפרשה זו, ולהפעיל את סמכותו בנדון בתקנה כי יגלה מתניה, אורכרוח והבנה, וכי יעשה צדק עם אורח ישיש זה."

תלונתך. במסיבות אלה, מאחר והסתח האש' מות-שוא כבודו נגד פקיד בכיר, חתיק, מסור ועיל של בית המשפט המחוזי — לא יכירך מקומך בתוך כתלי בית המשפט."

היתה זו אחת הפעמים היחידות, שפקיד ממשלתי, חסר כל סמכות שיפוטית במקרה זה, הודה מעל גבי מסמך רישמי חתום בחתימת יו, כי הוא פועל נגד אחד האני רחים, מתוך טעמי נקמנות ותו לא.

שופט השלום יעקב זיגלמן, ששמע את עדותו של מורנו ואת עדויותיהם של פקידו בית המשפט, ורופא בראשם, קבע בפסק דינו הארוך והמנומק: "... יש להעיר כי תמוה שבמערכת בתי המשפט לא זכרו קיומם של בתי המשפט... הנתבע התלונן על פקיד, כי מגיע כסף ממנו — זו היתה זכותו. האם אי אפשר להפנותו לבתי המשפט לביטוס תביעתו — ומכל מקום מה צורך לשבור מטה לחמו של איש זקן, התובע בצדק או שלא בצדק את 1900... מה מקום היה כאן שהנהלת בתי המשפט תנהג כפי ש' נהגה?"

היו אלה הערות חמורות וחרירות במ' יחד, הנשמעות רק לעיתים רחוקות מאד

מזנונאי מורנו

נגד פקיד בכיר, וותיק, מסור ועיל

מכס השופטים בבית המשפט השלום, על נהגת בתי המשפט בירושלים. השרפט זיגל' מן אף הוסיף לתמוה ולהתריע: "... אינני מבין באיזו סמכות שיפוטית שלחו שוטרים לסגור את מוננו של הנתבע, ותמוה בעיני שדבר כזה נעשה בתוך כתלי בית המשפט."

שר המשפטים לא רצה להתערב: "שר המשפטים אינו מוכן להתערב בדבר", ענתה מזכירתו לפרקליטים, שקיבלו כבר קודם לכן את חוות דעתו של השרפט אינו צריך פנים פנחס רוזן, סברו אחרת: "בדיוח של מורנו לבית המשפט, אחרי שפרקליטיו פנו אל שר המשפטים: 'אנו מפנים בקשתנו לכבודו להתערב אישית בפרשה זו, ולהפעיל את סמכותו בנדון בתקנה כי יגלה מתניה, אורכרוח והבנה, וכי יעשה צדק עם אורח ישיש זה."

למחר וללוי לא נשארה אלא אפשרות אחת: לפנות לבית המשפט המחוזי, לנסות ולערער על פסק דינו של השרפט זיגלמן, שנראה חזק, איתן ומבוסס מבחינה משפטית. אך השרפט המחוזיים החיפאיים כהן, בן זאב וכספי, שדנו בערעור, קיבלו דוקא את טענותיהם של פרקליטי מורנו. הם ציח לבטל את צו הפינוי, להחזיר את חדר המוננו למורנו, ואף הוסיפו בפסק דינם: "ברצוננו לציין בסיום דברנו כי שופט השלום המ' לומד, אמר בפסק דינו כמה וכמה דברי ביקורת חמורים על האופן שבו נהגו השל' טונות לגבי המערער... ברצוננו רק לציין, שאם נכונים דברי המערער שהנפועלה מש' טרה לשם סגירת מוננו, הרי הענין הזה נראה לנו תמוה ביותר..."

כך גוספו דברי ביקורת חמורים נוספים, נגד הנהלת בתי המשפט. המוננו אמנם הוח' זו למורנו, לבאכות היועץ המשפטי לא ניתנה רשות לערער בפני בית המשפט ה' עליון ומזכיר בית המשפט המחוזי בחיפה יאלץ להשלים עם נוכחות יריבו בין כותלי בית המשפט. אולם הענין הציבורי שבשני פסקי הדין, ובפרשה כולה, לא פג כלל: היפעל של המשפטים ויורה לנקוט בצעדים חמורים נגד פקידים הפועלים על דעת עצמם במערכת בתי המשפט, או יעבור גם הפעם לסדר היום על הערות שופטי המדינה נגד פעולותיהם הבלתי חוקיות של פקידים הממ' שלה — הפעם פקיד משרד המשפטים?

יש להבין את כל הפרשה על רקע ההת' פתחות בעולם הערבי. הרעיון לקשור את התנועה הלאומית הערבית (ולא רק בעיראק בלבד) עם הגורם הישראלי צץ בתקופה שאחרי כשלוש מרד אל-כילאני ולפני עליית גמאל עבד אל-נאצר. אחרי שקאהיר נטלה לידה את היוזמה, והפכה אפוטרופוס לכל התנועות הלאומיות הערביות במרחב, ה' פיעה אוריינטציה זו כמתחרה לרעיון המקורי של המחתרת העיראקית, שדגלה באוריינטציה על ישראל. אולם אם יחול שינוי בעמדת ישראל כלפי האידיאלים ה' אומיים הערביים, קרוב לחדאי וכי שתי האוריינטציות יתחרו ביניהן, אולי יש אתי חיזצר סינטזה ביניהן.

של ראשי אותה המחתרת במסגרת מערך הכוחות אשר הגיעו לשלטון בעיראק ביום המהפכה? לפי מיטב ידיעתי, תופסים לפחות כמה מראשי המחתרת עמדה חשובה בצמרת ה' עיראקית החדשה, למרות שאינם בולטים בכותרות העיתונים. מקומם בתנועה הלאומית העיראקית כה מבוסס, עד שלא יתכן, לפי שעה, מערד-כוחות של הכת השלטת בלעדיתם.

השאלה השניה היא: האם ניתן המגע בינם לבין ישראל היה סופי, או שמא עוד יש תקווה לחדשו, באם ובמידה שישתנה היחס הישראלי לעניין?

הזשר יכול להתחדש!

ש להבין את כל הפרשה על רקע ההתפתחות בעולם הערבי. הרעיון לקשור את

תשע שנים התפרנס יעקב מורנו אש' כנוי, 85, ממכירת קפה ותה לבאי בית המשפט המחוזי בחיפה. מעל גבי שני שול' חנות רעועים ושלושה שרפרפים, היה מו' רנו הישיש משרת את השופטים, עורכי הדין והמתדיינים, ממלא את כל מבוקשם בקפה תורכי, שחור וריחני, בתה מתוק וב' עוגות פריכות. בבית חיכו ללירות המועטות שמורנו היה מתפרנס במוננו הזעיר, בתו האילמת וקטועת היד, ושתי נכדותיו.

מורנו היה בא לבית המשפט מדי בוקר, מרתיח את מי הקפה ותה, מחכה להפסקת הבוקר הקצרה, משרת את לקוחותיו וחוזר לביתו. וכך, מדי יום ביומו, תשע שנים מאז קיבל את המזונן הקטן בהמלצת ידידו ורעו, שר המשטרה בכור שיטריטי. השר רצה לעזור ליהודי הזקן, שהציל יהודים רבים ממתח בעת הפרעות בבית שאן, בה היה לו בית מלון משלו כבר בימי שלטון התורכים.

באחד מימי החורף של שנת 1957 החלו צרותיו של מורנו הזקן. במכתב רישמי, מעוטר בחותמות סגולות, הודיע לו אגף הנכסים הממשלתיים כי עליו לשלם דמי שכירות בעד כל השנים שהיה מחזיק את מוננו חינוג-אין-כסף. מורנו נאמה, צימצם את דמי החזקה ביתו, ושילם את הכסף. במכתב אישי אל דויד בן-גוריון, גולל בפני ראש הממשלה את פרשת זכויותיו, הסתמך על השר שיטריטי, נשיא בית המשפט המחוזי בחיפה והלורד הרברט סמואל בלונדון, ב' קש מביגי להתערב לטובתו, ולבטל את חובת התשלום.

מורנו היה מיואש לחלוטין. הוא ספק כפיו, מרט את שערות ראשו ונקט בצעד של יאוש: הוא כתב לשרפט יהושע אינוברג, מנהל בתי המשפט בישראל, האשים בשרה ארוכה של האשמות את מזכיר בית המשפט המחוזי בחיפה, צבי רופא, טען כי בגלל איבתו האישית של רופא אליו, נפגעה פרנסתו. "מר רופא השליט דיקטטורה קשה יותר מזו של נאצר במצרים, או היטלר בזמנו", הטיח מורנו במכתבו.

המשטרה במקום בית המשפט

התשובה לא אחרה לבוא. אגף הנכסים הודיע למורנו כי בית המשפט המחוזי זקוק לחדר שברשותו. שני שוטרים נשלחו למזונן הקטן, שילקו את חפציו של המזנונאי הזקן, הורו לו בתקיפות להסתלק מן המקום. השרפט אינוברג, שחקר בינתיים את האש' מות מורנו, הביא את מכתבו של מורנו לידעתו של רופא. רופא, והעדים שמורנו נקב בשמותיהם לאישור האשמותיו, הכחישו את הכל. צו הפינוי המנהלי נשאר בתוקפו.

מורנו החל לאכול את חסכוניותו, כשנתת משפט הפינוי נגדו, בבית המשפט השלום בחיפה, בתוקף הוראתו של השרפט אינוברג, שכתב למורנו כמה דברי הסבר: "המשטרה ביררה פרטי תלונתך וחקרה את הנוגעים בדבר בקשר להאשמות שהסתח על המזכיר הראשי (צבי רופא). עם סיום חקירותיה העבירה אלי המשטרה דו"ח, ה' קובע כי לא נמצאו כל הוכחות לביטוס

כיצד נותק המגע

(המשך ממנו) דיבר אלי בגולילב למעלה מן הרגיל אצלו. הוא הסביר לי את המגבלות שאינן מאפשרות לממשלת ישראל להסתכן בפעולה מדינית יזומה מן הסוג המוצע, מאחר ש.אינה חופשית לעשות צעד כזה" מתוך שיקולים מדיניים וכלכליים. על כן ביקש אותי שלא אוסיף ללחוץ עליו ועל ממשלת ישראל בענין זה, וכי עלי להבין שפשוט קשה למשפטי ולו עצמו לעשות את אשר אני דורש מהם.

אחותי

נאה, משכיד וסטורנט

1095/14): "ובכן, העניין הוא כזה. אני מעוניינת להתכתב עם בחור בן 25-22, גבוה - 1.75 מטר ומעלה - נאה, בעל חוש הומור ומשכיל. רצוי מאד שיהיה סטודנט בטכניון או באוניברסיטה, מתל-אביב או הסביבה... אבל מאחר שאת בחדאי סקרנית או אגלה לך גם שאני חיילת. זהו זה."

די, אני התוצאות. לא יכולה יותר. אני חוזרת לסורי ולעזאל

הופ - עברנו!

אני לא רוצה להתערב אבל (1095/11) יקבלו בטח יותר מחמישה מכתבים: "מאחר וזה עתה יצאתי לאחר תאוונה מבית-חולים, החלטתי לערוך סקר חברתי מטעם עצמי.

"יצאתי לרחוב, אז את מי רואים שם? את יוסי! מה, את לא יודעת איזה? זה המשוגע. אז הוא שואל: מה נשמע? מה התחבשות? גסטו קצת, אמרתי. אז טוב שלא לגמרי, אמר והלך. גם אני הלכתי. פגשתי בדרך את חיימקה כסית, ומוישה, וכל השאר. ובפי כולם אותה השאלה: נו, מה שלום החספה? או: אתה חיי? חבל!

"כלום אפשר לחיות בעולם קלוקל זה? לדעתי הצטרף חברי שאול שאולי, והגענו למסקנה כי את תעשי חסד ותפרסמי את בקשתנו. ואיננו דורשים הרבה, אלא שתי נערות בנות 19-17, שתכתובנה לנו. אז מה, זה הרבה? "מי אנו? אני לא צבר, לא נמוך, לא בלונדי וכלי עיניים כחולות. אני כן חובב תיאטרון וגם עוסק בזה, ועוד כמה דברים. חברי לא נמוך, לא בלונדי, בעל עיניים כחולות וכן יליד הארץ. חובב תיאטרון, מוסיקה, טיולים ברגל והוא סטודנט. למישהו לא ירושלמי. לידעית המעוניינות, לחספה אין תקנה ולכיס אין תקציב לקנות חדשה... בתקנה שהופ - עברנו."

אז גם ג'נטלמן

לא איכפת (1095/12) מה שאתה אורה ומה שאתה לא אורה, ולמה, כל עוד אתה בלונדי וגבוה. אבל איכפת לה מאד שתהיה ג'נטלמן. היא בת 17 וזה אולי מסביר הכל.

לא על הג'אז כלבר

אני מקבלת לפחות 29 מכתבים לשבוע, בהם מוקיעים אותי כ - לפי הסדר: רחוקה זקנה, מכוערת, עקומה, עם אף מורם, נקמנית, מקנטרת, רעת לב, בחורה טובה אבל מתוסבכת, קיבוצניקית שיצאה לתרבות רעה, נערת זהב, מורה, עגונה, הגונה ומה לא. אני רוצה לכפר על עוונתי ולהיות הפעם נורא טובה, ומסרת דברים בשם אומרם - במידה שאחזיק מעמד.

קחו, למשל, את שלושת הירושלמים (1095/13), האומרים על עצמם שהם בחירי הנוער הישראלי, סיימו מבית-ספר תיכון לבית-ספר חקלאי. הם אהבים לשמוע ולהשמיע ג'אז כשאחד מהם מנגן בפסנתר, שני בתוף ושלישי בקלרינט. הם טוענים שלא רק על הג'אז יחיה האדם, ולכן הם הולכים גם לסרט מדי פעם. אבל גם זה לא מספיק. הם רוצים להתודע אל שלוש נערות בנות 18-16, ש"בינו אותנו... יוכלו להאזין בסבלנות לקונצרטים שלנו, אם אפשר גם להשתתף בהם באופן פעיל... תמונה..."

הוא רוצה להתכתב עם נערה שקטה ונחמדה כבת 20, היודעת בשעת הצורך, כדברי הפומון החוזר, להיות גם עליוזה. הוא ממלמל עוד משהו על 20 אלף לירות שאני לא יודעת למה הוא מתכוון, מפרט כרשימת שחתי עניינות: "הכל, פילוסופיה, ספרות, פוליטיקה, אהבה..." אבל הוא הולך עם רוח הזמן. הוא הוסיף שטח שהיה מוזנח עד עכשיו: התנ"ך.

כוכבנית אחת לרעותה: "כשאני חושבת על דמי-המזונות שאקבל ממנו לאחר הנט, זה עושה לי חשק להתחתן אתו."

חוץ מאלקטרוניקה

שתיהן בנות 16 ולפי השיר העתיק, שבחדאי הן לא שמעו אותה, מן הדין היה לומר שהן לא יודעות כלום. אבל (1095/16) כן יודעות. שאם לא כן לא היו אומרות שנושאי ההתכתבות יכולים להיות שונים ורבים, בשתי הסתייגויות, בעצם: חוץ מתולדות חייהם של שחקני קולנוע, ואלקטרוניקה. אחת שחחרות, ארוכת-שיער וירוקת-עין, והשניה בלונדית בעלת עיניים כחולות. יתכן שהתבלבלתי בסדר, אבל מה חשוב, בעצם? הן רואות צורך לצייץ שהן חברות תנועות נוער לשעבר - נורא, כבר בגיל 16 יש היום עבר לנערות.

תריסר בפרומה

(1095/17) בעצמו טוען שהוא בחור שכמוהו אפשר להשיג תריסר בפרומה, ומי אני שאעמוד על המקצה הזה? כשאת כותבת אליי, או שתבקשי מחברתך הטובה שתכתוב בשבילך. הוא טוען שהוא גרפולוג. וכל הדבר הזה הוא בן 18.

מי פילד?

עכשיו בואו נשיר קצת במקהלה: מדי שבוע היא מעיינת במדור, ומי פילד שיבוא רגע ותזדקק לו? (1095/18) רוצה להתכתב עם צעיר בן 23-19 - מחקו את החייון הטפשי מפרצופכם - גבוה ובעל חוש הומור. היא בת 17. כתבו לה על כל גושא. אתם בטח לא יודעים פחות ממנה.

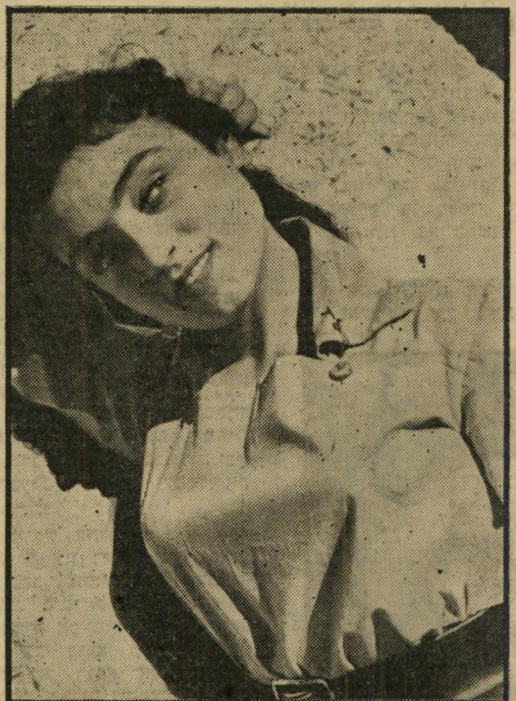
ציפור קטנה לחשה לי...

אני נורא עצובה, שלא קיבלתי הזמנה רשמית למסיבה שנערכה לכבוד עמיקם גורביץ בירושלים. אבל אינני נקמנית. אני מכתירה אותו בזה בתואר שדכן התני"ך '58. אגב, שמעתם שמוסיפים לתנ"ך שני ספרים נוספים? עמיקם א' ועמיקם ב'. . . דבר אחד ברור לי: אני לא אומין שמלות אצל מרליין, זו שתיכונה את תלבושות הנערות של דבר אל הקיר בסמבטיון. רחל אטאס היא אמנם בהריון והכל, אבל זה עוד לא סיבה לתלביש אותה בשמלה אדומה איומה, עם סרט לבן גדול ונוראי על הברכיים. שלא לדבר על שני פסים לא פחות לבנים ולא נוראים. . . גילה אלמגור נשמעת מחוץ לבמה, בדיוק כמו עליה. תמימה מקצועית. . . אורי סלע מציע שם אחר לבצל ירוק, שכל חבריה היו פעם מלהקת הנוח"ל: נחל'טורה.

נראה כפנוב, אבל לא

"לפי המכתב אני נראה כפנוב, אבל אני מבטיח שאיני כזה," אומר (1095/15). הוא צודק. הוא אפילו לא סנוב.

הסיפוס שלי

דויד כהן מירושלים טוען שתמונתה של נערה זו לא התגוללה באשפתות ואף לא התבוססה ברצפתו של אוטו בוס עירוני. איך בדיוק קיבל אותה, לא פירט. אבל הוא יודע לספר שהיא ירושלמית, ושיש לה ששה ילדים - היא גננת. בעלת אמביציות להיות שחקנית במה ישראלית. ההפסד יהיה כולו של תינוקות דבית רבן.

... כן, נסיתני, אבל...

אסקוט טעיומה יותר

טובה יותר!

הפילטר המאוזן של אסקוט נותן לך גם סינון וגם אדומה מסיבה זו יותר ויותר אנשים עוברים לאסקוט

סרטים

חיי כלב

מזאך עובר בברוקלין (תמר, תל אביב; 99 פרד) הוא סרט העומד על אחת ה"תכונות המוזרות ביותר של בני-אדם: הם שונאים מאוד אנשים כלביים, אולם אוהבים מאוד כלבים אנושיים. מין איש כלבי כזה הוא עורך-הדין בוס (פיטר יוסטינוב), החי באיזור האיטלקי של ברוקלין. הוא זועם תמיד כמו בולדוג, רודף את בעלי חובותיו כמו כלב ציד, מדבר בנביות של כלב רועים ערבי, ומביט בבריות כמו שואוור ענק.

מה שקורה לאותו עורך-דין הוא מה שכל אדם רוצה שיקרה לטיפוס כזה: הוא הופך כלב בולדוג. את הסיבה העלילתית לגילגול נשמות זה מספקת קללה של זקנה אחת. אולם מבחינה חזותית אין כמעט כל צורך בסיבה כזאת. הבולדוג הממלא את מקומו של פיטר יוסטינוב מצליח בהחלט לתקות את תכונותיו הכלביות של האדם.

סכנת הנקניק, היחיד היודע על גיל גולהגשמות של עורך-הדין הוא ברונג, עוזרו טוב-הלב. הוא משיך את הכלב לרחוב, מתחיל לעשות חסדים ברכושו של אדוניו. הכלב הגדול והמכוער מבין אלו כי קל להיות חיקוי מאשר מקור, קל להיות אדם כלבי מ' אשר כלב ממש, ולו רק מהסיבה הפשוטה שעל כלב מרחפת לעתים יותר קרובות ה"סכנה של הפיכה למאכל-תאוה בבית-חרושת לנקניקיות.

מזונו של הכלב מתיידד עמו ילד קטן (פבלטו קלבו, שבא יחד עם הבמאי ההונגרי גרי לדיסלב וג'דה, מהסרט הספרדי דודי ואני) המממד אותו פרק בהלכות אנוש. וכ"ש הכלב חוזר להיות אדם, אין הוא עוד אדם כלבי, אלא כלב אנושי בצורת אדם. מוסר-ההשכל החברתי של עליה זו ברור לכל. אולם וג'דה ניסה לתת בסרטו זה יותר מאשר מוסר-ההשכל. שלא לדבר על האפקטים הקומיים הרבים ועל משחקו המ' צוין של יוסטינוב, יש בסרט נימה אנושית מזעזעת, מהסוג המזכיר את הניאוריאליזם האיטלקי במיטב אונגו.

עת דורים

הבציר (אסתר, תל-אביב; ארצות-הברית) צרפת) הוא מאורע שתקופתו היא היפה בתקופות השנה, אולם לחקלאי, שכל גידוליו הם כרמי הגפן, אותם טיפח ונצר בשאר עונות השנה, הבציר הוא מושג רחב ומקיף יותר, שאין להביעו במלים. מה אומר הבציר לכוורם צרפתי מצליח הסרט להמחיש בצורה דרמטית ופיוטית גם יחד.

אלא שאינו מסתפק בהישג נכבד זה יצרניו החליטו להראות גם מה קורה לגנאי ההוד התקלאית של מגדל הגפנים, בתקופת הבציר, וביחוד כשמגיעים לשם שני אחים צעירים, שאחד מהם מבוקש באשמת רצח. השניים (מל פרו וג'ון קר) מתקבלים לעבודה בחחה, יחד עם חבורת פועלי בציר ספרדיים. בין אשכול ענבים אחד למשנהו מתאהב האחד הצעיר באשת האיכר (מישל מורגו) ואילו אחותה של זו (פייר אנג'לי) מתאהבת באח הבכור.

רקמת היחסים בין שני הזוגות אינה חורגת מהתחום האפלטוני, כמעט עד סופו של הסרט, בו מקבל האח הרוצח את המגיע לו, ואילו האח הטוב מקבל גם כן את המגיע לו, בצירוף כרם ענבים.

אין בעלילת הסרט הרבה מן המלהיב או החורג מהשגרה. למרות זאת זהו סרט מיוחד במינו, בעל אווירה בלתי-ירגילה. יצירתו הצליחה להעלות על הדב את אירתו ודופק חייו של כפר צרפתי גידה, על אוסף טיפוסיו המגוון. דחאק הפרטים התפלים בעלילה, האפיונות הקטנות של חיי ה"כפר הצרפתי, הן ההופכות את הסרט ל"משהו ראוי לראייה.

אפיונית לכך גם העובדה, שדוקא שחקני-המשנה בסרט מפילים במשחקם על כוכב ביו האמריקאים והצרפתיה — אם זה האיכר הזקן טורטון הגונב תרנגולות כדי להשיג חפיסת שוקולד, ואם זה תיאודור ביסל, בתפקיד ראש חבורת הפועלים, ה"מעצב דמות חביבה ובלתי-נישכחת. לו היה הבציר מוצג לפני שבועות מספר, אין ספק כי ביקל היה זוכה בתואר שחקן-המשנה של השנה שחלפה.

שעת האסם

ליאנה (ג'וריינה, תל-אביב; גרמניה) היא אחת מאותן חידות גדולות ובלתי-ניתנות לפתרון של הקולנוע: כיצד הופכים

סרטים מעין זה, גרועים ומשעממים, לסרטי קופה? קשה ליחס את הצלחתו של הסרט ברחבי העולם, ובודאי גם בישראל, רק למספר סצינות העירום של מריון מיכאל, שהגרמנים מנסים לשוא לשעשע את עצמם בתקוה שהיא תחליף לבריגיט בארדו.

העלמה מריון, לבושה או ערומה, בתנועה או בתנוחה, כדיבור או בהימהום, אין בה שמץ של מיניות או אירוטיקה. אפילו כשחזה הבלתי מפותח גלוי לעיני הצופה, היא נראית יותר כאיקונין של קדושה שלא הגיעה עדיין לגיל בו היא יודעת אפילו מה פירוש המונח תמימות.

עוד פחות מזה קשה ליחס את ההצלחה לעלילה. הסיפור על האלה הלבנה של שבת כושים פראים באפריקה, הנלכת על-ידי ציידים גרמנים, מובאת לגרמניה ומתגלית כבתו יורשת ההון של איש עסקים גרמני, יצא מזמן אפילו מתחום ההתענינות של ילדי בתי-הספר. קליעים מונחים וספינות חלל הם כיום גיבוריהם של סיפורי האגדות.

אולם אם אפשר היה להניח, שחומר מעין זה — מוגש בעטיפה צבעונית, עם צילומי חיות וכושים אפריקאיים — נועד להיות מעין אגדה למבוגרים, באו יצרני הסרט והוציאו מפי המשתוקקים לאגדות מבוגרים גם טעם זה. ליאנה היא אגדה בלי מוסר-השכל ובלו מוסר בכלל. גרוע מכל: זהו סרט משעמם.

החידה תישאר בלתי פתורה. המבקרים יכלו בסרט את חמתם, והקהל ימשיך לנהור בהמוניו לתצוגה גדולה של אפס.

יומן החדשות

כינה גרמנית

אנית המלחמה פוטיומקיין, סרטו הגדול של הבמאי הרוסי סרגי אינושטיין ש"הופק ברוסיה לפני 33 שנה, הוכתר ב"תואר הסרט הטוב ביותר שהופק ביום מן הימים. המומחים הגדולים ביותר לתולדות הקולנוע בעולם מ-26 מדינות שהתכנסו ב"בריטל השבוע, הם שבתרו באנית המלחמה פוטיומקיין, הנחשב עד היום כסרט הקלאסי ללימוד אמנות הקולנוע. סרטו של צ'ארלי צ'אפלין הבהלה לזהב שהופק באותה תקופה בה הופק סרטו של אינושטיין, נבחר כ"סרט השני במעלה ואילו יצירתו של ויטוריו דה-סיקה גונבי האופנים זכתה במקום ה"שלישי . . . גשר של עץ יוקם בכיכר מוגרבי בין קולנוע מוגרבי לקפה נוגה כ"פירסומת לסרט חברת קולומביה הגשר על נהר קוואי. להצגת הבכורה של הסרט שיוצג בסוף החודש הבא בקולנוע מוגרבי יבוא גם יצרן הסרטים היהודי סם שפיגל שהפיק את הסרט. הגשר על נהר קוואי המספר על מחנה שבויים בריטיים ביאפן בתקופת מלחמת העולם השנייה, זכה בשנה האחרונה בשבעה פרסי אוסקר . . . גבעה 24 אינה עונה, הסרט הישראלי הארוך היחיד שזכה לתגובות חיוביות בעולם, יוצג בקרוב בשני בתי קולנוע בגרמניה. עד כה סרבו הגרמנים להציג סרט זה בגלל הסצינה האנטי-נאצית שבו. אולם מאחר שמפיץ ה"סרט מר אוטו זוננפלד סרב לקצץ את ה"סצינה, הסכימו לבסוף שני בתי-קולנוע ל"הציג את הסרט כמו שהוא . . . סרט על חיי בן-גוריון הציג להסריט בעת שהותו בארץ הקומיקאי ג'ורג' גיסל. קירק דוגלאס הוא לדבריו המועמד המתאים לעצב את דמותו של בן-גוריון.

תדרין

אלה הסרטים המוצגים בשבוע זה בערי הארץ, אשר העולם הזה ממליץ לראותם: ● **הרוח היא פראית** (אופיר, תל-אביב) — שני האנטונים, קהין ופרנציווה, מנסים לרסן אנה מניאני אחת. ● **רב החובל חולה הים** (מקסים, תל-אביב) — אלק גינס זוכה לאות הצטיינות על הנהגת רציף שעשועים בלוי, ועל משחק קומי המחויק לבדו קומדיה מאופקת למדי.

● **דילות קביריה** (אורג'י, ירושלים) — עולמה הקודר של יצאנית רומאית, בעיני ניק האופטימיות של גוליטה מסינה. ● **שכר האימה** (סמדר, ירושלים) — סרט המתח הגדול של קלווה, רגע מעטן חומר-הנפץ העומד להתפוצץ בכל רגע. ● **מזאך עובר בברוקלין** (תמר, תל-אביב) — ראה לעיל. ● **הבציר** (אסתר, תל-אביב) — ראה לעיל.

בי"ם לנהגות גדול ומשוכלל, הוראה עיונית ומעשית. לכל סוגי כלי הרכב, ע"י מורים מוסמכים. קטנועים, אופנועים, מכוניות, אוטובוסים. טלפון 61844

<p>הכוכב אילן ביס לנהגות</p> <p>הטנוע • אופנוע • מכוניות • אוטובוס</p> <p>תל-אביב רח' השומר מס' 5 פנת רח' נחלת-בנימין 12</p>	<p>הכוכב אילן ביס לנהגות</p> <p>הטנוע • אופנוע • מכוניות • אוטובוס</p> <p>תל-אביב רח' השומר מס' 5 פנת רח' נחלת-בנימין 12</p>
<p>הכוכב אילן ביס לנהגות</p> <p>הטנוע • אופנוע • מכוניות • אוטובוס</p> <p>תל-אביב רח' השומר מס' 5 פנת רח' נחלת-בנימין 12</p>	<p>הכוכב אילן ביס לנהגות</p> <p>הטנוע • אופנוע • מכוניות • אוטובוס</p> <p>תל-אביב רח' השומר מס' 5 פנת רח' נחלת-בנימין 12</p>

שנה טובה לכל הלוקחות

המיני

קבלת חשבון או תזכורת על תשלום דמי המינוי, נא העבר לנו את הסך הנקוב. עקב הביקוש הגדול לעיתון לא נוכל לספק עיתונים למינויים שיפגרו בתשלומיהם.

טפול סיוחד להפסקת נשירת שערות ומניעת קרחת מאפשר: 1. הפסקה מוחלטת של הנשירה 2. הצמחת שער חדש

אחריות גמורה - במקדה של אי הצלחה, יוחזר הכסף

רוביניס קוסמטיקום

בהנהלת סר א. רובין. ביוקוסטיקאי מדופלם

תל-אביב, רחוב פינסקר 2 - טל. 22128

תוכניות

סרך היחר

שני אנשי מדע ישראליים, ארבעה מדענים זרים וחבורת שחקני תיאטרון הבימה, חברו השבוע לביצוע המסדר המזורז ביותר שהועז לה על גלי האתר הישראליים (המגילות הגנוזות, קול ישראל, יום ג'). התוצאה תישלח כנציגות השידור הישראלי, בתחרות הישירה הבינלאומית על פרס איטליה.

במרכז התוכנית, שבמשך קרוב ל-50 דקות העתירה על אוזנו של המאזין קטעים נבחרים מהמגילות הגנוזות מהולמים במוסיקה אלקטרונית רעשנית, עמד הפעם בנוף של האחראי הישר לגילויין. רב אלון ייגאל ידון, שלא כאחיו יוסי ידון, כוכב מסדר טלוויזיה אמריקני בנושא זה, עשה את הכל לשמירת האוטנטיות המדעית של התוכנית.

לא היתה זו אמתו שלא הצליח בכך. יעקב בן הרצל וד"ר יעקב ליטק, שערכו את החומר למישר, טרחו ככל יכולתם להפוך את המישר ספולארי ומעניין ככל האפשר, איבדו את החוש המקשר בין אפקט רדיופוני אחד לקריאה ריצסאטיבית אחרת. יגאל ידון, שקרא את דברי הקשר של המישר, מצא עצמו מהר מדי נגרר אחרי עגלת ה"רדיופוניות" של התוכנית, קיצץ ללא רחם במים בחומר הרקע המדעי, היחיד הטוב. גם הופעתם בפני המקרופון של מדענים זרים, אלופים במקצועם בתחום זה, לא סייעה לשינוי פני הדברים: איך שהוא, בין הופעתם של השחקנים, בעלילת קשור יל דותית אודות אנשי היחוד, ובין דברי המדענים החולקים בדעתם על מותם של אנשים אלה, אבדו המגילות הגנוזות שנית.

גלים קצרים

גלים אובדים

עתידם של גלי צה"ל, כיחידת שידור עצמאית, עומד עתה בסימן שאלה. לקולות הרבים, שדרשו מזה זמן רב, למזג את שלושת שרותי השידור בארץ, קול ישראל, קול ציון לגולה וגלי צה"ל, לשרות שידור אחד, הצטרפו קולות מקרב אנשי התחנה עצמם. לדבריהם של אנשים אלה, העומדים בנקודת מפתח בניהול התחנה, יתגברו גלי צה"ל על המשבר הפוקד אותם בימים אלה, רק תוך שיתוף פעולה עם תחנות השידור האחרות. . . . **קול ישראל** מכין את לוח תוכניותיו החורפיים. השינוי היחיד הצפוי למאזין: הקטנת שידורי המוסיקה, על חשבון הרחבת שידורי המלל. . . . **אם תצא לפועל** התוכנית המתוית עתה לשידור התנ"ך, עלול הציבור הישראלי להקלע למלחמת תרבות חדשה. דברי הפרשנות לתנ"ך, שיימסרו הפעם למדענים צעירים, בני האסו כולה הארכיאולוגית היסטורית, לא ימצאו חן בעיני החוגים הדתיים. עד עתה נמנע קול ישראל מלהגיד חוגים אלה, עליידי אי שידור דברי הפרשנות בכלל. . . . **השפה הגרמנית** הודרת לשידורי קול ישראל בדלת האחורית. למרות סיכומי המועצה הציבורית לענייני שידור, להמשיך באיסור על השימוש בשפה הגרמנית עד שהממשלה תחליט אחרת, משודרים יותר ויותר משדרי המוסיקה חקאלית גרמנית. טענת האחראים: החקליטים החדשים הם בשפה הגרמנית.

תדרין

המשדרים המפורטים מטה עשויים להיות מעניינים. שידורים אפוריים.

- **זולפונה** (קול ישראל, יום ב', 21.30) — מחזה מאת בן ג'ונסון, מעובד לשידור ומבויים בידי ניסן יתיב. בין המשתתפים: אברהם בן יוסף, משה חורגל, יוסף בנאי וגילה אלמגור.
- **זה עתה הגיע** (קול ישראל, יום ד', 22.35) — לקט תקליטים חדשים בחק ליטיית קול ישראל, נבחר עליידי דרור בן אבי, מאש עליידי משה חובב.
- המאזין הזהיר לא יפתח את מקלטו בתאריכים ובשעות הנקובים מטה, פן יטבע בגלי השעמום.
- **בעולמה של ספרות** (קול יש' ראל, יום ה', 22.30) — סיור ספרותי בארצות הברית. רק למי שמוכן לעיין עוד ביליג.
- **אושפיזין** (קול ישראל, יום ב', 20.00) — תוכנית באומר ובצליל מאת בנימין צביאלי — סגולה מצוימת להבריח אורחים.

בתוכים הנוטה הכמעט מלא של מלחמת בני אור בבני חושך.

עם התחדש עונת הטיולים
אנו מחדשים את הטיולים המאורגנים
לאילת, סדום, מצדה, עין גדי, ושאר חלקי הארץ.
סייר ומטייל!

מחלקת התיירות והטיולים של "אגד" מעמידה לרשותך:
 ● את חטיבת האוטובוסים המיוחדים, המפוארים והמשוכללים.
 ● את בקיאותם וידיעותיהם של 70 מדריכים מוסמכים ומנוסים.
 ● את מיטב הנסיון בארגון טיולים ובצועם.

לשם אינפורמציה, פרטים, תוכניות והתייעצויות התקשר עם מחלקת התיירות והטיולים של "אגד"

תל-אביב, שד' רוטשילד 8, טל. 64676
 חיפה, דרך העצמאות 104, טל. 68151.
 לארגונים ומוסדות הנחה מיוחדת

אגד מוביל בכל הדוכים וכל הדוכים מובילות לאגד

ח. ריבלין

מתנה נאה
 בכל קופסת ענק של טקסטיל שמפו נמצא בקבוק מיניאטורי של נקה אויל שמפו המספיק לחפיפה אחת.

אין טקסטיל שמפו לכל כביסה עדינה תוצרת נקה המפיצים חבי נורית בעימ

המנושר העברי

עקרונות הפעולה השמית

אומה חדשה * השתרשות במרחב * החטיבה האפראסית * משטר דימוקראטי חילוני * ריניסאנס תרבותי * חיסול הכלכלה הטפילית * הפעולה השמית

האחיד 500 כרומה - להשיג בכל הקיוסקים

למי מותר לטום?

לסערת דוחות מיוחדת במינה זכתה ערב החג משפחתו של הרב הראשי יצחק ניסים. כשהגיע לבית הרב גליון היומון הצופה של ערב החג, גילו להפתעתם שבעתון פורסמה תמונת הרב, כשהוא קצוץ זקן. לפי התמונה נראה כאילו הרב הוא בעל זקן תיש, בעוד שלמעשה יש לו זקן נאה ושלים. מקורבי הרב פנו לראשי המפלגה הדתית-לאומית, האשימו אותם כי פרסמו בכונה תמונה מסולפת זו. למרות המחאה, הדפיס הצופה ביום השני האחרון בפעם נוספת את אותה התמונה. . . הפתעה אחת רת היתה לאחרונה לקוראי הצופה עצמם, שמצאו בעתונם התקפות מרובות על ראש עיריית ירושלים גרשון אגרון, ולא ידעו את הסיבה לכך. באחד הדיונים בעיריית ירושלים, כשהתגלגלה השיחה להבדלי הרמה במקצועות שונים, ציטט אגרון, לשעבר עוזר רך גרוזלס פוסט המפא"י הכושל, דוגמה ממצועו: "יש עתונים טובים כמו דבר ו' הארץ, ויש עתונים רעים כמו, למשל, הצופה, המעתיק חדשות מאחרים ועורך בצורה גרועה." כשנודע הדבר לעורך הצופה פה שבתאי (ש.ש. דניאל) דונויחיא, הוא הכריז מלחמה על ראש עיריית הבירה. . . להתרגשות דתית מיוחדת זכה השנה עורך הצופה עטיבד כשה צללה צורתו. בניגוד ל שנים קודמות, בילה השנה את ימי החג בתפילה, בבית הכנסת ישורון בירושלים. ביום השני של החג נקרא אף לעלות לתורה באותו בית-כנסת מי שהיה שר הדת, משה שפירא. . . הדר הרב משה סג"ל, שזרז לא מברר מטיל גופש ברחבי ברית-המועצות, סיפר כי הוא התארך ב בית-הבראה בהיי קוקא, בו נפש אותה שעה גם ציר ברית-המועצות במונגוליה הי חיצונית, וראצי יסלאב מולוטוב, מי ש היה פעם שר החוץ של ברית-המועצות. . . מפקד חיל האוויר, אלוף-משנה עזר וויז' מן, גילה השבוע שפרט חוש. בראש ה שנה התארך אצל מקסים סלומון, צלם העתונות שהפך למחשף פני חוף הכינרת, הלהלב במיוחד מאפני-המים של מקסים, אלוף הסילונים בילה כמעט יום שלם על המים. . . לא כל כך נעים היה מצבו של איש צבא אחר, שאינו עתה בשירות פעיל, אחרי שעסק בחפירות ארכיאולוגיות, ונצטו אלוף משה דין מנגיפים שהתישבו בקרקפתו והביאו בעקבותיהם גירוי ופצעים. בעקבות פגע זה גולח ראשו של דין. . . בתו של האלוף, סגן יעל ("יולה") דין בת ה-20, היתה פטורה מלראות את אביה קרה, לפני שבועיים נסעה לאיטליה, הודי עה שתקדיש את זמנה שם לכתיבת ספר אוטוביוגרפיה על הרפתקאותיה. . . בשך טר המוריסטי נתקל מפקד-לח"י לשעבר, איש הפלוגה השמינית בת"ן ירי-מור, הנהג לנודע במהירות מופרזת מתלאביב לחוג החקלאית הגדולה בדרום הארץ, אותה הוא מנהל. באחת הנסיעות האלה נעצר עלידי שוטרי, שביקש באדיבות רבה: "רשיון טי סה בבקשה"

כוכביהשנה בארדו ובעל מיועד מס' 2 עסק לא רע

בנו עידוא. לעידוא יש נסיון תיאטרוני עשיר. הוא היה שבועות מספר בלהקת הנוחל הצבאית, ובשיר 12 טון היה זה הוא ששר בקול בס את השורה היחידה שאמר בכל ההצגה: "כי דרס אותו דילד 12 טון". . . רבים הם התמהיים לאן נעלמה לפתע נירה עמרן, בת קיבוץ עין-החורש, שהפכה נערת זוהר תל-אביבית ועבדה בחברת ההס רטה גבע. התשובה היא: נירה איננה בארץ. הסתבר כי בעת שהותם של אנשי צהת המסריטים של חברת מטרו בארץ, כדי ל הסרטי תצלומי רקע לסרט בן-חור, הכירה נירה את צלם הסרטים האיטלקי גיוזפה דה בלסי. אחרי שחזר גיוזפה לאיטליה, המשיך שם לעבוד בהסרטי בן-חור, הוא שלח כר טיס נסיעה לנירה, למרות שהכרטיס היה לכיתוף אחד, נירה נסעה. אלה ששכחו לומר לה משהו לפני נסיעתה הפתאומית ויכלו לצלצל אליה לפי הטלפון מספר 200751. רומא, כמובן. . . במשפחתו של יורם מטמור שוב הכל שלח ותקין, אחרי ש יורם פנה באמצעות עורך-הדין משה שוויג אל הרבנות הראשית, הסכימו אנשי הרבנות לתת לו את תעודת-הנשואין שלו, אותה עיכבו קודם לכן. . . השמועות ש פשטו בעיר, על נשואיהם הקרובים של ראש בתינהל יפו אברהם שגשרבון וה רכיילית מירה אברך, אין להם יסוד, כנראה. מר שכטרמן הכחיש השבוע בכל תוקף כי הוא עומד להינשא, או כי יש לו כוונה מעין זו.

עסקים ומשפחתים

מאז סערת עתון הרפש ההוליוודי קונ' פידנשל, לא עמדו כוכבי הקולנוע של מצע' מות הבר העולמיות במרכז ההתעניינות של מליוני הצופים בעולם, כמו השבוע. במרכז הסערה הגדולה ביותר עמדה אלמנתו של מייק טוד, הכוכבת אלזבט פילור בת ה-26, חמישה חדשים בלבד אחרי שבעה נהרג בתאונת מטוס קלנית, הוזכרה ליו

פסוקי השבוע

- הרב הראשי יצחק ניסים, על דויד בן-גוריון: "בזמן שקראתי את ברכת ראש השנה של הנשיא איזנהואר, והשוותיה עם הברכה ששיגר לנו ראש ממשלתנו, דויד בן-גוריון, ירום הודו, בשתי ונכלמתי. כי איזנהואר הזכיר תורת ישראל וקיום מצוותיה, ובן-גוריון לא... אבל אני מאחל לראש הממשלה שיחזור בתשובה. יש לו דוקא זכויות, והן תסענה ביו."
עמנואל סלר הנציג היהודי של ברזילין בקונגרס האמריקאי, המבקר עתה בארץ: "אפשר לסמוך על הגינתו של נאצר, כמו שאפשר לסמוך שיצמחו שערות על קרחתו של כרושצ'וב."
פרופסור ערי ז'בוטינסקי, למראה השרידים השמורים היטב של בית הכנסת היהודי העתיק בכפר ברעם: "אנשי ברעם שמרו על בית-הכנסת שלנו במשך 1500 שנה, ואנו הרסנו את הכפר שלהם בעשר שנים."
המופז ש"י עגנון: "מדוע לא יבואו נטורי קרתא להפגין ליד ביתי נגד התנועה והרעש שבשבת?"
אפרים קישון, על בצל ירוק: "אין אנו קוראים לעצמנו תיאטרון - אין לנו עדיין משברים בשביל זה."

מקור

בעורך התורכים

פרשת ניל"י (מאת יעקב יערי פולס' ק"ן; 480 עמוד; הוצאת עיידית) היא פרשת מחתרת הריגול, שהקימו בני מושבות ה שפלה של ארץ ישראל בתקופת מלחמת העולם הראשונה, להעברת ידיעות צבאיות לבריטים שלחמו בשליטי הארץ התורכיים. מכל עשרות הספרים והחוברות שעסקו או נגעו בפרשה זו, זהו אולי הסיכום המקיף ביותר של פעולות רשת הריגול, ודמויות האנשים שנטו בה חלק, על רקע התקופה.

לולא היו ההתרחשויות מבוססות על עוב דות היסטוריות, קל היה לחשוב כי נלקחו מתוך רומן ריגול והרפתקאות דמיוני, או מתוך מערבון הוליוודי. ואמנם, יש הרבה מאוירת המערב הפרוע באוירת התקופה. דוגמא לאוירה זו היא פרשת הגדעונים, ארגון השומרים היהודים של בני זכרון יעקב, אשר דחק במושבה את ארגון השומרים של הפועלים היהודים השומר. אנשי השומר לא סלחו להם על כך. כאשר, באחד הימים, רכב אבשלום פינברג, בן חדרה ואחר כך מראשי ניל"י, לראשון-לציון, תפ סוהו אנשי השומר, העליבו באזניו את ראש הגדעונים אלכסנדר אהרונסון. פינברג תבע אותם מיד למשפט, בפני ועד המושבה של ראשון. לביטור המשפט הופיע פינברג מלחה בחמישה רוכבים מווינים, איים על חברי הוועד שאם לא יפסטו בצדק יבואו שלושים גדעונים וירו 300 יריות על המו שבה, לאות הפגנה ראשונה. אחר כך ישת משו באמצעים אחרים. או היה משפט צדק.

שרה והפאשא. גיל"י (ראשי תיבות של נצח ישראל לא ישקר) הוקמה ביומא של הארגונים אהרון אהרונסון, בעל המכו גית הפרטית הראשונה בארץ-ישראל ומנהל תחנת הנסיונות החקלאית בעתלית, שהוקמה עלידי הממשלה האמריקאית, כאות הוקרה להשגיו המדעיים.

חברי גיל"י אספו ידיעות בכל הארץ. חלק מהן סיפקו קצינים יהודים התורכי, אהרון אהרונסון עצמו התיידד עם גימאל פאשא, שר המינה ומפקד המחנה התורכי שנשלח לכבוש את מצרים מידי הבריטים, השתמש בידיעותיו לשם גניעה חפשיית, ו אף ניסה להוציא ממנו ידיעות.

אחתו של אהרון, שרה אהרונסון האגי דתית, שבילדותה שדדה פעם שיירת גיל"י ערבית רק כדי להוכיח לערבים שגם גיל"י דים מסוגלים לשדוד, ניצלה את יופיה ו שניותיה לשם איסוף ידיעות. אגב, שרה הכי רה גם את הקולונל לורנס המפורסם, הבריטי שעורר את המרד הערבי. היא ניס תה לרכוש אותו למען היהודים. התוצאה הממשית: לורנס הקדיש לה שיר הערצה. את הידיעות היו אנשי גיל"י מעבירים מתחנת הנסיונות בעתלית, באמצעות איותות אורות לספינה אנגלית שעברה בחוף, ב סימני כביסה שתלתה שרה על הגג לאור היום, ושניקלו עלידי סיניה יאפנית; ב אמצעות יונידואר, שאחת מהן הסגירה מאוחר יותר את המחתרת כולה. אולם ה שטיה המקובלת היתה של שחית אנשים מהאגיה לחוף, לשם החלפת קשרים.

קרב בבר. אנשי גיל"י לא היו רק אידיאליסטים. הם היו צעירים הרפתקנים ש אהבו להתהולל, להתפאר בפומבי במעשי הריגול שלהם - תופעות שהשינו אותם על כל חוגי הישוב מימין ומשמאל.

הדמות הציונית והמסעירה ביותר בספר היא דמותו של איש גיל"י יוסף לישאנסקי. לישאנסקי, שהיה שומר בבאר-טוביה ובחנת רוחמה בדרום, היה סיפוס של בידואי מובי הק. הוא ניסה יחד עם אבשלום פינברג לעבור את קוי התורכים ליד תעלת סואץ, ניהל במשך שעות קרב מר עם כנופיה של 30 בדואים, שבסופו נהרג אבשלום והוא עצמו נפצע קשה. הוא היה גם האחרון מאנשי גיל"י שלא נתפס בידי התורכים. כמעט כל הצבא התורכי בארץ עסק בחי פושם אחריו, וגימאל פאשא איים להרוס את זכרון-יעקב אם לא יוסגר לישאנסקי. לבסוף, אחרי נדודים ממושכים בעירות ו בהימ, הסגיר לישאנסקי את עצמו בידי אנשי השומר ליד כפר-סבא. אלה לא ידעו מה לעשות בו, העבירוהו לתל-עזשים ב עמק, שם החליטו אנשי השומר פה אחד להרגו. הביאורו לתגור במחולה, ואחד ה אנשים ירה בו. אולם יוסף רק נפצע, עשה עצמו כמת, הצליח לברוח. אחרי נדודים ב שך חדשים בכל רחבי הארץ, כשהוא מוח רם ונרדף, נתפס לישאנסקי במקרה עלידי בדואים שלא הכירוהו, חשבו שהוא רוצה לגנוב גמל. היה זה סוסו, וסוף גיל"י.

מה קורה לאדוני עיראק מישפטי

ה סגן התורן של בית-הסוהר אלימדין בבגדאד בדק את תוכן הסירים. הוא הפך את העופות הצלויים, בחש כמיונה, הריח את החרדל, נעץ עיניים בוהות בעוגות הקצפת. לבסוף הראה בתנועה קצרה לאחד המשרתים האורחיים, שהביאו את המיטען הטעים לבית-הסוהר: "בסדר, אפשר להכניס להם".

"הם" היו למעלה מחמישים קציני צבא גבוהים, אשר חיכו לביורור בפני בית-המשפט הצבאי, שהוקם עליידי מועצת ההפיכה העיראקית. יחד עם האוכל הוכנסו לבית הסוהר שני מצרים: כתב וצלם של השבועון אל-מוצאוור. מאז הפיכת ה-14 ביולי זוכה העתונות המצרית ליחס טוב במיוחד מצד שלטונות עיראק, לכפר על החרם ההדדי אשר שרר קודם לכן.

"התחשבנו במעמדם הקודם", הסביר מפקד בית-הסוהר למצרים, "והרשינו להם לקבל את ארוחותיהם מבתיהם". אחר שאל המפקד אם רצון אורחיו להתחיל את ביקורם באגף הצבאי או באגף האזרחי של המוסד. "ברגע זה", הוסיף, "יש לנו רק אורח אחד. עתונאי יהודי".

★ ★ ★

מ ספר העיתונאי המצרי: "הדלת נפתחה. מולי ניצבה הרמות המקורית של אותה קריקטורה סמלית של היהודי לוי. היה זה גיאק שאול, עורך העתון עיראק טיימס מטעם הישראלים".

המצרי ביקש לעשות רושם על מפקד בית-הסוהר. הוא פנה לעורך האסיר: "האם אתה עוד מחזיק באורחותך הישראלית?"

"אני עיראקי, אדוני", השיב היהודי בשקט.

"איזה עיראקי? של גורי אל-סעיד?" המשיך המצרי ללעוג.

"אני עיראקי, אדוני", חזרה התשובה.

המצרי עבר לאגף הצבאי. בתא הראשון מצא את עיאו

סגן הרמטכ"ל

עיאו אל-דאעייסתאני, ב' שעת הפסקה במשפטו. הוא מנצל הזדמנות זו לשבת, בהעדר כסא בתא-הנאשמים.

הקודמים במשטר הפיכה? בגדאד

סגן-אלוף אחד הצדיק את חלקו בהעברת הנשק לגבול הסורי בכך שהוא חייל, וחיל מלא פקודה. "כך זה בצבא", הצטדק, "אינך יודע זאת, אבל ככה זה...". "אני יודע על הצבא לפחות באותה מידה שאתה יודע", השיב המצרי הנעלב, "גם אני הייתי קצין בצבא. במקומך, בקבלי הוראה שהיא לדעתי מנוגדת לטובת ארצי, הייתי פונה למפקד הגבוה יותר ומביא את הדבר לתשומת לבו". "למי יכולתי לפנות?" התמרמר העיראקי, "לגורי אל-מפקד חיל המודיעין סירב לדבר עם המצרי, סגנו בכה מרוב בושה"; ואילו ראש אגף ההדרכה סירב להצטלם בפגימה, עמד על כך שיצולם רק כשהוא לבוש מלוא מדיו. "האלגנטיות היא הרגל קבוע אצלי", הסביר. "אפילו בבית-הסוהר?" נשאל. "אפילו בגיהינום!" השיב.

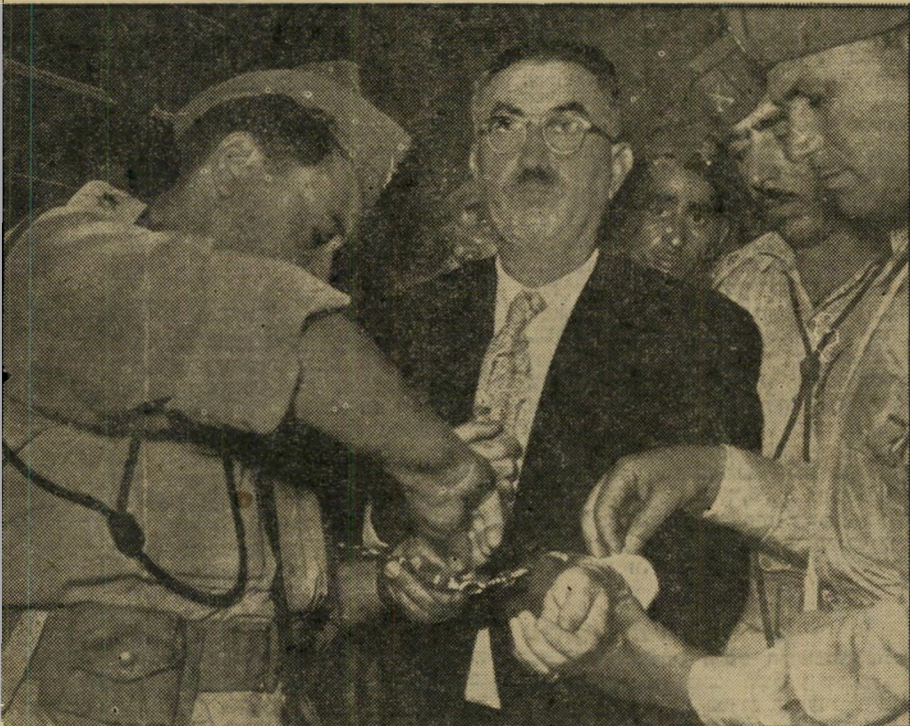
★ ★ ★

מחרת ביקור זה נפתח המשפט הגדול. אולם הישיבות של בית-הנבחרים העיראקי הוכשר לתפקידו החדש, כשכל המקומות ביציע לרשות הקהל. באולם עצמו הוצב תא נאשמים (בו לא הותקן שום מושב, כדי שהנאשם לא יירדם או יטה את תשומת לבו מן המתרחש בבית המשפט) והוקצו מושבים לנציגי העתונות.

מתחת לדגל העיראקי (שלא שונה) והסיסמה "בשם העם" ישבו חמשת קציני בית-המשפט. מולם ניצב הנאשם הראי שון והעיקרי: מפקדם לשעבר, עיאו אל-דאעייסתאני. כל מי שהיה מישהו במשטר המלוכני, ונשאר בחיים, הובא להעיד. בכניסה לאולם התעכב כל עד כמה שניתן, עד אשר קצין המשמר הסיר מידיה את אויקי הברזל. כי העדים, כמו הנאשם עצמו, הובאו מבתי-סוהר, שם הם מוחזקים עד אשר יבוא תורם לעמוד בתא הנאשמים.

★ ★ ★

פ ארז אל-ג'מאלי, שר החוץ העיראקי בפרוץ ההפיכה, נשבע בקול דקיק ונרגש לומר רק את האמת.

שר החוץ בכנים

אל-ג'מאלי, אשר נתפס למחרת ההפיכה בשעה שניסה לברוח מעיראק כשהוא מחופש כבדואי, נכנס לאולם המשפט כעד התביעה. לפני הכניסה מסיר קצין המשמר את אויקי הברזל מידיה.

"מה מקצועך?" שאל נשיא בית-המשפט. "פוליטיקה, היתה התשובה.

שאלות התובע הצבאי עברו לקשר נגד סוריה. "פרק זה של פוליטיקה לא היה נהיר לי", השיב אל-ג'מאלי. "באותה תקופה ייצגתי את עיראק באומות המאוחדות, כשאני נלחם למען הלאומיות הערבית, בפרשת סואץ. על התוכנית לת' קוף את סוריה קראתי רק בעתונות העולמית. כאשר חזרתי לבגדאד, ציחה עלי גורי אל-סעיד לפרסם הכתשה. זה כל חלקי בעניין זה."

קצין המודיעין יוסף מחמוד העיד כי היה אחראי לשיירת נשק, חלק ממשלוח גדול של 20 אלף כלי-ידיה, אשר נמסר לידי ראשי השבטים הסוריים בגבול עיראק. כיצד מומנה הפעולה, הסביר שר האוצר לשעבר ח'ליל כנה: "בתקציב משרד החוץ היו רושמים סכומים עצומים בסעיף, הוצאות לעזרת המחתרת באלג'יריה. אלה רק יודע למי בדיוק ניתנה עזרה זו. לי לא היתה שליטה על סכומים אלה."

תכונה משותפת אחת היתה לכל העדים: זכרון חלש מאד. עד כדי כך, שכאשר נשאל עבדאללה בכר, מנהל הטכס של חצר המלך, אם הכיר את אריב אל-שישקלי, רודנה המודה של סוריה, השיב בתמיהה רבה: "שישקלי? שישקלי? נדמה לי ששמעתי את השם הזה באיזה מקום... מי הוא, בעצם?"

העורך היהודי

גיאק שאול, העורך היהודי של העתון הממלתי עיראק טיימס, הוא האזרח היחידי בבית-הסוהר.

הקצונה בחוץ

בחצר זו מקבלים הקצינים העצורים את ארוחת-הצהרים שלהם. המיטה, אשר ממנה הוסר המזרון, משמשת שולחן. בסירים המונחים על הרצפה, משמאל, הובא האוכל לקצינים עליידי בני משפחותיהם.

אל-דאעייסתאני, סגן הרמטכ"ל לשעבר, והנאשם העיקרי בתיכנון פעולה צבאית נגד סוריה. הגבר הרזה, בעל ההופעה הנאה, ישב בפגימה על מיטתו, שקוע בכתובה מהירה על נייר-מכתבים כחול. "למי האגרת התמודה?" שאל המצרי.

"אלה לא זכרונות אהבה", השיב אל-דאעייסתאני, בן אחת המשפחות בעלות ההשפעה הרבה ביותר בפוליטיקה העיראקית, "אלה ראשי-פרקים לנאום ההגנה שלי בפני בית-משפט המהפכה". הסתבר כי אף פרקליט לא היה מוכן להגן על סגן הרמטכ"ל המודה, ובית-המשפט הצבאי היה נאלץ למנות עורך-דין שיטול על עצמו את ההגנה.

★ ★ ★

ה אסיר השני היה חביב קטן. תפקידו בקשר נגד סוריה היה להוביל נשק לגבול העיראקי-סורי, ומסי' רתו ל"בוגדים" הסוריים, ליד רוטבה. כאשר נשאל על תפקיד זה, השיב כבעס: "זה שקר! אמנם הובלתי נשק לרוטבה, אך לא לבוגדים אלא לנציגי המחתרת האלג'ירית, הנלחמת בכובשים הצרפתיים".

גם הגנרל מוחמד רפיק עארף, הרמטכ"ל לשעבר, נמנה על יושבי אל-מדין. בפיו היתה תשובה אחת בלבד: מוש אערף (לא יודע), דבר שנתן הזדמנות לכתב המצרי להתבדח: "הלא אתה עארף, כיצד יכול להיות שאתה פתאום מוש עארף?"

„אני כבאי“ אמר פעם על עצמו דאג האמרשילד, בכל מקום שבו מתחילה ל- התלקח אש תפקידו לרוץ ולכבותה בעוד מועד.

המרחב, אזור דליק במיוחד, סיפק למזכיר האזים הודמוניות רבות לעסוק ב- מלאכתו. הוא שיכך מדי פעם את להבות התנגשויות הגבול בין ישראל ושכנותיה, הצליח אף לאתר את דליקת הענק שפרצה בסיני וכסואץ לפני שנתיים.

ככבאי מנוסה דאג השחוי הנמרץ גם ל- מניעת שריפות בעתיד. הוא הקים תחנות כיבוי לאורך הגבול הישראלי-מצרי, שיכך בהן את פרי רעיונו: כוח החירום הביני-לאומי.

השכנו עסק האמרשילד בקדחתנות בהק-מת שרשרת נוספת של תחנות-כיבוי. הפעם יוצבו בעמאן, בבירות ובדמשק ותפקידן יהיה להזעיק את העולם מדי ראותן סימן ראשון של עשן-מלחמה בין מדינה ערבית לשכנתה. תחילה קיחה האמרשילד כי יוכל להבטיח ערכויות ממשיות יותר לקיום ה- שלום היחסי בין מדינות ערב, אך עבד אל-נאצר סירב להתחייב כל התחייבות מ-משית (העולם הזה 1094).

הקמת ועדות הפיקוח הניירות של האזים תעזור ללא ספק לשמור על ההפוגה הקרה. אולם יעילותן של כל תחנות-הכיבוי תישאר מוגבלת מאד: ברגע שמישהו יהיה באמת מעוניין לעלות אש בחבית אבק-השריפה הגדולה ששמה המרחב, לא יועילו שום פקחי כיבוי. כדי למנוע אש כזאת יש לגשת לשושי הסכנה — סילוק אבק-השריפה. לפי כל הסימנים, לא נראה שהשבוע כל כחנה מצד הגוף העולמי העליון לעסוק במלאכה מפרכת ומורטת-עצבים זו שאח פירותיה אין לראות בזמן קרוב.

המגרב

תחת כנפי קהיר

המאורע אשר ממשלת צרפת ניסתה למנעו בכל הדרכים המרחש השבוע. ברועת צה-לה הודיע ראדיו קהיר על הקמתה של ממשלת אלג'יריה החופשית. ראש הממשלה: פראתח עבאס, מפקדו העליון של צבא ה- השיחור האלג'ירי. סגנו: יוסף בן-בללה, ראש המרד לשעבר, אשר נחטף על-ידי ה- צרפתים ממסוס נוסעים, ערב הפלישה ה- אנגלו-צרפתית לסואץ, והיושב עדיין במעצר צרפתי.

עוד לפני הקמת הממשלה החדשה, הבטיח חו לה את הכרתן קרוב ל-20 מדינות. ה- גוש הסובייטי וחלק מן הגוש האפרי-אסיאתי ניצב מאחוריה באופן אוטומטי. הכרתן של מדינות ערב בממשלת המורדים, ואף הבטיח תחן לממן את תקציבה השנתי (כ-10 מיליון ל"י), לא הפתיעו איש. במידה שהיתה הפ-תעה כלשהי, נגרמה זו על-ידי תמיכתן ה- ברורה של ממשלת מארוקו וטוניסיה ב-צעה זו.

סופה של אמונה. עד לפני שבועות מעטים התנגדו שתי מדינות המגרב העצמי-איות בכל תוקף להצעת חזית השיחור ה- אלג'ירית. להקים ממשלה גולה. גם מלך מארוקו וגם בורגיבה הטוניסי נרתעו מפני התגרות כזו בצרפת. כי ברגע שהיתה קמה ממשלה אלג'ירית, היתה דעת-הקהל הערבית מאמצת את שני השליטים להכיר בה — צעד שהיה גורם לניתוק היחסים עם צרפת, והפסקת העזרה הכלכלית הניכרת הניתנת לשתי ארצות אלה, המפגרות מבחינה כל-כלית, על-ידי ממשלת פאריס.

הרמו האשון לכך, ששתי ארצות אלה שינו את עמדתן לגבי הקמת ממשלה אל-ג'ירית, ניתן בעקייפין: מארוקו וטוניסיה ביקי-שו להתקבל כחברות הליגה הערבית. עד לפני כמה שבועות רחחה בצמרת בשתי מדינות אלה האמונה, כי הן יוכלו לשמש גרעין של כוח שלישי בעולם הערבי, מעצור ורסן לאימפריאליזם הנאצרי אשר את כחן התפשטותו המשוער לא יכלו לחוש.

התגברות החסיסה הלאומית בתוך גבו-לותיהם וחוסר כל פתרון-פשרה באלג'יריה דחפו לבסוף את בורגיבה ואת מוחמד ה-5 להציב את כסאותיהם תחת גג הלאומנות העקרה-במקצת של עבד אל-נאצר.

לפי כל הסימנים, כאשר ידבר רדיו קהיר בעת הקרוב על אומה אחת, מן האוקיאנוס האטלנטי ועד למיפרץ הפרסי, לא יהיו אלה דברי התרברבות ריקים מתוכן של שואף-סרסומת.

מאחורי הקלעים

תפקיד של אס

ארבעים שנות פעילותו של תיאטרון הבימה, יוחגו השנה ברוב עם. כפתחה לחגיגות יעדה הנהלת הבימה את הצגתו מ-חדש של המחזה הדיבוק, עם שחקני ה-מקוריים עוד מימי הצגת הבכורה במוסקבה. את מקומו של השחקן בן-חיים המנוח ימ-לא השחקן הצעיר ישראל רובינצ'יק, את תפקיד הצדיק יבצעו לסירוגין דוד חרדי ו-שמעון פינקל, ואת תפקידו של חנן יחחק ארי חרשבר, לשעבר מנהלו האדמיניסטר-טיבי של התיאטרון. תנה רובינא, שתופיע שוב על בימת הדיבוק בתפקידה של לאה, אינה מסתפקת בהופעות לסירוגין, אחת ל-שנתיים בערך, במסגרת הצגה זו. היא תבעה לא מכבר מחזרת הריפרטואר ומהנהלת ה-תיאטרון להעלות להצגה מחזה, שיכלול תפ-קיד מתאים של אם ואשה ישראלית. נראה שהנהלת התיאטרון קיבלה דרישה זו והגיר געים בדבר כבר עוסקים בקדחתנות במלוי המשימה, שתוטל בסופו של דבר על אחד המחזאים הישראליים, אשר יתבקש להבר-מחזה המתאים במיוחד לשחקנית הראש-נה בתיאטרון הישראלי... „רחוב ה-מדרגות“, בכמיו של ישראל בקר, ו-ליזיסטרטה לאריסטופנס בכמיו של הבמאי היוני מינוס הלנאקיס, יהיו המחזות הרא-שונים שיוצגו בבכורה בשנה חגיגית זו. תוכנית חדשה אחרת של הבימה: חנוכת האולם הקטן בעורך הבנין, שימשש להצגת מחזות נסיוניים בפני קהל של 300 צופים... שני מחזות יביים בתיאטרון אהל המתחדש הבמאי אברהם אסיאו: נערה לרוח מאת אנדריי ארביי, ואפולו והבלאק מאת ג'אן ג'ירודו. הנהלת התיאטרון מבטיחה ש-אחד משני מחזות אלה יהיה מוכן להצגה בראשית אוקטובר... תיאטרון אנגלי מנסה להקים בישראל קבוצת עסקנים אנ-גלו-סכסיים, הסבורים כי יצליחו במקום בו נכשלו קודמיהם. סגולי ברובה ונשיאת חי-צ'יו העולמית ברקה זיו קיבלו את תמיכתם המוסרית לפחות, של שגרירות ארצות ה-ברית וקנדה ומתכוננים להציג בקרוב את מיטת האפרון מאת יאן דה הארטוג, ב-כמיו של הי קילוס, הבמאי הישראלי ש-אחרי יותר מחמש שנות ישיבה בישראל, אחרי שעלה מארצות-הברית, אינו שולט עדיין בשפה העברית. מיסיו התיאטרון סבורים כי הצגותיהם בשפה האנגלית ישמ-שו גשר תרבותי בין העולים האנגלו-סכ-סיים לתרבות ישראל... „וופעת נצ"ו חון תקיים בישראל, בחול המועד סוכות, תזמורת הגדניע שחורה לא מכבר מסיור מוצלח בהולנד, בלגיה וארצות אירופה אחרות. התזמורת תופיע באותה התוכנית בה הופיעה בסיוור האירופי... „רוינגן ו-שומכר“ יופיעו שוב באיוש, למרות ש-לפני כל תוכנית חדשה שלהם הם מכריזים על „ההצגה הקרובה בעברית“. הפעם יופיעו במסגרת תוכניתו הפטרנה „מיסים של תיא-טרון פרנזה, המלחה את תוכניתם בקטעי הזמור בעברית... את הפאורות מלאך האב, שיוצג בקרוב בהתיאטרון ה-קאמרי, בונה התיאטרון לאשונה על את-ריותו, במקום למסור את העבודה כולה ל-קבלן, שהיה מבצע את עבודות התפאורה במשך 14 שנות קיומו של הקאמרי.

תדרין

העולם הזה ממליץ על מאורעות הבידור ה-האמנות, המוצגים השבוע ברחבי הארץ:

● **בגלל חגורה** (התיאטרון הקאמרי) — הצגה עליונה על גיבורי המיתולוגיה ה-יחנית, ההופכים את סיפורי המיתולוגיה למיסלוגיה, בעזרתם של המחזאי בן-לחי והבמאי גרשון פלוטקין. אורנה פורת, בתיה לנצט, אברהם בן-יוסף ויוסף ידן.

● **מרתה גראהם** בת ה-65 מדהימה אפילו את חובבי האמנות המורדנית הטהור, רה, ומעמידה את מעריציה במבוכה.

● **פיקולי**, תיאטרון הבובות האיטלקי, סובב עדיין בישראל בחורש השלישי ל-הופעותיו, כשהוא מסחרר בתדהמה ובהנאה אמנותית ראשיתם של גדולים וקטנים.

● **דבר אל הקיר** (תיאטרון סמבטיון) — מדבר אל קירות סוגרבי ואל חובבי ה-הזמר והסאטירה.

● **הופ... עברנו** (בצל ירוק) — ה-תוכנית החדשה של הבצלילים מבטיחה ר-בות, אחרי 200 הצגות קודמתה.

זה הוא זה:

תשבץ העולם הזה 1095

10x10 crossword puzzle grid with numbers 1-59 indicating starting positions for words.

מאונך: 1. ב-משל דויד, של הרש; 4. נשיא ערבי; 10. תכונה נשית; 11. ענף; 13. מרכז; 14. מ-סמלי הנח"ל; 15. טעם של שוקר-לדה; 17. קיים; 19. מספיק; 20. טיפש; 22. קור דמת לגן; 25. אגד פרחים; 26. מקור מים; 27. מה שאריה ער-שה; 30. שיתור פי; 32. מלת זי-רוז; 33. אויב; 34. הבהרה היור צרת עצם; 36. בן יעקב; 37. מ-רנ; 39. טרי; 41. ח"כ מקי; 42. קריקטוריסטן; 44. עיר פלשתיים; 46. סכין קטנה; 48. יחידה בפסיקה; 50. לעתים הוא מוליד עכבר; 51. השני היה בסיני; 53. או פרט; 55. משה חיים שפירא היה שר לשטח זה; 57. מלטה, בים התיכון; 58. נהר בצפון איטליה; 59. מחלקה בהתקפה חייבת לעשות זאת. מדי פעם; 60. חבל ש-בפיתוחו הוחל, לאחרונה.

רנ; 8. מעל; 9. כלי איתות בעזרת השמש; 12. מספיק; 15. יעד; 16. שקרן; 18. לפני אתמול; 21. אוז כרות ראש; 23. שיטריט; 24. מלה מקובלת באמנות העממית הישראלית; 26. לבד; 28. ממהר; 29. אי בצד יבשת סין; 31. קבוצה על הכינרת; 32. בית; 35. זע; 37. פרי טרופי; 38. חלול; 40. עוף דורס; 41. מספר פרקי ישעיהו; 43. טנא; 45. קוף; 46. שוטה; 47. הון; 49. בעל נוצה; 52. הגיע; 54. עיר פלשתיים; 56. סימן; 58. צורת סומך של פה.

Advertisement for 'Beit LeSifrut' (בית לספר) featuring a logo and text: 'בית לספר לכתיבה וספרות', 'הס 12', 'טת שנתית עץ לעעידים'.

כיתות בקר לבוגרי בתי-ספר יפודיים ערב כיתות מיוחדות לבוגרי בתי-ספר תיכוניים קורסים מזורזים למפוגרים

העולם הבא

בעריכת לילי גילילי

מוזמנים משתתפים. אחד הקוראים מבין המשתתפים בשליחת חומר לעמוד זה יזכה מד' שבוע בפרס של 10 לירות. הזוכה בפרס השבוע הוא הקורא צבי גלור, תל-אביב.

מש שפתיים
אחרי שהמונה על הכנסות המדינה הודיע ברבים, כי ינתן פרס לכל מי שימסור את שמו של אזרח המעלים הכנסות, אסף פקיד שומה באחת הערים הגדולות את עובדיו, ומסר להם פרטים ביחס לחידוש זה בעבורת מס'הכנסה. כשהתפורו הפקידים, ברך כל אחד את חברו בשנה טובה. רק אחד מהם שינה כמעט את הברכה, איחל לחבריו "הלשנה טובה". חמר יעקבי, רחובות

בעל סירת הטיוולים והנימפה שלו — שניהם שוכבים מובטלים בחוף. הירקון מטרין כל כך, שאיש אינו מעוניין בשרותם. הצילום נשלח על-ידי צבי גלור, תל-אביב.

כנפי נשרים

וסעת בגיל העמידה נכנסה לתא הטייס של מטוס נוסעים גדול, בשעת טיסת לילה. "איך אתה יודע היכן לטוס בחושך?" התאלאה, "הרי אתה יכול להתנגש במטוס הבא ממול."

הטייס, מנוסה ביחסיציבור, השיב בקור-רוח: "את רואה את האור שבקצה הכנף הימנית, ואת האור שבקצה הכנף השמאלית? אני נוסע ישר בין שני ה- אורות. זה המסלול שלי."

★ ★ ★

יעור דיקדוק באולפן לעולים חדשים. התלמידים מטים פועל: "נטוס; טטוסו... נכנס אחד ממנהלי הסוכנות. "אהא, קורס לשליחים," הש- מיע בסיפוק.

★ ★ ★

שוב על נוסעת שנכנסה לתא הטייס. "מה יקרה אם ייכבה מנוע אחד?" שאלה. "נטוס על שלושה מנועים," ה- שיב הטייס. "ומה יקרה אם ייכבו שני מנועים?" המשיכה לשאול. "נטוס על שני מנועים," ענה הטייס בסבלנות עי- לאית. "ואם ייכבו כל ארבעת המנועים, איך נגיע לקרקע?" הרגיע אותה הטייס: "אין לך מה לדאוג, גברתי. באחיר לא תישארי."

★ ★ ★

גדה מימי ראשית התעופה. פעם, כאשר התכונן נחום סוקולוב לצאת בשליחות לחוף-לארץ, ניסה אחד מסקידי הסוכנות לשכנעו כי כדאי יותר לטוס, מאשר להפליג באניה. "תאר לעצמך," הוא הרצה, "שאתה יוצא מפראג בשלוש אחר-צהריים, ובארבע לפנות בוקר אתה כבר בניו-יורק."

סוקולוב לא התרשם מן החידוש. "ומה אעשה בארבע לפנות בוקר בניו-יורק?" שאל.

שירו שיר לבחירות

קוראה אלמונית, אשר שכחה לציין את שמה ואת כתובתה, סבורה כי הבחירות קרבות. "למפלגות בישראל," קובעת היא, "חסרים אמצעים מקוריים לעורר את דעת הקהל. צריך לפנות לנימה הנסתרת יותר, לציפורי הנפש, לא סתם מין, תנו לחיות בארץ הזאת! צריך לפנות לתת-ההכרה, לדברים שהאדם ינק עם חלב תנובה בגנון חצי יום, אצל הגברת וסרמן." את תרומתה למערכת הבחירות הבאה היא תורמת, בצורת עיבודם מחדש של ארבעה שירי ילדות.

השפן הזקן

בירושלים, מלון נשיא

שבח לפגור הדלת.

בכריכה השיג הוא שיא

וקיבל נזלת.

נוטרי הכרם

הפילו חרם.

והחרדים

כמא תומרים.

יונתן האקטיביסט

יונתן הקטן

רץ למלחמה בגן.

הסתער על גדר —

ואיש או"ם נפצע.

כי עטור תהילת-הדור

הוא קורא: "חרות ודרור!"

מרטיח עד עזה —

מלחמה עזה.

נומו נומו אחים

נומו נומו אחים יקריריים

את קולכם נקנה.

כי כל ישראל הם הכריריים

בסולל בונה.

אחד הלך, הלך לשדה בוקר,

עבד קצת וחזר.

שני בסין ופיאם קצת ביקר,

כוחות שם הוא אזר.

נומו נומו אחים יקריריים...

עוגה אדומה

עוגה עוגה עוגה,

סביב קרמליון נחוגה

עם דגלנו האדום

נפתוכב, נקרא "שלום".

במקום מדהירל

יש לנין וקרל —

עוגה עוגה עוגה...

חמשיריים

מעשה בצנחן ביש-ימול,

שמער במטוס, ונפל.

המ.צ. נהם:

"זהו ספיד קצת מוגזם!"

בתלונה, ליד שמו, רשם: "ז'ל".

צנחנית, כחופשה של שבת,

התהלכה בלבוש מרוסמ.

עת מ.צ. מחה —

את תורת הצניחה

היא לימדתהו על רגל אחת.

יורם ברנשטיין, קיבוץ אייל

טעות לעולם צודקת

עצה אורית געתון. (למרחב) אורי שיקה, חיפה מכירה מועצה נפש תושביה.

ועדת פיקוח למרוח התיכון. (חרות) נעמן ברגמן, יפו שם אוכלים אחד את השני ושותים דם.

מצרחי מזון. (הארץ) גורית שמעוני, תל-אביב מציעים את סחורתם בקולי קולות.

סיכסוך פורמזוה — סכנת מלחמה אולמית. (למרחב)

אליעזר כהן, באר-שבע קרב נאומים באולם הישיבות של האו"ם.

הערות-שוליים

אחרי שמזכיר האו"ם דאג האמרשילד נכשל בשליחותו באיזור, ימסר העניין לטיפולו של ראלף באנץ'...
...המזכיר לא עשה את שלו, הכושי יכול לבוא.

★ ★ ★

פקיד בשגרירות ישראל כברזיל פוטר, אחרי שהואשם בניהול רומאן עם גתינה מקומית...
...מה רוצים ממנו? האין תפקידו של דיפלומט לקיים יחסים?

★ ★ ★

אילו חגגו גם הערבים את ראש השנה העברית...

...היה גמאל עבד אל-נאצר מברך את המלך חוסיין בשנאה טובה.

★ ★ ★

אחות בבית-החולים קפלן הועיקה את המשטרה, אחרי שתינוק נעלם, מצאה אותו במיטה אחרת...
...אין זו האישה הראשונה המתרגזת, כשהיא מוצאת את הגבר כמיטה זרה.

"וכמה זמן אתה מחכה לתור שלך?"